

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Шавад тира аз беҳирад рӯзгор.

ҲАФТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

№ 7 (12283)
18 феввали
соли 2021

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

Мардуми Тоҷикистон масъулияти ҳифзи манфиатҳои милли, таҳкими минбаъдаи пояҳои давлатдорӣ, таъмини амнияти озоиши кишвар ва ободиву пешрафти мамлакатро ба зиммаи шумо вогузор намудаанд. Халқ дар симои хизматчиёни ҳарбии Қувваҳои Мусаллаҳ фарзандони бонангу номус ва далеру шучои худро мебинанд, ки ба савганди ҳарбӣ ва Ватани худ ҳамеша вафодор ҳастанд. Аз ин рӯ, бояд ҳар як низомӣ дар қору зиндагӣ шахси намуна ва дорои хислатҳои беҳтарини инсонӣ бошад.

Эмомалӣ РАҲМОН

► АРҶҒУЗОРӢ

110-солагии Мирзо Турсунзода ҷашн гирифта мешавад

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дастур доданд, ки дар тамоми қаламрави ҷумҳурий ҷашни 110-солагии Қаҳрамони Тоҷикистон Мирзо Турсунзода таҷлил карда шавад.

Барои дар сатҳи баланд таҷлил намудани солгарди Шоири халқии Тоҷикистон тибқи супориши Сарвари давлат тадбирҳои зерин амалӣ карда мешаванд:

Вазоратҳои маориф ва илм, фарҳанг, Академияи миллии илмҳо, Академияи таҳсилоти Тоҷикистон то аввали моҳи майи соли 2021 бахшида ба ҷашни шо-

ири бузург тахти унвони «Нақши Мирзо Турсунзода дар рушди адабиёт ва фарҳанги милли» конференсияи ҷумҳуриявӣ баргузор карда, дар матбуоти даврӣ доир ба хизматҳои шоистаи Мирзо Турсунзода мақолаҳои илмиву оммавӣ ба нашр расонанд. Ҳамзамон, озмуни ҷумҳуриявӣ бахтарин иншо дар байни хонандагонии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар мавзӯи «Мирзо Турсунзода – вассофи сулҳу дӯстӣ» баргузор карда мешавад.

Вазорати фарҳанг вазифадор карда шуд, ки аз ашъори Мирзо Турсунзода барномаи консерти

омода карда, онро дар шаҳрҳои Хисор, Турсунзода ва ноҳияи Шаҳринав бо риояи чораҳои беҳдоштӣ баргузор намояд. Ба Иттифоқи нависандагонии Тоҷикистон супориш дода шуд, ки дар мавзӯи «Маҳорати шоирии Мирзо Турсунзода» мизи мудаввар ташкил кунад.

Рӯзномаву маҷаллаҳои ҷумҳуриявӣ, вилоятӣ, шаҳрӣ (ноҳиявӣ) муваззаф шуданд, ки зери рубрикаи «Ба истикболи 110-солагии Мирзо Турсунзода» мақолаҳо интишор гардонанд.

Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Сугду Хатлон, шаҳри Душанбе, шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурий вобаста ба 110 — солагии Шоири халқии Тоҷикистон, Қаҳрамони Тоҷикистон Мирзо Турсунзода чорабиниҳои илмиву адабӣ доир намоянд.

Кумитаи телевизион ва радио, муассисаи давлатии «Телевизиони Сафина» вазифадор гардиданд, ки доир ба фаъолияти адабиву эҷодии Қаҳрамони Тоҷикистон Мирзо Турсунзода филмҳо ва барномаҳои алоҳида омода карда, пешкаши тамошобинон созанд.

АМИТ «Ховар»

• ДАР ИН ШУМОРА: •

Паём вазифадор мекунад

саҳ. 2

Сафари вазири маориф ва илм ба Федератсияи Россия

саҳ. 3

Таъсиси 134 ҷойи нави корӣ дар донишқада

саҳ. 4

Хатлон: бунёди биноҳои иловагӣ вусъат меёбад

саҳ. 6

Ба дониш тавон риштану бофтан

саҳ. 7

Сипари мамлакати озодем!

саҳ. 8

Тарбияи ватанпарастӣ тақвият меҳақад

саҳ. 9

Назорати дохилимактабӣ ва методҳои тарбиявӣ

саҳ. 10

Истеъдодҳои ҷавон неруи умедбахшанд

саҳ. 11

Раҳим Ҳошим – нахустмуҳаққиқи таърихи матбуоти тоҷик

саҳ. 12

Дӯстии ду шоири бузург

саҳ. 13

Олими нуктасанҷу устои меҳрубон

саҳ. 14

Фурӯзонгари ҷаҳони миллат

саҳ. 15

@►► Почтаи электронии «Омӯзгор»: omuzgor@inbox.ru

Телефони боварӣ - 227-76-86

► ДАР ПАРТАВИ ПАЁМ

Паём вазифадор мекунад

Ҳамасола Паёми Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ироа мегардад, ки дар он сиёсати дохиливу хориҷии кишвар мавриди таҳлилу баррасӣ қарор мегирад ва ба рушду пешрафти кишвар мусоидат менамояд.

Паёми навбатии Пешвои миллат дар давраи пешниҳод гардид, ки барои мардуми кишвар соли мондагору таърихӣ мебошад, зеро дар ин сол 30-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии

солаи омӯзиш ва рушди илмҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» маҳсуб меёбад, ки Ҳукумати кишвар нақша - чорабиниҳоро ҷиҳати татбиқи ин барнома барои солҳои 2020-2025 қабул

Тоҷикистон бо шукӯҳу тантана таҷлил хоҳад шуд. Воқеан, аз замони соҳибистиклоли кишвар соҳаҳои маориф ва илм дар сиёсати Ҳукумат дар меҳвар қарор дошт, ки сохтмони муассисаҳои таълимӣ дадлаи ин гуфтаҳоаст. Дар Паём зикр гардид, ки «аз соли 1991 то ба имрӯз дар мамлакат 3020 иншооти соҳаи маориф бо зиёда аз 1 миллиону 300 ҳазор ҷойи нишаст сохта, ба истифода супорида шудааст».

Дар баробари ин, ба масъалаи баланд бардоштани сифати таълим дар муассисаҳои таълимӣ қорхон зиёд анҷом пазируфтанд. Аз ҷумла, дастоварди хонандагони тоҷик дар озмуну олимпиадаҳои бонуфузи байналмилалӣ назаррас мебошад. Ба ин масъала дар Паём диққати махсус зоҳир карда шуда, Сарвари давлат бамаврид таъкид намуданд: «Мо барои бехтар кардани сатҳи сифати таълим дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот бояд тамоми шароити заруриро муҳайё карда, дар ин раванд масъулияти падару модар, аҳли ҷомеа ва омӯзгоронро боз ҳам баланд бардорем». Аз ташаббусҳои дигари Пешвои миллат «Бист-

намуд. Дар Паём барои ба саҳлангори роҳ наодан дар раванди татбиқи ин иқдом Вазорати маориф ва илм, Академияи миллии илмҳо ва вазорату кумитаҳо вазифадор гардидаанд, ки ҷиҳати таҷҳизонидани кабинетҳои фанҳои риёзӣ ва дақиқ ва табиӣ тадбирҳои фаврӣ андешианд.

Ҳамчунин, баҳри рушди илмҳои дақиқ ва ҷалби наврасону ҷавонон, олимону муҳаққиқон ва устодону омӯзгорон барои омӯзиши фанҳои дақиқ ҳамасола озмунӣ ҷумҳуриявӣ зерӣ унвон «Илм – фуруғи маърифат» роҳандозӣ гардид, ки метавонад таваҷҷуҳи аҳли ҷомеа ро бо омӯзиши илмҳои бунёдӣ қавӣ намояд.

Мо - омӯзгоронро зарур аст, ки ҷиҳати амалисозии иқдомҳои наҷиби Пешвои миллат баҳри рушди соҳаҳои илму маориф дар таълиму тарбия масъулияти бештар эҳсос намоем ва мутахассисони донишманду соҳибистеъдодро ба камол расонем.

Зулайхо ЧИЛЛАЕВА,
омӯзгори синфҳои ибтидоӣ

► ОЗМУН

Сабқат ба ифтихори
Рӯзи Артиши миллӣ

Бахшида ба 28-умин солгарди таъсиси Артиши миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №3 ба номи А.Ҷомии ноҳияи Шаҳринав мусобиқаи ноҳиявии ҳарбӣ-варзишӣ «Ватанпарвар» баргузор гардид. Дар мусобиқа хонандагони синфҳои 10-11-и мактабҳои №1, №3, №45 ва мактаб-интернати ноҳия сабқат намуданд. Дастаи мактаби №3 бо гирифтани 147 ҳол дар ин сабқат ғолиби асосӣ доништа шуд.

Қамолиддин СИРОҶОВ,
муовини директор оид ба таълими
мактаби №3-и ноҳияи Шаҳринав

Дар саросари Ватани маҳбубамон ҷандест, ки суҳан аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии мамлакат ба миён омадааст ва ҳамагон перомунӣ он ибрази назар мекунад ва қаноатмандӣ изҳор менамоянд, ки кишвари азиза-

дар Паёми имсолаи Пешвои миллат низ тамоми соҳаҳои меҳварии ҳаёти мамлакат мавриди таҳлилу бознигарӣ ва мулоҳизаву хулосаҳои асоснок қарор гирифтааст.

Сарвари кишвар, аз ҷумла, вобаста ба соҳаи маориф изҳори назар карда, таъкид ба он бинмуданд, ки солҳои охир бунёди

меафзуд.

Сарвари муҳтарами кишвар вобаста ба ин вазъият чораҳои қатъӣ ва бунёдӣ андешиданд ва дастур доданд, ки ба соҳаи маориф аз ҳисоби бучаи ҷумҳурӣ ҳар чӣ бештар маблағ ҷудо карда шавад. Дар ин замина сохтмони мактабхонаю синфхонаҳои нав авҷ гирифт.

Марҳилаи тозаи рушди маориф

мон давра ба давра пеш меравад, иқтисодиёту иҷтимоиёти ҷумҳурӣ рушд меёбад ва вазъи зиндагии мардум бехтар мешавад. Воқеан ҳам, Паёми Сарвари кишвар инъикосгари қомеъҳои навини мамлакат дар тамоми соҳаҳои зиндагӣ ва собитгари далелбунёди ҷидду қаҳди бобарору пурбаракати сокинони ҷумҳурӣ дар заминаи сиёсати хирадмандонаи Пешвои миллат барои шукуфоии рӯзафзуни кишвари офтобнам мебошад. Паёми имсолаи сардори давлат, пеш аз ҳама, аз он ҷиҳат ҷолибу таърихист, ки он дар солҷашни Истиқлоли давлатии Тоҷикистон ироа гардид. Албатта, ин илҳомбахши аҳли кишвар хоҳад гашт барои ба таври шоиста ва бо дастовардҳои арзишманд истиқбол намудани ҷашни фархундаи ҷумҳурӣ. Чун дар Паёмҳои солҳои пешин

таълимгоҳҳо дар тамоми ғӯшаю қанорҳои ҷумҳурӣ авҷ гирифтааст ва ҳамбаста ба ин, вазъи фаъолияти алоқамандони соҳаи маориф тақмил меёбад. Чунонки Пешвои муаззами миллат иттилоъ доданд, танҳо дар давоми соли 2020 дар ҷумҳурӣ 157 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоӣ, миёнаи касбӣ ва синфхонаҳои иловагӣ барои 63000 ҷойи нишаст бунёд ва ба истифода дода шудааст. Ҳамагон огаҳӣ дорем, ки дар даҳсолаи аввали истиқлоли давлатии кишвар масъалаи таъмин бо ҷойи нишаст дар таълимгоҳҳо хеле гарон буд. Хонандагон дар синфхонаҳои тангу таъмирталаб менишастанд, дар вагонхонаҳо таҳсил мекарданд, теъдоди шогирдонӣ як синф то ба 40-50 нафар мерасид. Ин дар ҳолате буд, ки дар тамоми мамлакат ҳамасола теъдоди хонандагон ба маротиб

Дар асоси сиёсати маориф-парваронаи Сарвари кишвар ҳоло дар тамоми манотиқи мамлакат барои фаъолияти бавусъату пурбори аҳли таълиму тарбия шароити мувофиқ фароҳам оварда шудааст. Мактабҳои мо ҳоло бо ашӣ зарурии омӯзиш ва таҷҳизоти техникаи муосир пурра таъминанд. Ҳамакнун, чунонки дар Паём омадааст, тамоми кӯшиш ва азму иродаи алоқмандони соҳаи маориф бояд ба боз ҳам бештар боло бурдани сатҳи сифати таълиму тарбия равона карда шавад. Бовар дорем, ки аҳли маорифи ҷумҳурӣ дар соли ҷашни 30-солагии Истиқлоли давлатӣ ба қомеъҳои навин мушарраф хоҳанд гашт.

Нигина ШАРИФОВА,
директори мактаби №59-и
ноҳияи Сино

Илм сарчашмаи қомеъиҳост

Мартабаи илм дар ҳама айём баланд будааст ва тамоми кишварҳои олам маҳз ба шарофати эътибори ҷиддӣ ҳамашай ба илм ва фароҳамовари шароит ба инкишофи он ба марҳилаҳои баланди тараққиёт расидаанд.

Ниёгони мо илму донишноиро ситоиш кардаву василаи обрӯю эътибор ва ҷойгоҳи шоиста дарёфтани одамон доништаанд. Агар устод Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ «Дониш андар дил ҷароғи равшан аст» гуфта бошад, Мавлоно Абдурахмони Ҷомӣ фармудааст: «Қуфлуқои ҳама дарҳост илм».

Дар ҷумҳурии мо мартабаи илму дониш ҳамвора боло меравад ва мусоидатгар ба ин, албатта, сиёсати хирадмандонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мебошад. Сарвари кишварамон ба илму дониш таваҷҷуҳи доимӣ зоҳир менамоянд ва худ, воқеан ҳам, дар сафи донишмандони асили мамлакат қарор доранд. Ба ин асарҳои пурмуҳтавои Президенти муҳтарам, аз ҷумла, «Тоҷикон дар оинаи таърих», «Ҷеҳраҳои мондагору», «Забони миллат-хастии миллат» гувоҳанд. Пешвои миллат зимни тамо-

ми суҳанронихояшон, ҳангоми мулоқоту вохӯрихояшон аз ҳамагон, махсусан, аз ҷавонон даъват менамоянд, ки ҳамеша аз пайи омӯзишу тақмили дониш бошанд, асосҳои тамоми илмҳоро хуб донанд. Дар Паёми пешин ба Маҷлиси Олӣ (26.12.2019) Сарвари кишвар нақши барҷастаи илм, аз ҷумла, илмҳои дақиқро дар рушди минбаъдаи мамлакат таъкид карда, зимнан, солҳои 2020-2040-ро дар Тоҷикистон Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф эълон карда буданд. Дар Паёми имсолашон Пешвои миллат боз ҳам ба ин масъала дахл карда, бештар раванқ бахшидан ба раванди илмомӯзиро дар тамоми ҷумҳурӣ тақозо намуданд. Бо ҳадафи татбиқи талаботи Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф аз ҷониби Ҳукумати мамлакат нақшаи чорабиниҳо барои солҳои 2020-2025 таҳия ва қабул карда шудааст. Президенти ҷумҳурӣ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон вобаста ба ин дар Паём чунин таъкид намуданд: «Вазоратҳои молия, маориф ва илм, Академияи миллии илмҳо ва вазорату кумитаҳо, ки дар сохторашон муассисаҳои таълимӣ доранд, вазифадор карда мешаванд, ки якҷо бо роҳбарони вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо дар мавриди амалӣ намудани қарори зикршуда

ба саҳлангори роҳ надиҳанд ва ҷиҳати таҷҳизонидани кабинетҳои фанҳои риёзӣ ва дақиқ ва табиӣ тадбирҳои фаврӣ андешида, аз натиҷаи қорҳо ба Ҳукумати мамлакат гузориш диҳанд».

Сарвари кишвар вобаста ба тақмили илмомӯзии наврасону ҷавонон ва аҳли таълиму тарбия, муҳаққиқону олимони боз ба як иқдоми тоза даст зада, пешниҳод карданд, ки ҳамасола озмунӣ ҷумҳуриявӣ «Илм-фуруғи маърифат» баргузор карда шавад. Президенти муҳтарам таъкид намуданд, ки озмунҳои «Тоҷикистон-Ватани азизи ман» ва «Фуруғи субҳи доноӣ китоб аст» баҳри бештар ба омӯзиш машғул шудани аҳли мамлакат мусоидат карданд ва ин рисолати онҳо минбаъд низ идома хоҳад ёфт. Ҳамзамон Пешвои миллат изҳори умедворӣ бинмуданд, ки «дар озмунӣ навбатӣ «Илм-фуруғи маърифат» истеъдодҳои наврасу ҷавон донишу маҳорати хешро санҷида, дар оянда барои пешрафти илмҳои риёзӣ ва табиӣ нақши арзишманд мегузоранд.

Илм сарчашмаи қомеъиҳост. Боварии қомил дорем, ки Ватани азизи мо вобаста ба арҷгузори ба илму дониш минбаъд боз ҳам ободу зебо ва пешрафта хоҳад гашт.

Манзура ҚАНДОВА,
омӯзгори технологияи
иттилоотӣ

▶ ҲАМКОРӢ

8-10-уми феввали соли равон гурӯҳи кории Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади иштирок дар 17-умин ҷаласаи Комиссияи байниҳукуматӣ оид ба ҳамкории иқтисодӣ миёни Федератсияи Россия ва Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Федератсияи Россия сафар кард.

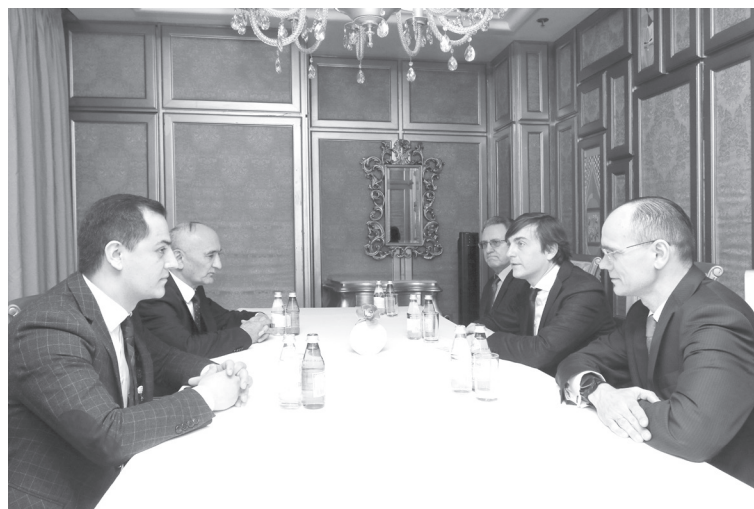
Дар доираи ин сафар вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, узви хайати гурӯҳи кории Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Муҳаммадҷосиф Имомзода бо як қатор намоёндагони Ҳукумати Федератсияи Россия вохӯриву суҳбатҳои корӣ анҷом дод.

Аз ҷумла, бо Сергей Сергеевич Квартсов - вазири маорифи Федератсияи Россия, Дмитрий Евгеньевич Глушко - муовини якуми вазири маорифи Россия, Наталия Александровна Бачарова - муовини вазири илм ва таҳсилоти олии Россия, Вале-

рий Геннадиевич Шибекко - сардори шуъбаи Тоҷикистони Ва- зорати корҳои хориҷии Россия вохӯрданд.

Зимни мулоқоти дучонибаи вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон М.Имомзода ва вазири маорифи Федератсияи Россия С.Квартсов ҷонибҳо ба мувофиқа расиданд, ки огози корҳои сохтмонӣ дар 5 мактаб, ки аз ҳисоби буҷаи Ҳукумати Федератсияи Россия маблағгузорӣ мешавад, пас аз мувофиқаи лоиҳаи тарҳи биноҳо симоҳаи дуҷониби соли 2021 ба роҳ монда мешавад.

Дар мулоқот бо муовини вазири илм ва таҳсилоти олии Фе- дератсияи Россия Н.А.Бачарова ҷонибҳо оид ба ҳалли муш- килоти дучониба дар роби-

та ба масъалаи пайгирии ва ба имзо расонидани Созишнома миёни Ҳукумати Ҷумҳурии

Тоҷикистон ва Ҳукумати Феде- ратсияи Россия оид ба бароба- рарзиши дараҷа ва унвонҳои

илмӣ, додани иҷозат барои таҳлили донишҷӯёни тоҷик дар муассисаҳои таҳсилоти олии Федератсияи Россия, зиёд на- мудани теъдоди квотаҳо ба- рои шаҳрвандони Тоҷикистон ҷиҳати таҳсил дар муассисаҳои таҳсилоти олии Федератсияи Россия таъбули назар наму- данд.

Ҳамчунин, дар рафти мулоқотҳои доирғардида барои хотимаи расмӣ ба тавозуни ҷониби Тоҷикистон гузаштани муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №7-и шаҳри Кӯлоб низ гуфтугӯи ҷонибҳо сурат ги- рифт.

Бояд қайд кард, ки вохӯриҳо дар фазои хусни тафохум ва дарки манфиатҳои ҳарду киш- вар анҷом пазируфт.

▶ АҲКОР

Ҳуҷҷати ояндасоз

Паём сухани самимии Пешвои миллат ба ҳар як ҳамватан, пайгоми пурифтихори насли имрӯз ба наслҳои фардо ва садои баланду созандаи давлату миллати Тоҷикистон ба ҷомеаи ҷаҳонӣ мебошад.

Паёми имсола дар арафаи таҷлили 30-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод гардид. Тавре аз муҳтавои он бармеояд, дар ин самт қорҳои ободонию созандагӣ дар тамоми минтақаҳои ҷумҳурӣ бомаром идома дорад ва барои боз ҳам тақвият бахшидани қорҳо дар ин самт дастуру ҳидоятҳо дода шуданд. Барои мо, аҳли маорифи кишвар, хурсандибахш он аст, ки Пешвои миллат боз ҳам ба соҳаи маориф тавачҷуҳи махсус зоҳир намуданд. Аз ҷумла, бо мақсади баланд бардоштани сатҳи саводу маърифатнокии наврастону ҷавонон, арҷгузорӣ ба арзишҳои миллий, омӯхтани забон, таърих, баланд бардоштани донишу ҷаҳонбинии илмиву техникӣ ва рушди илмҳои дақиқ ва табиӣ Сарвари кишвар Вазорати маориф ва илмро вазифадор карданд, ки дар тамоми зинаҳои таҳсилот новобаста аз шакли моликиятташон ба таври ҳатмӣ омӯхтани забонҳои хориҷӣ, махсусан, забонҳои русиву англисӣ ва технологияҳои иттилоотиро зерӣ назорати қатъӣ қарор диҳад. Дигар ин ки боз ҳам барои дастгирии ҷавонони кишвар тадбирҳои судманд рӯи қор омаданд. Яъне бо мақсади тақвияти вазъи иҷтимоии донишҷӯёну магистрҳо ва аспиранту докторантҳо пешниҳод гардид, ки аз 1 сентябри соли 2021 стипендияи онҳо ба андозаи 30 фоиз зиёд карда шавад.

Моро зарур аст, ки ҳамчун омӯзгорони созандаи фардои дурахшони Ватан бо истифода аз беҳтарин усулҳои таълим сифати таҳсилотро таъмин намоем ва ба ин васила ҳамчун неруи пешбарандаи ҷомеаи шаҳрвандӣ бо мақсади амалӣ намудани ҳадафҳои созандаву бунёдқоронаи давлату ҳукумати кишвар дар ободиву созандагӣ саҳми арзанда дошта бошем.

К. КАРИМОВ,
омӯзгор

Маълум аст, ки дар сарғаҳи тараққиёти иҷтимоӣ, сиёсӣ, иқтисодӣ ва фарҳангӣ омӯзгор қарор до- рад. Омӯзгоре, ки бо неру ва тавони зарурии зеҳнӣ, илмӣ ва ақлонӣ масири зиндагии ҷомеаро сифатан тағйир медиҳад ва насли наврасту ҷавонро ба сӯйи хирадварзӣ ва фазилатмандӣ раҳнамун месозад.

Бояд зикр кард, ки пешравии инкишофи мактабу маорифи кишвар танҳо ва танҳо ба сатҳи си- фати донишу ҷаҳонбинии омӯзгор бастагӣ дорад.

самти донишу биниши илмӣ гироиш пайдо накардани иддаи бузурги омӯзгорон, аз як тараф, дар пойин рафтани ҷойгоҳу мақоми иҷтимоӣ ва қамхонию

хонаводагиро ҳоҷагидорӣ зиндагии омӯзгорро дунболоғирӣ намуда, фур- сати мутолеот, огоҳӣ аз масоили муҳимми илмӣ- фалсафиро хеле маҳдуд ме- кунад. Аммо дар шаҳр низ дар робита ба ин масъала вазъ ҷандон беҳтар нест, балки дар бисёр ҳолатҳо ни- гаронкунанда аст.

Дар ҳақиқат, ҷаҳлу ху- рофот дар миёни кишрҳои гуногуни иҷтимоӣ реша да-

бастагӣ дорад. Ба омӯзгоре, ки биниши илмӣ дорад, бо тақя ба далелҳои фалсафӣ ва илмӣ дар баробари сели таҳҷумоти фикрию ақидатӣ ва мафкуравӣ қад алам мекунад, маъкеияти илмӣ дорад ва насли на- врасу ҷавонро дар рӯҳияи ҳудогоҳию ҳештаншиносӣ ва худсозӣ тарбият ме- намояд. Худсозӣ ва хувиятшиносӣ дар раъси ри- солати қори омӯзгорӣ қарор

Дар пешорӯи буҳрони ҷаҳонбинӣ

Агар, фарз қунем, омӯзгор тамоми методу усулҳои тадрису танзими дарсро дондаду онҳоро ба таври бояду шояд дар раванди таълим истифода намо- яд ҳам, дар сурати надо- штани ҷаҳонбинии илмӣ ҳадафмандии дарс, ки дар илмияти маводи таълимӣ зоҳир мегардад, таъмин намешавад ва ин заъфи фикрӣ аз устод ба таври силсила ва занҷир ба шо- гирд ва ниҳоятан, ба ҷомеа мунтақил мегардад. Шогир- дон минбаъд мактабро ҳатм намуда, дар байни мардум қору фаъолият мекунад ва зарфиятҳои маҳдуди фи- крию ақлониро бо худ - ба ҷойи қору фаъолият меба- ранд.

Албатта, на ҳамаи омӯзгорони муассисоти таҳсилоти миёнаи умумӣ ва олии қасбии ҷумҳурӣ дар ҳолати буҳрони фикрӣ қарор доранд, вале вазъи буҳрони ҷаҳонбинӣ ва махсусан, буҳрони бини- ши илмӣю фалсафиро дар миёни табақаҳои гуногуни иҷтимоӣ, аз ҷумла, институ- ти омӯзгорӣ метавон қиддӣ мушоҳида кард. Сабаби ба

қамҷустории онҳо зоҳир гардад, аз ҷониби дигар, дар мушкилоти рӯзафзуни иҷтимоию маданӣ, ки бои- си зуҳуру нуфузи буҳронҳои фикрӣ гаштаанд, ниҳон аст. Ба таъбири дигар, му- аллимони имрӯза, аксаран, завқи қунҷқовӣ, шавқи қо- вишу ҷустуҷӯи масъалаҳои муҳиму ҷолиби илмӣ- фалсафӣ, таърихӣ, сиёсӣю иҷтимоӣ ва фарҳангиро надоранд ва зиёда аз ин, дар дарёфт ва мутолиаи маводи илмӣ-таҳқиқӣ ас- лан беҳавсалаанд. Ша- роити иқтисодӣ, қамбу- ди молию пулӣ, буҳрони молиявӣ дар қоҳиш ёфтани сатҳи қовишу ҷустуҷӯ ва мутолиаи омӯзгорон таъ- сири манфӣ расондааст ва имрӯз низ ба раванди би- нишмандии омӯзгор аз қар ҷиҳат таҳдид мекунад. Дар деҳот омӯзгор шояд ба адабиёти илмӣ-таҳқиқотӣ, рӯзномаю маҷаллаҳои илмӣ-таҳлилӣ, ки маҳз дар онҳо масъалаҳои муҳта- лифи илмӣ-фалсафӣ бозгӯ ва баррасӣ мегарданд, қам дастрасӣ дошта бошад. Воқеан, дар деҳот мушки- лоти зиёди молиявию пулӣ,

вонида истодааст ва рафъи ин нуқсони даҳшатбор ва ҳатарзо аз мо - ходимони мактабу маорифи кишвар масъулияти фаровонеро тақозо мекунад. Қор то ба ҷое расидааст, ки аксари- яти омӯзгорон дар доираи хурофоту таассуби динӣ- мазҳабӣ қарор дошта, ше- ваи тафакқури қадид ва ҷаҳонбинии илмиро на танҳо наменписанданд, бал- ки аз он дурӣ мечӯянд (ва дар бисёр мавридҳо аз би- ниши илмӣ ва фалсафӣ, ки аз дигар анвои ҷаҳонбинӣ бо шакку тардид, ҷуну- чаро ва интиқодоти му- даллал фарқ мекунад, саҳт меҳаросанд).

Бояд зикр кард, ки ҷаҳонбинии инсон вақте шакл мегирад, ки ба омӯзиши илмҳои фалсафӣ қиддӣ машғул шавад, на аз рӯйи ҳавою ҳавас. Танҳо дар натиҷаи омӯзиш ва му- толеаи адабиёти фалсафӣ биниши инсон ташаққул ме- ёбад ва сатҳи илмӣ-мантиқӣ мегирад.

Дурнамои рушди ҷомеаи тоҷикӣ дар маҷмӯъ, сиёсати рушд ба омӯзгор ва сатҳу сифати биниши ӯ бевосита

дорад ва беҳуда нест, ки файласуф ва табиатшиноси машҳури англис Бертран Рассел қори ниҳоди омӯзишу парвариш (маориф)-ро худсозӣ талаққӣ қарда буд. Худсозӣ раванди фикрию маърифатӣ аст, ки бар маб- нои донишҳои фалсафӣю илмӣ иттифоқ меафтад ва ҷаҳони инсониро сифатан тағйир медиҳад. Омӯзгори худсоз хонандаи худсоз ва хувиятшиносро тарбият мекунад ва ин наваъ хонан- да ҷаҳони нава меофаринад, ҷаҳоне, ки бо набзи инсон ва рангорангию танав- вуъ ҳамоҳанг аст. Ин аст, ки омӯзгор бояд дар роҳи иҷрои рисолати асосӣ ва ҷавҳарии худ - худсозию хувиятшиносӣ, муаррифии арзишҳои миллию инсонӣ, тарғиби ҷаҳонбинии ил- мию фалсафӣ ва ба ин во- сита, берун қашидани мар- дум аз вартаи нодонию хурофотпарастӣ аз тамоми имқоноти фикрию равонӣ истифода намуда, дар ин масир қадамҳои устувор бардорад.

Нозим НУРОВ,
устоди ДДҶСТ
ба номи М. Турсунзода

Дар ноҳияи Сино нақшаи қорабиниҳо ба истиқболи 30-солагии Истиқлоли давлатӣ 99,3 фоиз иҷро шудааст.

► НИШАСТИ МАТБУОТӢ

Комёбиҳои донишгоҳ меафзоянд

Дар нишасти матбуоти Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон ректор Хайрзода Шукрулло Курбонали оид ба навиғариҳои дар соли таҳсили 2020 суҳан гуфта, аз ҷумла, қайд кард, ки дар ин давра се ихтисоси донишгоҳ – молия ва қарз, андоз ва андозбандӣ ва менеҷмент аз аккредитатсияи байналмилалӣ барномавӣ аз тарафи Агентии мустақили аккредитатсия ва рейтингӣ Чумхурии Қазоқистон (НААР) гузашта, соҳиби сертификати мутабиқат гардиданд. Ҳамчунин, аввали моҳи октябри соли гузашта аз тарафи Агентии ЕККА – и Чумхурии Эстония комиссияи экспертӣ аз ҳисоби коршиносони байналмилалӣ ва дохилӣ ҷиҳати аз аккредитатсияи институтсионалӣ гузаронидани ДДМИТ ба донишгоҳ таширф оварданд. Бовар ҳаст, ки донишгоҳ аз ин санҷиш низ бомуваффақият гузашта, нуфузи худро дар арсаи байналмилалӣ боз ҳам болотар мебарад.

Ба иттилои ректори донишгоҳ, бист нафар устоди ин даргоҳ рисолаҳои номзадӣ худро дар Шӯроҳои диссертатсионӣ дохил ва хориҷи кишвар бомуваффақият Ҳимоя карданд. Ин амал на танҳо ҳиссаи устодони дараҷаи унвони илмидоштаро баланд бардошт, балки синну соли миёнаи дорои дараҷаи илмӣ донишгоҳ низ ҷавон гардид.

Рӯзноманигорон ба дигар паҳлуҳои ҳаёти донишгоҳ, аз ҷумла, ҳамкорӣ бо муассисаҳои таҳсилоти олии касбии хориҷӣ, навиғариҳои дар самти таълим ва корҳои илмӣ – татқиқотӣ, тарбиявӣ – иҷтимоӣ, робитаҳои байналмилалӣ, корҳои маъму-

миллион доллари амрикоӣ ҷалб карда шуд. Тавассути шаш лоиҳа ба донишгоҳ таҷҳизоти техникаи таълимӣ ва илмӣ ворид карда шуд. Ин имкон медиҳад, ки пойгоҳи моддӣ – техникаи донишгоҳ боз ҳам мустаҳкамтар гардида, сатҳу сифати дониш боло равад.

рию хоҷагӣ мароқ зоҳир намуданд. Дар ин самт Хайрзода Шукрулло Курбонали иттилоъ дод, ки дар ҳамкорӣ бо Донишгоҳи давлатии Призковский Чумхурии Украина дар доираи барномаи Эрасмус + ва татбиқи лоиҳаи ERASMUS + K2 «DigEco» («Иқтисодиёти рақамӣ ҳамчун унсур рушди устувори Украина ва Тоҷикистон») барои солҳои 2020 – 2023 бо маблағи 1

Хайрзода Шукрулло Курбонали ба аҳли нишаст оид ба корҳои ободонӣ ибрози назар намуда, гуфт, ки дар ин самт низ комёбиҳои назаррас ба ҷашм мерасанд. Аз ҷумла, се бинои хобгоҳ барои 1100 нафар таъмир карда шуда, дар саҳни ҳавлӣ ва берун аз донишгоҳ 20 ҳазор бех гулу буттаи ороишӣ шинонда шуданд, ки хусни донишгоҳро боз ҳам афзун мегардонанд.

Сафи фаъолон рӯзафзун аст

Доир ба ҷамъбасти фаъолияти Донишгоҳи давлатии санъати тасвирӣ ва дизайни Тоҷикистон ректори он Ҷамшед Ғанизода дар нишасти матбуотӣ ба рӯзноманигорон иттилоъ дод. Ҷунонӣ номбурда таъкид намуд, донишгоҳи нахустин муассисаи мустақили давлатӣ мебошад, ки мутахассисонро дар соҳаи санъати тасвирӣ ва дизайн дар дараҷаи бакалавр ва магистр тайёр мекунад.

Дар соли хониши 2020 – 2021 се ихтисоси нав дар зинаи бакалавриат кушода шуд, ки аз соли оянда ба ин ихтисосҳо қабули довталабон ба роҳ монда мешавад. Теъдоди донишҷӯён имсол ба 1495 нафар расид. Аз ин бармеояд, ки таваҷҷуҳи ҷавонон ба донишгоҳа афзудааст. Барои боз ҳам шаффоф баҳогузорӣ намудани дониши шогирдон дар бинои донишгоҳа маркази тестӣ иборат аз 30 адад компютер

ташкил карда шуд, ки минбаъд қабули рейтинг ва имтиҳонҳо аз ҷанҳои машғулиятҳои назария-видишта пурра тариқи тестҳои электронӣ сурат мегиранд. Аз ҷанҳои эҷодӣ бошад, ҷун аъна тарзи қабули рейтинг ва имтиҳонҳо тариқи дидабароӣ ба роҳ монда мешавад.

Сиву нӯх нафаре, ки аз сессияи имтиҳонӣ қарздор монданд, ба давраи триместрӣ гузаронда шуданд. Пас аз пурра ҷамъбасти гардидани сессияи имтиҳоноти зимистона 17 нафар донишҷӯ бинобар сабаби қарзи академӣ доштан хориҷ карда шуданд.

Дар давраи ҳисоботи зинаи бакалаврро 256 нафар донишҷӯ дар шӯбаҳои рӯзона ва фосилавӣ бояд хатм менамуд. Ҷараёни имтиҳонҳои давлатии хатм бомуваффақият гузашт ва бо сабаби дар ҷумхурии паҳн шудани бемории пандемияи COVID - 19 танҳо ба 180 нафар хатмкунанда муяссар гардид,

ки дар даври аввал рисолаи бакалаврии худро Ҳимоя кунанд. Аз ин шумора даҳ нафарашон сазовори дипломи «аъло» гардиданд.

Бино ба иттилои Ҷ. Ғанизода, дар назди факултаи тайёрӣ ва таҳсилоти фосилавӣ шӯбаи тайёрӣ, маркази баҷагонии расомӣ ва курсҳои кӯтоҳмуддати дӯзандагӣ фаъолият менамоянд, ки мақсад аз ин дар оянда омода шудан ба дохилшавии донишгоҳа, баланд бардоштани сатҳи тайёрии наврасону ҷавонон аз рӯйи малакаю истеъдод ва майлу рағбат, зиёд гардонидани шавқу рағбати хонандагон ба санъати тасвирӣ ва дизайн мебошад.

Ҷ. Ғанизода, ҳамчунин, аз хусуси корҳои илмӣ ва эҷодӣ, фаъолияти тарбиявӣ, байналмилалӣ ва хоҷагидорӣ донишгоҳа ба журналистон маълумоти муфассал дод.

Дар нишасти матбуотии Донишгоҳи сайёҳӣ, соҳибкорӣ ва хизмат ректори он Асрорзода Убайдулло Саттор оид ба фаъолияти таълимию тарбиявӣ, илмӣ – татқиқотӣ, инноватсионӣ, рабобити хориҷӣ, иқтисодию хоҷагидорӣ ва молиявии донишгоҳа дар соли 2020 ба рӯзноманигорон маълумот дод.

Бино ба иттилои номбурда, новобаста ба пандемияи КОВИД – 19 аҳли донишгоҳа ба дилгармӣ ва иродаи қавӣ тавонист дар соли гузашта ба комёбиҳои назарраси таълимию тарбиявӣ, илмӣ байналмилалӣ ва хоҷагидорӣ иқтисодӣ ноил

Қайдгардид, ки ҷиҳати аз ҷаҳони баъдӣ ба байналмилалӣ гузарондани ихтисосҳои донишгоҳа, аз ҷумла, ихтисосҳои иқтисодиёти ҷаҳонӣ, саёҳат ва меҳмондорӣ ва менеҷмент дар соҳаи сайёҳии байналмилалӣ бо намоёндогони Агентии мустақили аккредитат-

Таъсиси 134 ҷойи нави корӣ дар донишгоҳа

шаванд. Дар ин давра сохтори идоракунии донишгоҳа тақсим ёфта, мавриди амал қарор гирифт. Бо мақсади иҷрои дастуру ҳидоятҳои Пешвои миллат дар соҳаи иҷтимоӣ ва бунёди ҷойҳои нави корӣ дар ҷадвали басти вазифаҳо аз рӯйи сохтори нави ташкилӣ – идоракунии донишгоҳа 134 ҷойи нави корӣ таъсис дода шуд.

Асрорзода Убайдулло Саттор илова намуд, ки дар баробари ду гурӯҳи таҳсил бо забони англисӣ дар зинаи магистратура аз рӯйи ихтисоси иқтисодиёти ҷаҳон дар зинаи бакалавриат низ аз рӯйи ихтисоси мазкур як гурӯҳи таҳсил бо забони англисӣ ташкил карда шуд, ки ин таҷаббус барои байналмилалӣ-қунонии раванди таълим дар донишгоҳа мусоидат фароҳам меорад.

сия ва рейтинг Чумхурии Қазоқистон (НААР) тариқи онлайн гуфтушунид анҷом дода шуд ва тарафайн таъсис иттилоъ дода шуда, аз ҷумла, зикр гардид, яке аз рӯйдодҳои муҳими донишгоҳа дар самти рабобити хориҷӣ дар он аст, ки соли гузашта ДССХ шомили Ассоциатсияи донишгоҳҳои китъаи Осиё гардид.

Ба рӯзноманигорон доир ба фаъолияти серпахлуи муассисаи иттилоъ дода шуда, аз ҷумла, зикр гардид, яке аз рӯйдодҳои муҳими донишгоҳа дар самти рабобити хориҷӣ дар он аст, ки соли гузашта ДССХ шомили Ассоциатсияи донишгоҳҳои китъаи Осиё гардид.

Дар поёни нишаст рӯзноманигорон бо роҳнамоии ректор аз вазии сохтмони панҷошёнаи таълимӣ, ки то ҷашни 30 – солагии Истиқлоли давлатии Чумхурии Тоҷикистон ба истифода дода хоҳад шуд, ошно гардиданд.

Вусъати фаъолияти Консерваторияи миллӣ

Ҷунонӣ ректори Консерваторияи миллии Тоҷикистон ба номи Талабхӯча Сатторов Миралӣ Достизода дар нишасти матбуотӣ ба хабарнигорон иттилоъ дод, муассисаи ягона мактаби олиест, ки дар ҷумхурии мутахассисони соҳаи мусиқии касбӣ дар се факулта: иҷрокунандагӣ, мусиқии суннатии тоҷик, санъати мусиқии эстрадӣ ва 13 кафедра аз рӯйи 14 ихтисос, дар шакли низоми кредитӣ карда мешаванд. Дар қатори 437 нафар донишҷӯи худӣ ҳамчунин, ёздаҳ нафар донишҷӯи хориҷӣ (аз ИМА, Кореяи Ҷанубӣ, ЧИЭ, Чумхурии Ўзбекистон) низ таълим мегиранд. Бо мақсади ба сатҳи касбии байналмилалӣ бардоштани ҷараёни таҳсил ба ҳайси омӯзгор ба консерватория мутахассиси барҷаста, профессори Консерваторияи Чумхурии Ўзбекистон Мустафо Бафоев ҷалб гардидааст.

Ба таъкиди М. Достизода, яке аз роҳҳои тақмили дониш ва маҳорати касбии донишҷӯён хуб ба роҳ мондани таҷрибаомӯзии шогирдон ба шумор меравад. Тибқи нақшаҳои таълим ду намуди таҷрибаомӯзӣ ба роҳ монда шудааст: омӯзгорӣ (таълимӣ) ва иҷрокунандагӣ (эҷодӣ). Ҳамасола консерватория бо муассисаҳои таълимию эҷодӣ шартномаи ҳамкорӣ баста, донишҷӯён вобаста ба тахассусҳо аз таҷрибаомӯзӣ мегузаранд. Базаҳои асосии таҷрибаомӯзии таълимӣ коллеҷу мактабҳои миёнаи махсуси мусиқӣ ва таҷрибаи эҷодӣ, ансамблҳои оркестрҳои давлатӣ махсус меёбанд.

- Имсол дар даври якум ва дуҷуми озмуни «Тоҷикистон – Ватани азизи ман» зиёда аз 60 нафар омӯзгору донишҷӯи консерваторияи мо низ иштирок намуда, 37 нафар ба даври ниҳони он роҳ ёфтанд, - гуфт ректор. Хушбахтона, дар даври ҷамъбасти бист нафар донишҷӯю устод ғолиби озмуни доништа шуда, ҳабада нафари онҳо соҳиби диплом гардиданд.

Доир ба гиромӣ доштани хотираи нахустин ректори консерватория. Т. Сатторов, ки имрӯз муассисаи номи ӯро дорад, як қатор тадбирҳои андешида шудааст. Аз ҷумла, дар саҳни муассисаи дуҷуми декабри соли гузашта нимпайкари ӯ гузошта шуд. Дар ҳар давраи муайян намунаи асарҳои Т. Сатторов барои донишҷӯёну меҳмонон шунавонда мешавад.

Ҷомил ҲОМИД,
«Омӯзгор»

ДДФСТ: таҳияи 27 дастури таълимӣ

Донишгоҳи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи Мирзо Турсунзода аз ҳафт факулта – фарҳангшиносӣ, санъати мусиқии мардумӣ, режиссура, кино ва телевизион, санъати театрӣ, мусиқӣ – омӯзгорӣ, китобхонашиносӣ ва библиографиносӣ ва тақмили ихтисоси иборат буда, ҳар кадом дорои кафедраҳои тахассусӣ мебошанд. Ҳамчунин, дар донишгоҳа кафедраҳои умумидонишгоҳавӣ ҷанҳои ҷомеашиносӣ, забонҳои хориҷӣ ва филологияи тоҷик фаъолият доранд. Дар ин бора дар нишасти матбуотӣ ба рӯзноманигорон ректори даргоҳи мазкур, профессор Муҳриддин Низомӣ маълумот дод.

Ҷунонӣ ректор ироа дошт, ҳоло дар донишгоҳа 91 нафар устоди дорои дараҷаҳои доктору

номзадҳои илм, хунарпешаҳои халқиву шоиста фаъолият доранд. Дар донишгоҳа аз рӯйи 25 ихтисос мутахассисе бакалавр ва аз рӯйи 8 ихтисос магистр тайёр карда мешавад.

Бо мақсади ба талаботи Консепсияи таҳияи барномаҳои таълимӣ ҷавобгӯ гардондани китобҳои дарсӣ ва дастурҳои таълимию методӣ аз ҷанҳои таълими тахассусӣ як монография, ду воситаи таълимӣ ва 27 дастури таълимӣ таҳия ва ба нашр расонда шуданд. Сессияи санҷишу имтиҳонҳои зимистонаи соли хониши 2020 – 2021 хуб ба роҳ монда шуда, аз ҳаҷми ҷанҳои таълимӣ 72,8 фоиз ва дар ҳаҷми давраи соли гузашта 63,1 фоизро ташкил дод, ки нисбат ба ҳаҷми давраи соли гузашта 9,7 фоиз зиёд аст.

Дар Осорхонаи миллии Тоҷикистон бахшида ба Рӯзи Қувваҳои Мусаллаҳ Ҷамоати баргузор гардид.

НИШАСТИ МАТБУОТӢ

Факултаи муштарак таъсис дода мешавад

Дар нишасти матбуоти ДДХБСТ, профессор Муъмин Шарифзода зимни нишасти матбуотӣ таъкид кард, ки дар соли таҳсили 2020-2021 ихтисосҳои информатика, омор, иктисодиёт, сиёсатшиносӣ (фаъолияти сиёсӣ-ҳуқуқӣ), фаъолияти хифзи ҳуқуқ, санҷиши судӣ, идораи давлатӣ ва ҳуқуқ, соҳибкории иҷтимоӣ, иктисодиёти рақамӣ ва ихтисосҳои омӯзгорӣ: омӯзгори асосҳои давлат ва ҳуқуқ, математика ва информатика, забонҳои англисӣ ва назарияи иктисодиёт қорӣ шуда, ба онҳо 443 нафар донишҷӯ қабул шуданд. Ҷиҳати тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русиву англисӣ машғулиятҳо дар 16 гурӯҳи академӣ бо забони русӣ, 8 гурӯҳи академӣ бо забони англисӣ ва 2 гурӯҳи академӣ бо забони хитой гузаронида мешавад.

Дар донишгоҳ 4 нафар рисолаи докторӣ ва 14 нафар омӯзгори ҷавон рисолаҳои номзадиро бонуваффақият Ҳимоя намуданд. Дар Шӯрои диссертатсионӣ назди донишгоҳ 5 рисолаи илмӣ дифоъ гардид.

Аз ҷониби озмоишгоҳи инноватсионӣ

ва Парки технологияи донишгоҳ тавассути барномаи “Пешсаф” 25 лоиҳаи донишҷӯён пешниҳод шуд, ки аз он 13 лоиҳа амалӣ гардид. Бахусус, дар доираи татбиқи амалии лоиҳаҳои “Пешбурди стартап” дар Тоҷикистон ва “Рӯҳбаланд ва ҳавасмандгардонии ҷавонон барои оғози бизнес” 70 нафар соҳибкори ҷавон ва 20 нафар омӯзгори 4 донишгоҳи вилояти Сугд ҷиҳати тақмил додани барномаҳои инноватсионӣ соҳибкорӣ дар ДДХБСТ ба омӯзиш ҷалб карда шуданд.

Роҳбари донишгоҳ иброз намуд, ки бунёд ва ба истифода додани толари варзишии замонавӣ, бинои факултаи муштарак Тоҷикистону Ўзбекистон, азнавсозӣ шудани даромадгоҳи бинои асосӣ, ба пуррагӣ аз таъмир баровардани маҷлисоҳои бинои асосӣ, сафолакпӯш шудани атрофи биноҳои таълимии донишгоҳ ва майдонҳо, шинонидани дарахтҳои мевадихандаю ҳамешасабз ва гулҳои ороишӣ далели омодагии аҳли донишгоҳ ҷиҳати сазовор пешвоз гирифтани ҷашни 30-солагии Истиқлолияти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб меравад.

Бунёди 93 синфхонаи иловагӣ барои 2325 ҷойи нишаст

Дар нишасти матбуоти ҳукумати шаҳри Ваҳдат, раиси шаҳр Амирзода Раҳмоналӣ Амироид ба фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатии шаҳри Ваҳдат ва иҷрои нақшаҳо, инчунин барномаҳои тараққиёти иҷтимоию иктисодии он дар соли 2020» ба таври муфассал маълумот дода, аз ҷумла, зикр намуд, ки дар доираи нақша-ҷорабиниҳо ба истикболи таҷлили сазовори 30-солагии Истиқлоли давлатии ҷумҳурӣ 48 иншооти соҳаи маориф сохтани мавриди истифода қарор дода шуд. Дар соли 2020 аз шумораи 3827 нафар хатмкунандаи синфи 11, 2642 нафар тавассути Маркази миллии тестӣ имтиҳон супурда, 1320 нафар ба муассисаҳои таҳсилоти олии дохил шуданд, ки ин 34 ҶОИЗО ташкил медиҳад. Ҳамзамон, 22 нафар хатмкунанда тибқи квотаи Президентӣ ба муассисаҳои олии кишвар дохил шуда, 53 нафар хатмкунанда донишҷӯии муассисаҳои гуногуни таҳсилоти олии кишварҳои хориҷӣ гардиданд. Айни замон муассисаҳои таълимии шаҳр бо 1826 адад компютер, 371 принтер, 33 адад тахтаи электронӣ, 45 адад проектор таъмин мебошанд, ки ин 56 ҶОИЗО иҷрои Барномаи давлатии компютеркунонро ташкил медиҳад. Тӯли соли равон дар соҳаи маориф 23 синфхона бо 525 ҷойи нишаст ба истифода дода шуда, дар 23 муассисаи таълимӣ бунёди 93 синфхонаи иловагӣ барои 2325 ҷойи нишаст идома дорад. Феълан аз ҷониби сармоягузори хориҷӣ ва ватанӣ дар маҳаллаи XIV-и маркази шаҳр ва деҳаи Меҳроғи Ҷамоати деҳоти Абдулло Абулвосиев сохтмони ду муассисаи таълимӣ барои 1200 ҷойи нишаст оғоз гардид. Тибқи талаботи Қонуни ҚТ «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» аз ҷониби 10 нафар ноболиғ ҷинояти дуздӣ ва майдаавбошӣ аз рӯйи моддаи 90-и Кодекси ҷиноии ҚТ ба қайд гирифта шудааст. Ҳамчунин, 315 нафар падару модар бо моддаи 90-и ҚҚТ (ба сабаби сари вақт нагирифтани шаҳодатномаи таваллуд барои фарзандонашон, ки аллакай хонандаи синфи 1 мебошанд) ба ҷавобгарӣ кашида шуданд. Раиси шаҳр Амирзода Раҳмоналӣ Амир ба суолҳо дар хусуси иҷро нагардидани нақшаи компютеркунонӣ, бо имтиёзоти муқарраргардида таъмин намудани омӯзгорони ҷавон, ҳавасманду кадрдонӣ кардани омӯзгорону устодоне, ки дар олимпиадаҳои ҷашнӣ ҷойҳои аввалро ишғол кардаанд ва амсоли инҳо посухҳои мушаххас дод.

Шодӣ РАҶАБЗОДА,
«Омӯзгор»

Роҳбарият ва ҳайати профессорону омӯзгорони Донишқадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи Саидмуъмин Раҳимов барои тайёр намудани мутахассисони соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш мутобик ба талаботи замон ва рақобатпазир будан ба бозори меҳнат саъю кӯшиш менамоянд. Дар ин ҳусус дар нишасти матбуотӣ ба хабарнигорон ректори муассисаи зикргардида Шодӣ Сафаров иттилоъ дод. Номбурда афзуд, ки роҳбарият тасмим гирифтааст, ки то ба сатҳи олии ба роҳ мондани таҳсилоти кредитии мутахассисони донишқада онҳоро барои бозомӯзӣ ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбии кишвар сафарбар менамояд.

Ҷунонки ректор иброз намуд, донишқада имрӯз дорои 7 толари варзишӣ, аз ҷумла, толари гимнастика, гӯштингирӣ, бозиҳои варзишӣ, толари якҷарбаи

шарқӣ, бокс, тирпарронӣ, ихтисосҳои худ «Усто-вазнбардорӣ, ду майдони калон барои футбол, «Корманди шоистаи варзиш Тоҷикистон» ва «Музнии волейбол, баскетбол ва

варзиш сабук мебошад. Ҳамчунин, дар кафедраҳои варзишии донишқада зиёда аз 130 омӯзгор фаъолият менамоянд, ки аз онҳо ҳаштод нафарашон аз рӯйи Тоҷикистон» - анд. Бино ба иттилои ректор, зиёда аз сесад нафар донишҷӯ узви дастаҳои мунтахаби ҷумҳурӣ аз намудҳои гуногуни варзиш мебошанд.

Ҷалби духтарон ба зинаи сеюми таҳсилот

Дар соли таҳсили 2020 - 2021 муассисаҳои таълимии вилояти Хатлон бо 2542 нафар кадрҳои равияи омӯзгорӣ таъмин гардиданд, ки 1097 нафари онҳо тибқи роҳхати Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз макотиби олии ва миёнаи касбӣ фиристода шуданд. Инчунин 1445 нафар бе роҳхат ба кор ҷалб гардиданд, - гуфт Сайфулло Лутфуллоев, муовини сардори раёсати маорифи вилояти Хатлон зимни нишасти матбуотӣ. Мавсуф илова кард, ки мувофиқи роҳхат бояд 1518 нафар дар муассисаҳои таълимӣ ҳозир мешуданд, аммо 421 нафар бо сабабҳои номаълум ба ҷойи кор наомаданд.

Намояндагони расонаҳои хабарӣ оид ба шароити қору таҳсил дар муассисаҳои таълимӣ, сифати таҳсилот, ба ҷинояткорӣ даст зада-

синфхонаҳои иловагӣ суолҳо дода, ҷавобҳои қонекунонда гирифтанд.

Дар нишаст гуфта шуд, ки ҷалби духтарон ба зинаи сеюми таҳсилот аз вазифаҳои махсуси соҳаи маориф мебошад. Дар соли таҳсили 2020 - 2021

иттилоот ва робита, танқиди бадеӣ, забонҳои муосири хориҷӣ (тадрис бо забонҳои арабӣ - хитойӣ), таъминоти забонии робитаҳои байнифарҳангӣ (арабӣ - фаронсавӣ), таъминоти забонии робитаҳои байнифарҳангӣ (форсӣ - фаронсавӣ), санъати мусикӣ ва таҳсилоти томақтабӣ ба назар мерасад.

Ихтисосҳои нав дар кафедраи журналистика

таҳсили 2020 - 2021 ба курси якуми донишгоҳ 3735 нафар донишҷӯ тариқи Маркази миллии тестӣ шомил шуданд, ки нисбат ба соли гузашта 181 нафар зиёд мебошад.

Мавриди зикр аст, ки соли равон навлониҳои назаррас дар самти таълим, таъсис ва иҷозатнома гирифтани барои фаъолияти ихтисосҳои наву замонавӣ, аз ҷумла, ихтисосҳои рӯзманигори телевизион, WEB - рӯзманигорӣ,

Алҳол донишгоҳ бо 7 муассисаи таҳсилоти олии кишварҳои Россия, Ўзбекистон, Қазоқистон шартномаҳои ҳамкориро ба имзо расонид ва дар маҷмӯъ, бо 70 донишгоҳ ва ташкилоти илмӣ - тадқиқотии хориҷӣ дар асоси шартномаҳои ҳамкориро судмандро ба роҳ мондааст.

Нуъмон РАҶАБЗОДА,
«Омӯзгор»

Фаъолияти пурбор

Тибқи иттилои ректор, дар ҳафтаи донишқада 500 нафар истиқомат дошта, ин ҷо ятимони кулл, камбизоатон ва духтарон ройгон будубош мекунанд. Ҳоло дар муассисаи таълимии номбурда 23 нафар ятимони кулл ба таври ройгон таҳсил доранд. Онҳо ба таври ройгон ҳуҷра тановул карда, доимо аз ёрии моддӣ ва маънавӣ бархӯрдоранд. Корҳои тарбиявӣ низ дар ин ҷо хуб ба роҳ монда шудааст.

Дар поёни нишаст ректори донишқада рӯзманигоронро барои инъикоси фаъолияти минбаъдаи шоғирдони донишқада, ки дар ҷорабиниҳои гуногуни варзишии дохиливу хориҷӣ қомеъӣ ба даст меоранд, ба ҳамкорӣ даъват намуд.

Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

ба зинаи сеюми таҳсилот 53387 нафар, аз ҷумла, 25497 нафар духтарон фаро гирифта шуданд, ки 89 ҶОИЗО умумии ҷавондӯхтаронро дар бар мегирад.

Шурӯъ аз соли 2019 роҳандозӣ шудани як қатор тадбирҳои ғамхорона, аз қабилӣ таъсиси Стипендияи раиси вилояти Хатлон барои 70 нафар хонандагони болаёқат (ҳар кадоме 200 сомонӣ), бо маблағи 3000 сомонӣ кадрдонӣ шудани директори муассисаи таълимӣ ва 10000 сомонӣ ҳар хонандае, ки синфи 11-ро бо аттестати аълои универсалӣ бо медали тилло ва нуқра хатм менамояд, дастгирии кормандони соҳаи маориф, ки ба унвони номзад ё доктори илм мушарраф гардиданд (3-5 ҳазор сомонӣ) аз тадбирҳои мебошанд, ки барои рушди соҳа ва махсусан, сифати таҳсилот таъсири хуб расониданд.

С.АЗИЗӢ,
«Омӯзгор»

► НИШАСТИ МАТБУОТӢ

Хатлон: бунёди биноҳои иловагӣ вусъат меёбад

Дар вилояти Хатлон давоми чанд соли охир муассисаҳои зиёди таълимӣ сохта, мавриди баҳрабардорӣ қарор гирифтанд.

Сайфулло Лутфуллоев, муовини сардори раёсати маорифи вилояти Хатлон, изҳор дошт, ки соли гузашта дар вилояти Хатлон 10 муассисаи таълимӣ сохтаву ба истифода дода шуд.

Чумъахон Идиев, сармутахассиси раёсати маорифи вилояти Хатлон гуфт, ки дар соли 2020 25 муассисаи таълимӣ иборат аз 203 синфхона барои 4573 ҷойи нишаст бо маблағи 23 миллиону 829 ҳазору 260 сомонӣ сохтаву мавриди истифода қарор дода шудааст.

Дар назди ду муассисаи таълимӣ ноҳияи Чайхун: филиали мактаби №20 панҷ синфхона бо 120 ҷой дар деҳоти Нуристон, мактаби №42 даҳ синфхона бо 240 ҷойи нишаст, инчунин, дар ноҳияи Шамсиддини Шохин бинои иловагӣ дар назди муассисаи таълимӣ №11 барои 240 ҷойи нишаст, дар назди чор муассисаи таълимӣ дар ноҳияи Данғара, аз ҷумла, даҳ синфхона дар мактаби №32 ва Ҷамоати деҳоти Оксу барои 240 ҷойи нишаст, чордаҳ синфхона дар мактаби №39, барои 336 ҷойи нишаст, даҳ синфхона дар мактаби №58 барои 240 ҷойи нишаст, даҳ синфхона дар муассисаи тахсилоти миёнаи нав дар деҳаи Чаманистон (Туткул) барои 240 ҷойи нишаст ба истифода дода шуданд.

Хотиррасон бояд қард, ки дар чанде аз муассисаҳои таълимӣ дигар шахру навоҳии вилоят низ бо сабаби норасони синфхонаҳо ва ҷойи нишаст, бо дастгирӣ ва мусоидати Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилояти Хатлон, мақомоти маҳаллӣ, соҳибкорони ватанӣ ва падару модарон синфхонаҳои иловагӣ сохта ба истифода дода шуданд. Махсусан, дар назди муассисаи таълимӣ №25 –и ноҳияи Абдурахмони Чомӣ даҳ синфхонаи иловагӣ барои 240 ҷойи нишаст, дар назди муассисаи таълимӣ №34-и ноҳияи Дӯстӣ барои 50 ҷойи нишаст, дар муассисаи таълимӣ №36-и ноҳияи Фарҳор барои 96 ҷойи нишаст, дар назди муассисаи таълимӣ №29 –и ноҳияи Хуросон барои 190 ҷойи нишаст, дар ноҳияи Восеъ дар назди муассисаи таълимӣ №15 барои 640 ҷойи нишаст, дар ноҳияи Муъминобод сохтмони бинои иловагӣ дар назди муассисаи таълимӣ №9 барои 240 ҷойи нишаст, дар назди муассисаи таълимӣ №7 –и ноҳияи Вахш ёздаҳ синфхона барои 275 ҷойи нишаст ва муассисаи таълимӣ нави №11 дар шаҳри Леваконт барои 250 ҷойи нишаст, ҳашт синфхона дар назди мактаби №9-и ноҳияи Ховалинг барои 192 ҷойи нишаст, сохтмони чор синфхонаи иловагӣ дар назди мактаби №44-и ноҳияи Чайхун сохта ба истифода дода шудааст.

Ҳамчунин, панҷ синфхона дар назди мактаби №67-и ноҳияи Ёвон барои 120 ҷойи нишаст, дар назди мактаби № 20 –и ноҳияи мазкур панҷ синфхона барои 120 ҷойи нишаст, дар мактаби №22 панҷ синфхона барои 120 ҷойи нишаст ба истифода дода шудааст...

Дар шахру ноҳияҳои Фарҳор, Хуросон, Восеъ, Вахш ва Дӯстӣ низ синфхонаҳои иловагӣ бо маблағгузори Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти маҳаллӣ ва кумаки соҳибкорони ватанию падару модарон сохта ба истифода дода шудаанд.

С.АЗИЗӢ,
вилояти Хатлон

Дар Донишгоҳи давлатии шаҳри Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ нишастии матбуотӣ доир гардид, ки онро ректори донишгоҳ, доктори илмҳои педагогӣ, профессор Мирализода Абдусалом Мустафо ифтитоҳ намуда, қайд намуд, ки айни замон сифати тахсилот дар донишгоҳ бехтар гардида, раванди таълиму тарбия дар 6 бино, 10 факулта, 29 кафедра ва дар 51 ихтисоси гуногун ба роҳ монда шудааст. Азҳудкунӣ дар сессияи ҷамъбасти имтиҳоноти тобистона 91,9%-ро ташкил дод. Дар 10 факулта шумораи донишҷӯёне, ки тибқи квотаи Президентӣ тахсил мекунанд, ба 417 нафар расид. Дар соли 2020 профессорону омӯзгорони донишгоҳ 6 китоби дарсӣ, 9 монография, 28

васоити таълимӣ-методӣ ва зиёда аз 570 мақолаи илмӣ ва дигар маводи илмӣ рӯи нашр овардаанд.

Дастовардҳои илмӣ

хонаи лингфонӣ фаъолият мекунад, ки аз ин шумора 216 адад компютер, 15 адад ноутбук ва китобхонаи электронӣ ба шабакаи озои ИНТЕР-

мазкур донишгоҳ дар ҳайати даставӣ сазовори ҷойи сеюм гардида, бо дипломи Академияи миллии илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон сазо-

Натиҷаҳо фараҳбахшанд

омӯзгорони донишгоҳ умедбахш аст, зеро 47 нафар пажӯҳишгари соҳаҳои гуногун дар арафаи Ҳимояи рисолаҳои номзадӣ ва докторӣ мебошанд. Аз соли 2013 то ҳоло 12 нафар омӯзгор ва 1 нафар донишҷӯ соҳиби нахустпатент гаштанд, ки ин дастоварди назаррас мебошад. Айни ҳол дар донишгоҳ 571 адад компютер, 50 адад тахтаи электронӣ, 55 адад видеопроектор, 6 синфхонаи компютерӣ, 5 синф-

НЕТ пайваст мебошад.

Соли ҷорӣ донишҷӯён дар олимпиадаи ҷумҳуриявӣ барои дарёфти ҷоми АМИТ, ки аз фанҳои дақиқ ва табиатшиносӣ баргузор гардид, сазовори ҷойи якум (аз фанҳои химия), 2 ҷойи сеюм (аз фанҳои астрономия ва информатика) ва 3 ҷойи чорум (аз фанҳои физика, математика ва биология) гардиданд. Қобили қайд аст, ки бори аввал аст, ки дар озмуни

вор гардид.

Ба ин ҳама ҳоло ҳам сатҳи дониши илмӣ омӯзгорону донишҷӯён ба талаботи рӯз ба роҳ монда нашудааст. Фаъолияти парки технологияи донишгоҳ ба талаботи рӯз ҷавобгӯ нест. Мутаассифона, нарасидани ҷой дар хобгоҳ барои донишҷӯёне, ки аз шахру ноҳияҳои дур тахсил мекунанд, мушкилоту проблемаҳои зиёдеро ба бор овардааст.

Ҳамкорӣ бо 43 корхонаю ташкилот

Дар Донишгоҳи давлатии Данғара нишастии матбуотӣ доир гардид. Ректори донишгоҳ Нуралӣ Шохӣён қайд кард, ки раванди таълиму тарбия дар асоси ғояҳои пешқадами педагогӣ низомии салоҳиятнокии тахсил ба роҳ монда шудааст. Дар соли тахсилоти 2020-2021 донишгоҳ аз аттестатсияи навабтӣ Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илми назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон гузашта, соҳиби

иҷозатнома гардид. Базаи илмӣ донишгоҳ сол то сол аз ҳисоби профессорону омӯзгорони соҳибқасб афзоиш ёфта, дар соли тахсилоти 2020 - 2021 ба 260 нафар расид.

Барои баланд бардоштани сатҳи сифати таълими донишҷӯён ва бехтар намудани дараҷаи омодагии касбии мутахассисони ҷавон роҳбарияти донишгоҳ ба 43 корхона ва ташкилоту муассисаҳои минтақаи Кӯлоб

шартномаҳои ҳамкорӣ дорад. Ҷамъбасти сессияи зимистонаи донишҷӯёни донишгоҳ нишон дод, ки 82%-и донишҷӯён имтиҳонхоро супориданд. 18%-и донишҷӯён аз сабаби насупоридани маблағи шарномаи тахсил, беморӣ ва дигар ҳолатҳо аз донишгоҳ хориҷ гардиданд. 77 нафар донишҷӯ бо сабаби аз оилаҳои камбизоат буда-нашон идрорпулии иҷтимоӣ мегиранд. Биржаи озои меҳнат дар донишгоҳ фаъо-

лият дошта, донишҷӯён дар вақтҳои фориғ аз дарс меҳнат мекунанд. - Айни ҳол 350 нафар донишҷӯ аз маблағи ба - дастовардан худ маблағи шартномашонро пардохт менамоянд. Дар маҷмӯъ, сифати тахсилот дар донишгоҳ 78%-ро ташкил мекунад, ки ин моро қаноатбахш қарда наметавонад, гуфт ректори донишгоҳ Нуралӣ Шохӣён.

Шариф АБДУЛҲАМИД,
«Омӯзгор»

Ба некӣ шавад чашм равшан туро

Таваҷҷуҳ ба кӯдакони маъёбу бе-парастор аз ғазилатҳои неки-инсонӣ махсуб меёбад. Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дастгирии ятимону бе-парасторонро дар меҳвари таваҷҷуҳи хеш қарор дода, мунтазам ба ин қишри ниёзманд кумак мекунанд.

Сиёсати хориҷии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар соҳаҳои муҳталиф созишномаҳои ҳамкорӣ муайян менамо-

янд.

Солҳои зиёде, ки сарҳадбонии Федератсияи Россия дар кишвари азизи мо қарор гирифтааст.

Кормандони ин ниҳод бо амалҳои нек ва хайрхоҳонаи худ пайваста ба ниёзмандон ва дармондагон кумак мерасонанд.

Ҳамасола, дар арафаи ҷашнҳои гуногун бо ташаббуси роҳбари гурӯҳи марзбонии рус Шветс Олег Вячеславович кормандони ин ниҳод подполковник Лобчиков Андрей Александрович ва под-

полковник Тюлюков Роман Георгиевич ба тарбиятгирандагони мактаб-интернати ҷумҳуриявии низомаш махсуси шаҳри Ҳисор маводи ғизоӣ ва либос дастрас мекунанд. Тарбиятгирандагони мактаб-интернат бо як ҷаҳон меҳр ба шахсони саховатпеша, хусусан, сарҳадбонии рус миннатдорӣ баён мекунанд.

Бибиҳаво ШАРОФОВА,
директори мактаб-интернати
ҷумҳуриявии низомаш махсуси
шаҳри Ҳисор

► ШИНОХТ

Эҳёи касбу ҳунариҳои мардумӣ

Эълон гардидани Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунариҳои мардумӣ дар қаламрави кишварамон заминаи зиндагии шоиистаи мардум ва дарёфти ҳунардони болаёқатро фароҳам овард. Эҳё намудани ҳунариҳои мардумӣ, аз як ҷиҳат, воситаи ҷалб намудани сайёҳон ба манзараҳои зебои ватанамон ва зинда нигоҳ доштани анъана ва расму оини ниёгон бошад, аз як тарафи дигар, омилҳои фароҳам овардани шароити хуби зиндагии мардум мебошад.

Агар дар ҳама мавзёҳои сайёҳии кишварамон макони савдои ҳунариҳои мардумӣ заргарӣ, зардӯзӣ, зардеворӣ, асбобҳои мусиқӣ, бозичаҳои гуногуни сафолин дар заминаи афсонаю ривоятҳои халқӣ, албомҳои манотиқи

зебои кишварамон таъсис диҳем, ин худ яке аз ҳадафҳои аслии Солҳои рушди деҳот сайёҳӣ ва ҳунариҳои мардумӣ хоҳад буд.

Бойси ифтихори мо, бехтарини ҷаҳон шомил тоҷикон аст, ки Тоҷикистон азизамон дар радабандии намудааст.

ташкilotи байналмилалӣ «British Backpacker Society» аз рӯи имкониятҳои саёҳати саргузаштӣ ва пиёдагардӣ ба даҳгонаи аввалин кишварҳои

Ҳунариҳои мардумӣ ҳамчун таҷрибаҳои муфиди ҳаёти дар баробари таъмини ниёзҳои модию маънавии аҳли ҷомеа, инчунин, наёиш ё функсияи муҳими тарбиявӣ низ иҷро менамояд. Наслҳои оянда тавассути шинос шудан бо ҳунариҳои суннатии ниёгон ва аз худ кардани онҳо сарнавишт, тарзи зиндагӣ, урфу одат, дину эътиқод ва орзуи ормонҳои наслҳои гузашта огоҳ мешаванд. Ба ибораи дигар, ҳунариҳои мардумӣ намегузорад, ки мо таърихи миллат ва Ватани худро фаромӯш кунем. Аз ин рӯ, таълими ҳунариҳои мардумӣ барои халли мусбати масъалаҳои таҳкими рӯҳияи ватандӯстии аҳли ҷомеа, алаҳхусус, ҷавонону наврасон аҳамияти бузургро доро мебошад.

Норинҷон НОЗИРОВА,
омӯзгори мактаби №42-и
шаҳри Душанбе

►БИСТСОЛАИ ОМУЗИШ ВА РУШДИ ФАНҲОИ ТАБИАТШИНОСӢ, ДАҚИҚ ВА РИЁЗӢ ДАР СОҲАИ ИЛМУ МАОРИФ

Ба дониш тавон риштану бофтан

Ҳанӯз соли 1901 муаррихи маъруфи рус И. Гейер дар хусуси донишу фарҳанги тоҷикон гуфта буд: «Дар миёни миллатҳои Осиёи Марказӣ тоҷикон мардуми босаводу бофарҳанг буда, қулли дастовардҳои соҳаи кишоварзӣ ва меъморӣ минтақа натиҷаи заҳмати онҳост».

Воқеан, агар дақиқан андеша намоем, ҳама дастоварду кашфиёти илмӣ олимони тоҷик дар асрҳои 8–15 саҳифаҳои дурахшон ва муҳимтарини илму фарҳанги умумибашарию дар бар мегирад. Чунки ҳанӯз аз асри 8, илмҳои ҷудогонаи табиатшиносӣ: нучум (астрономия), табиёт (физика), кимиё (химия), ҳаётшиносӣ (биология), заминшиносӣ (геология), ҷуғрофиё (география) ва ғайра тадричан рушд мекарданд.

Бояд гуфт, ки дар байни қулҳои илмҳои табиатшиносӣ ва дақиқ бештар нақши пешбарро мебозанду дастовардҳои рӯзафзуни онҳо зиндагӣ ва ғайрияти инсонҳоро рангу нумӯи тоза мебахшанд. Бо назардошти масъалаи мазкур Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон бо дарки таҳлилу баррасии мавзӯҳои илмӣ ва ҳамзамон, ба таври мунтазам ҷиҳати аз худ кардани донишҳои илмӣ солҳои 2020 – 2040 – ро «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ

дар соҳаи илму маориф» эълон намуданд.

Таҳаввулотҳои техникаи замони муосир аз мо, омӯзгорон, тақозо менамояд, ки ба хотири бо замона ҳамқадам будан бояд ба рушди фанҳои дақиқ, ки асоси пешрафти иқтисоди миллӣ ба ҳисоб мераванд, заминаи мусоид фароҳам оварем. Зеро омӯзиши фанҳои дақиқ ба хонандагону донишҷӯён имкон медиҳад, ки ғояҳои муҳими миллӣ ба таҳаввулотҳои равандҳои технологӣ, рушди соҳаҳои саноат, тандурустӣ, илм, маориф, иқтисод, тичорат таъсир расонида истода, дар навбати худ ба пешрафти сатҳи зиндагии ҷомеа мусоидат намояд. Ҳамзамон, рушди илму маърифат дар ташаккули шахсият, фароҳам овардани замина барои ихтироот ва технологияи инноватсионӣ саҳми бориз мегузорад. Айни замон метавон аз хидматҳои академикҳо - Нусрат Рачабов, Фарҳод Раҳимӣ, Мамадшо Илолов, Мирғанд Шабозов, Зафар Усмонов, узви вобастаи АМИТ

С. Исҳоқов, А. Табарӣ, М. Юнусӣ, Ҷ. Сафаров ва дахҳои дигар ёдовар шуд, ки ба таҳқиқ ва тадқиқоти илмӣ ҳеш саҳифаҳои нопурраи илмҳои номбурдари мукамал мегардонанд.

Ба андешаи мо, дар муассисаҳои таълимӣ хонанда-

кашфиёт дар соҳаи физикаи фундаменталӣ (бунёди) муяссар гардида истодааст, ки инсоният ин гуна донишҳоро ба таври амиқ ва пурра азхуд карда, қадами устуворе дар масири илмҳои техникӣ ба пеш гузорад. Ба ин васила ба инсон муяссар

Президенти мамлакат аз огози ғайрияти ҳеш илму маорифро соҳаҳои афзалиятнокии кишвар эълон намуда, ба рушди ҳамаҷонибаи илму маориф, бахусус, илмҳои дақиқ ва тавсеаи равандҳои технологияи муосир, аз ҷумла, суръат бахшидани рушди илмҳои дақиқ як қатор тадбирҳои муҳими амалӣ гардонда, заминаву шароитҳои мусоид фароҳам оварданд. Мисоли барҷастаи ин гуфтаҳои мо эълон кардани «Соли маориф ва фарҳанги техникӣ» (2010) мебошад, ки эълони Бистсолаи омӯзиши илмҳои дақиқ идомаи мантиқии он ба ҳисоб меравад.

Бинобар ин, дар роҳи расидан ба ин ҳадафҳои пешгирӣфтаи роҳбарияти давлату Ҳукумати Тоҷикистон ҳамагон бояд тамоми кӯшишу ғайрати худро равона созем, зеро амалӣ гардидани ин аҳдофи созанда, бешак, барои тарбияи кадрҳои лоиқи даврон, насли нави эҷодкору ихтироъкор, муҳандисону татбиқгарони илму истеҳсолот мусоидат хоҳад намуд.

Алишер РАҲИМОВ,
муовини директори
Институты математики
и физики АМИТ, номзоди илмҳои
физика – математика

гон бояд дарк кунанд, ки дар замони муосир ва ҷаҳонишавӣ нақши илм то кадом андоза муҳим мебошад.

Ҳоло дар аксар соҳаҳои илму техника дигаргуниҳои назаррас ба вуқӯ пайваستا истодаанд, ки бо баробари инкишофи илму техника, пеш аз ҳама,

гардид, ки на танҳо садо, балки тасвирро ҳам ба масофаи муайян интиқол диҳад. Агар мо хоҳем, ки дар оянда аз рушди илм аз дунё ақиб намонем, бояд ҷавобонамонро ба омӯзиши илмҳои дақиқ шавқманд ва ҷалб намоем.

Боиси хушбахтии мост, ки

►ТАҶРИБА

Маҳфилҳои математикӣ - таҳкимбахши дониши хонандагон

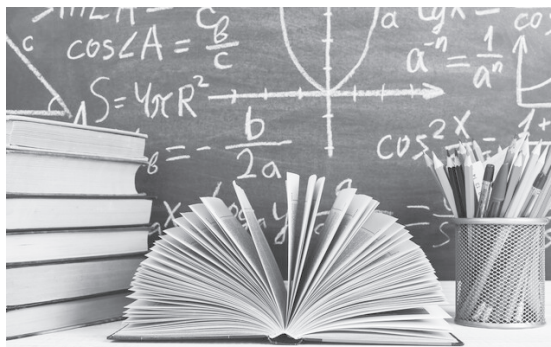
Яке аз шаклҳои дастрас ва самаранокӣ таҳсилоти иловагӣ аз фанни математика ташкили маҳфилҳои фанӣ мебошад. Маҳфилҳо шавқу ҳаваси хонандагонро ба фанни мазкур бедор мекунанд.

Дар маҳфилҳои фанӣ маводи дарсҳо такроран омӯхта нашуда, ба тариқи машғулияти шавқовар маҳорату малакаи хонандагон нисбат ба математика тақмил дода мешавад.

Бинобар ин, маҳфил хонандагонро ба мустақилона дониш гирифтани бештар одат мекунонад. Аз ин маҳфил озодона ҳангоми муҳоҷимаронии ин ён мавзӯ камбудии худ ва ҳамабақонашонро ҳис мекунанд ва ислоҳ менамоянд. Агар маҳфилҳо самаранок ташкил карда шаванд, дарсзудкунии хонандагон низ беҳтар мегардад. Аз ҳамин ҷост, ки ба сифати машғулиятҳои маҳфилҳои фанӣ ва ғайрияти аз инҳо эътибори махсус додан лозим аст. Ба ҳамин мақсад мо дар синфҳое, ки миқдори хонандагон кам ҳастанд, аз ҳар як синф хонандагоне, ки шавқу ҳавасашон ба фанни математика бештар аст, интихоб менамоем ва онҳоро ба маҳфили “Математикони ҷавон” аззо мегардонем.

Дар машғулияти аввалини ташкили маҳфил мо рӯйхати аз ин маҳфилро тартиб дода, муҳтасаран онҳоро бо нақшаи корӣ ва тартиби кори маҳфил шинос намуда, ба онҳо супоришҳои аввалинро медиҳем. Ҳамчунин, мефаҳмонем, ки дар машғулиятҳои оянда онҳо чи гуна бояд тайёр шаванд.

Нақшаи корӣ асосан барои як нимсола тартиб дода мешавад ва машғулиятро асосан моҳе як маротиба мегузаронем. Дар машғулиятҳо (машғулияти якум) аз ин маҳфил, сардор, котиб, инчунин, барои ороиш додани газетаи деворӣ муҳаррири онро интихоб менамоем, яъне вазифаи ҳар яке онҳо муайян мегардад. Албатта, дар синфхонаҳо на ҳама аз уҳдаи иҷрои инҳо баромада метавонанд ва бевосита дар ин кор

бештар омӯзгор масъулиятро нишон дода, дар давраи аввал ҳамаи корҳоро ба анҷом мерасонад. Онҳо дар аввал ҳамчун мушоҳидакор, сипас охира охира маводи зарурӣ ҷамъ мекунанд ва маҳфилҳоро рангин мекунанд.

Барои хонандагон расмҳои тайёр карда, онҳоро ба гурӯҳҳо ҷудо мекунем ва гурӯҳе, ки аз ҳама пеш корро ба сомон мерасонад, ғолиб доништа мешавад. Ғайр аз ин боз бозҳои “Чойи ман дар кучо?”, “Кӣ зудтар?”, “Зинача” ва ба ин монанд бозихоро ташкил мекунем, ки шавқу рағбати хонандагонро ба математика хеле зиёд мекунанд.

Парвина ШОМУҚИМОВА,
омӯзгори математика

►МАСЪУЛИЯТ

Тарбия дар он ҳолат ташаккул меёбад, ки агар ба арзишҳои миллӣ, мисли таҳаммулпазирӣ, инсондӯстӣ, сулҳпарварӣ, эҳтироми ҳамадигар меҳмоннавозӣ ва накукорӣ баргашт дода шуда, аз ҷиҳатҳои тарбияи инсон мисли худӣ инсон қадим аст. Лекин дар муқоиса аз ниёгони худ муосирин бар он андешаанд, ки тарбияи насли ҷавон ё ин ки фарди мураккаб дар заминаи асосҳои илмӣ ба

ҳамчун омилҳои хушбахтиро саодати инсонӣ зикр гардидааст. Кишоварзӣ ба андешаи пайравони “Авасто”, ин накукорӣ мебошад. “Касе, ки гандум мекард, улвиятро парвариш менамояд”.

Мутафаккири бузурги Шарқ Абӯнасор Муҳаммад ал-Форобӣ чунин меҳисобид, ки инсон аз ҳама мавҷудоти олӣ, комил ва волотарин мебошад. Шуури инсон ҳамеша барои дониш ва аз худ намудани ҳунари кӯшиши менамояд.

Тарбияи инсон аз дидгоҳи нав

роҳ монда шаванд.

Ҳадафи асосии тарбия густариши ҳамаҷонибаи рушди шахсият мебошад. Аз сабаби он ки ҳар як инсон ҳуқуқи худро дар ҷомеа дарк менамояд, тарбия низ ҳамон тавре бояд инъикос ёбад, ки мутахассис ояндаи неки худро тасаввур карда тавонад.

В.Г.Белинский дар ин маврид чунин мефармояд: “Яроқ ва василаи асосии тарбия бояд муҳаббат бошад, ки мақсади он инсонгароист”.

Махсусан, заҳмати кишоварзӣ

ки ин боиси ташаккули ақли ва қиёсати ӯ мегардад. Ба андешаи ин мутафаккири навоҳи гуногуни инсонҳо вучуд доранд; нафаре қиёсати баланди маърифатро дорост, дигариро ин қиёсат нокист аст. Ин гуна қиёсат ирсӣ мебошад. Вале тамоми намуди қиёсатҳо бо кумаки ирода ва тарбия, ба хотири манфиат расонидан, дар натиҷаи омӯختан ва таҳқиқ намудан ба даст оварда мешавад.

Дилоса АЗИЗОВА,
омӯзгори забон ва адабиёти тоҷик

►НАТИҶАГИРӢ

Камбудии низ ҷой доранд

Дар Коллеҷи тиббии шаҳри Кӯлоб ба номи Раҳмонзода Раҳматулло бо иштироки ҳайати устодону кормандон ва намояндагони васоити ахбори омма нишастии матбуотӣ доир гардид. Директори коллеҷ Зубайдулло Азиззода қайд намуд, ки дар соли гузашта, сифати таҳсилот дар коллеҷ хеле беҳтар гардидааст.

Ҳамасола базаи моддӣ-техникии коллеҷ аз ҳисоби маблағгузориҳои худӣ гайи гардониди шуда, айни ҳол дар маркази технологияи инноватсионӣ 150 адад компютер мавҷуд аст, ки 100 ададаш ба шабакаи доимии ИНТЕРНЕТ пайваست

мебошанд. Аз тарафи грантҳои хориҷӣ ба маблағи 100 ҳазор франк таҷҳизоти муосири техникаи таълим харидорӣ шудааст.

Тибқи нақшаи ҷорабиниҳо бахшида ба 30 – солагии Истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон хобҳои донишҷӯён, таҳхонаи бинои асосии таълимӣ пурра аз таъмир бароварда, як синфхона бо таҷҳизоти 35 адад компютер, маркази таълимии истеҳсолӣ, озмоишгоҳи бактериологӣ ва 5 синфхонаи замонавӣ ба истифода дода шуданд.

Шариф АБДУЛҲАМИД,
«Омӯзгор»

►► Ба истиқболи 30-солагии Истиқлоли давлатӣ дар ноҳияи Шоҳмансур бунёди 759 иншоот бо таъсиси 7819 ҷойи нави корӣ ба нақша гирифта шудааст.

Сипари мамлакати озодем!

Мусоҳиба бо сардори шуъбаи таълимии Донишқадаи ҳарбии Вазорати мудоғиаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, полковник Каримҷон Зоиров

-Мухтарам полковник, нахуст мехостем дар хусуси таъсис ёфтани Донишқадаи ҳарбии ҷумҳурӣ ва марҳалаҳои фаъолияти он маълумот меодед.

-Баъди барҳам хӯрдани Иттиҳоди Шӯравӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон омӯзишгоҳи ҳарбӣ вучуд надошт. Тоҷикистон истиқлолияти давлатӣ ба даст овард ва зарурати тайёр намудани кадрҳои миллии низомӣ ба миён омад. Бо Фармони Президенти ҷумҳурӣ 29 сентябри соли 1992 дар пойгоҳи техникуми геологӣ коллеҷи олии ҳарбии фармондеҳӣ-муҳандисии Тоҷикистон таъсис дода шуд. Бояд хотиррасон кард, ки 23 февралӣ соли 1993-рӯзи таъсисёбии Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, курсантҳо ва сарбозону коллеҷи олии ҳарбӣ савганди ҳарбӣ ёд карда, дар паради ботантанаи низомӣ дар майдони «Дӯстӣ»-и пойтахт иштирок намуданд.

-Метавон тасаввур кард, ки дар он солҳои пурошӯб, ки ҷанги шаҳрвандӣ идома меёфт, коллеҷи ҳарбӣ дар фаъолияти худ ба мушкилиҳои зиёде рӯ ба рӯ омада буд. Ҳамин тавр не?

-Бале, шумо дуруст қайд кардед. Рӯзҳои аввали таъсисёбии коллеҷ роҳбарияти он бо душворииҳои зиёде бархурд намуд. Зеро бояд дар муддати кӯтоҳтарин масъалаи бо ҳайати шахсии афсарону омӯзгорон ва профессорон таъмин намудани коллеҷ, сохтани пойгоҳи моддӣ-техникии таълимӣ ва қабули курсантону омода кардани афсарон баррасӣ ва ҳалли амалии ҳудро меёфт. Аз ин рӯ, дар оғоз аз сабаби нарасидани кадрҳои ҳарбӣ дар сафи Қувваҳои Мусаллаҳ, соли 1993 дар заминаи коллеҷи олии ҳарбӣ курсҳои кӯтоҳмуддат барои омода намудани афсарон ва прапоршикон-мутахассисон дар Қувваҳои Мусаллаҳи ҷумҳурӣ ташкил карда шуданд, ки аз курсҳои 6-моҳаи командирони ротаҳои тирандозӣ (танкӣ), сардорони ситодҳои баталёнҳо, курсҳои 3-моҳаи командирони взводҳои тирандозӣ (танкӣ), курсҳои 2-моҳаи старшина ва техникҳои калони ротаҳо ва курсҳои 5-моҳаи командирони батерейҳо иборат буданд. Қайд намудан зарур аст, ки ҳайати шахсии коллеҷи олии ҳарбии ҷумҳурӣ дар барқарор намуда-

ни Ҳукумати конститутсионӣ иштирок кардаанд. Зияда аз 200 афсар, курсант ва сарбоз бо ордену медалҳо ва мукофотҳои давлатӣ сарфароз гардонда шудаанд.

Бо Қарори Ҳукумати ҶТ 30 апрели соли 2002 коллеҷи олии ҳарбии Тоҷикистон ба Донишқадаи ҳарбии Вазорати мудоғиа табдил дода шуд. Айни ҳол хатмкардагонӣ Донишқадаи ҳарбӣ дар як қатор вазифаҳои раҳбарикунандаи ҷузъу томҳои Қувваҳои Мусаллаҳи кишвар ва дигар сохторҳои қудратӣ адои хизмат мекунанд. Ҳамчунин, аз байни хатмкардагонӣ донишқада 7 нафар бо рутбаи олии ҳарбии генерал-лейтенант ва генерал-майор сазовор гардидаанд. Боиси ифтихор аст, ки аз рӯзи таъсисёбии муассисаи таълимии мазкур то ин дам Президенти ҷумҳурӣ, Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дидан намуданд. Аз ҷумла, Ҳангоми ифтиҳои биноҳои таълимии рақами 3 ва рақами 1-и факултаи ҳавопаймоии ҳарбӣ.

-Мехостем перомунӣ вазъи таълиму тарбия дар донишқада ва тайёр намудани мутахассисони соҳаи низомӣ, заминаи моддӣ-техникии он ҷанд суҳан бигӯед.

-Бояд зикр намуд, ки донишқада барои Қувваҳои Мусаллаҳи ҷумҳурӣ ва дигар сохторҳои қудратии кишвар кадрҳои баландихтисос ва соҳибтаҷрибаи низомӣ тайёр мекунад. Ташкили равнади таълим тибқи нақша ва барномаҳои таълимии донишқада дар 3 факулта, 10 кафедра, 5 сикл аз рӯи 18 ихтисос ба роҳ монда шудааст. Машғулиятҳо дар факултаҳои умумикӯшунӣ, ҳавопаймоии ҳарбӣ ва мусикачиён баргузор мешаванд. Дар асоси қарори Шӯрои олимони донишқада ҳайати шахсии профессорону омӯзгорон ҳамаҷониба барои коркард ва таҳия намудани адабиёти таълими тахассусӣ, ҳам бо забони давлатӣ ва ҳам забони русӣ кӯшиш ба ҳарч меҳанд. То ин дам зияда аз 10 номгӯй китоби дарсӣ, 5 номгӯй дастури таълими-методӣ ва дигар маводи ёрирасон таҳия ва омода шуда, ба Вазорати маориф ва илми ҷумҳурӣ пешниҳод гардидааст. Дар асоси қарорҳои мушовараи Вазорати маориф ва илми ҶТ маводи таълими дар кафедраҳои ҳарбии до-

нишқада барои омӯзиши курсантон пешниҳод шудааст. Дар донишқада Маркази тақмили ихтисос ва бозомӯзии афсарон фаъолият мекунад. Мувофиқи барнома дар маркази номбурда аз рӯи 10 ихтисос курсҳои кӯтоҳмуддати тақмили ихтисос амал мекунанд. Айни ҳол дар Донишқадаи ҳарбӣ, ки аз 4 бинои хушоҳи замонавӣ таълимӣ иборат мебошад, 3 хобгоҳ, аз ҷумла, 2 хобгоҳи қорашёна барои курсантони курсҳои 1 ва 2 ва дар ошёнаи чорум хобгоҳ барои курсантони курсҳои 3 ва 4, инчунин,

ду толори варзишӣ, маркази тиббӣ, ду ошхона, маҷлисоҳ бо 315 ҷойи нишаст, китобхона бо теъдоди 40 ҳазор адабиёти бадеӣ таълимӣ, китобхонаи электронӣ, ду кироатхона бо 200 ҷойи нишаст, Осорхонаи «Шарафи ҷангӣ», парки автомобилӣ, синфхонаҳои компютерӣ, 3 синфхонаи лингофонӣ, шаҳрчаи тактиқӣ оташишонӣ ва маркази таълимии «Тоҷмаҳал» дар ноҳияи Рӯдакӣ дар хизмати курсантон қарор доранд. Хотиррасон бояд кард, ки соли 2012 филиали донишқада дар шаҳри Хучанди вилояти Сугд таъсис дода шудааст, ки дар тайёр намудани мутахассисони варзидаи низомӣ ҳиссаи босазо мегузорад. Аз рӯзи ташкилёбии Донишқадаи ҳарбӣ то имрӯз зияда аз 2500 нафар ҷавонон аз гӯшаи қанори мамлакатамон ин муассисаро хатм намудаанд. Шурӯъ аз соли 2009 дар базаи донишқада мутобиқи шартномаи байни давлатӣ барои афсарони Британияи Кабир курсҳои кӯтоҳмуддати забони форсӣ-дарӣ ва пушту ташкил карда

шудааст, ки то ин дам зияда аз 100 нафар афсари Вазорати мудоғиаи Британияи Кабир ва Дания курсҳои зикршуда-ро хатм кардаанд. Ғайр аз ин, солҳои 2003-2008 дар пойгоҳи Донишқадаи ҳарбӣ курсҳои кӯтоҳмуддати афсарони хурд ва калон ба муҳлати аз 3 то 6 моҳ барои хизматчиёни ҳарбии Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии исломии Афғонистон ташкил ва гузаронида шудааст. Хотиррасон бояд кард, ки хатмкунандагонӣ донишқада дар асоси фармони вазири мудоғиаи ҷумҳурӣ бо рутбаи лейтенант сарфароз

олии ҳарбии ИДМ сабат намуда, соҳиби ҷойҳои ифтихорӣ мегарданд. Ҷунонки маълум аст, бо дастури Президенти кишвар, Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон соли дуом аст, ки дар ҷумҳурӣ озмуни «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» баргузор мегардад. Дар донишқадаи мо низ озмун аз рӯи номинатсияҳо гузаронида шуд. Курсантони курси якум Сафарбек Кенчаев ҷойи аввал ва Тавҳиди Рачабалӣ сазовори ҷойи дуом гардидаанд.

-Ҳангоми қабули курсантон ҷиҳати таҳсил дар донишқада ҷи имтиёзҳо муқаррар гардидааст?

-Пештоз бояд гуфт, ки таҳсил дар донишқада бо забони давлатӣ сураи гирифта, муҳлати он барои дарёфти дараҷаи бакалавриат 4 сол муқаррар шудааст. Довталабоне, ки муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумиро бо медали тилло хатм намудаанд, ба Донишқада бе супоридани имтиҳон, тариқи суҳбат қабул карда мешаванд. Онҳое, ки муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумиро бо медали нуқра ва биринҷӣ хатм намудаанд, ба донишқада танҳо аз фанни математика имтиҳон месупоранд. Ҳангоми гирифтани баҳои «аъло» онҳо аз супоридани дигар имтиҳонҳо озод карда мешаванд. Ғолибони ҷойҳои якуми олимпиадаҳои ҷумҳурӣ ва ҷойҳои якум, дуом ва сеюми олимпиадаҳои байналмилалӣ аз рӯи фанҳои муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, ки тавсияномаи Вазорати маориф ва илми ҷумҳуриро доранд, тариқи суҳбат ба курси якум қабул карда мешаванд. Ғолибони ҷойҳои дуом ва сеюми олимпиадаҳои сатҳи ҷумҳуриявӣ аз рӯи фанҳои муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, ки низ тавсияномаи Вазорати маориф ва илми кишварро доранд, танҳо аз фанни математика имтиҳон месупоранд. Ҳангоми гирифтани баҳои «аъло» онҳо аз супоридани дигар имтиҳонҳо озод карда мешаванд. Ҳамчунин, берун аз озмуни қабул, Ҳангоми бомуваффақият супоридани имтиҳонҳо ба донишқада, ҳонандагонӣ ятимӯ бепарастор, ки барои онҳо таҳсил дар донишқада бо тавсияи комиссияи тиббӣ иҷозат дода мешавад, қабул мегарданд.

**Мусоҳиб Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»**

Таърих саросар далели он аст, ки ягон давлат бе неруи муҳофизатгар бақо надорад. Барои ҳамин, қадами муҳиме, ки Тоҷикистон солҳои аввали истиқлол гузошт, таъсиси Қувваҳои Мусаллаҳ ба шумор мерафт.

Ҳамин тариқ, 23-юми февралӣ соли 1993 аввалин сафороӣ ва гузашти расмӣ тантанавӣ ҷузъу томҳои низомии Артиши миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон хотирмонӯ фаромӯшношудани сураи гирифт. Роҳпаймоии низомии мазкурро метавон гардиши қуллие дар ҳаёти Артиши миллии мамлакат номид.

Минбаъд Артиши миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бар зидди дастаҳои мусаллаҳи ҷиноятпешаю таҳрикор, ошӯбҳои хиёнаткорона, кӯшишҳои табaddулотӣ ҳарбии хоинони миллат муборизаи беамон бурда, айни замон аз имтиҳони ҷиддии ҳаёт

Рисолати Қувваҳои Мусаллаҳ

гузашт ва собит намуд, ки метавонад мустақилияти марзу буми кишвари азизамонро ҳифз наояд. Бо ифтихор бояд зикр намуд, ки дар муддати 29 соли сипаригардида бар дӯши хизматчиёни ҳарбии мамлакат иҷрои як қатор вазифаҳо гузашта шуда буданд, ки тақдирӣ миллат ва давлати соҳибистиклоли Тоҷикистон ба онҳо вобастагӣ дошт. Ҳамин буд, ки ҳайати шахсии Қувваҳои мусаллаҳ аз уҳдаи иҷрои вазифаҳои хизматнашон сарбаландона ба ромада тавонистанд.

Артиши миллии мактаби ҷавонмардӣ ва тарбияи ҷавонмардонӣ далери ҷасури Ватан мебошад. Артиши миллиро бе ҷавонон

тасаввур қардан имкон надорад. Имрӯз ҷавонони мо бо ҳисси баланди ватандӯстӣ шабонарӯз оромии кишвар ва зиндагии озоиштаи шаҳрвандони мамлакатро аз ҳама гуна хатарҳо эмин нигоҳ медоранд. Хизмат дар сафи Артиши миллий, пеш аз ҳама, мазмуни Ҳимояи ному, шаъну шарафи волидон, наздикон ва ҳамватанонро дорад.

Аз ин рӯ, мо вазифадор ҳастем, ки насли наврас ва ҷавононро дар рӯҳияи ватандӯстӣ ва ҳештанчиноӣ тарбия намуда, баҳри Ҳимояи марзу бум, таъмини волияти қонун ва ҳифзи ҳуқуқи озоидҳои шаҳрвандон онҳоро хидоят намоем.

Боиси ифтихор ва сарфарозист, ки имрӯз мо дар ҷаҳои сулҳу субот, тинҷию оромӣ, дӯстиву рафоқат ҳаёт ба сар бурда, ҳар як пешрафту қомеъӣ ва дастовардҳои арзандаи давлату миллатро зерӣ сиёсати хирадмандонаи Президенти мамлакат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон истиқбол мегирием ва барои ояндаи дурахшони ин сарзамини беназир қамари Ҳимнат мебандем.

**Салоҳиддин ҶАЛОЛОВ,
мутахассиси пешбари бахши
экспертизаи забониносии
Кумитаи забон ва истилоҳоти назди
Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон**

СИТОИШ

Таърихи таъсису ташаккули Артиши миллӣ – Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон рангин аст. Боиси зикр аст, ки Ҷумҳурии Тоҷикистони соҳибистиклол дар муқоиса бо дигар ҷумҳуриҳои собиқӣ Шӯравӣ дар масъалаи яроку лавозимоти ҳарбӣ ва техникаву дигар воситаҳои ҳифзи кишвар, ҳамчун меросбари собиқ Артиши Шӯравӣ чизеро ба мерос нагирифтааст.

Бо мақсади ҳимояи мар-
буз бум, якпорчагии
Ватан, оромиву осоиштагӣ,
Истиқлолияти давлатӣ ва
арзишҳои миллӣ мохи январӣ
соли 1992 бо қарори Шӯрои
Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон
Комитети мудофияи Ҷумҳурии
Тоҷикистон таъсис дода шуд.
Раванди ташаккули гвардияи

буда, барои муҳофизони Ватан
ҳамаи шароитҳо муҳайё мебо-
шанд. Дар назди Вазорати му-
дофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон
Донишқадаи ҳарбӣ ва дар
сохтори донишқадаи мазкур
коллечи ҳарбӣ амал дорад.
Ҳамчунин, дар назди як қатор
муассисаҳои таҳсилоти олии
касбӣ кафедраҳои ҳарбӣ амал

авии он вазифаи муқаддаси
ҳар шаҳрванд аст», чанде пеш
Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон
«Дар бораи уҳдадорӣ ҳарбӣ
ва хизмати ҳарбӣ» дар тақми-
ли нав қабул карда шуд. Дар
Қонуни мазкур уҳдадорӣ
ҳарбии шаҳрвандон, афза-
лияти хизмати ҳарбӣ, тар-
бияи ҳарбию ватандӯстӣ,
гирифтани дониши зарурӣ
дар соҳаи мудофия, тайё-
рии ҳарбӣ дар муассисаҳои
таълимии таҳсилоти миёнаи
умумӣ, ибтидоӣ ва миёнаи
касбӣ, таҳсил дар муассисаҳои
таълимии давлатии ҳарбии
таҳсилоти миёна ва олии касбӣ
ва дигар масъалаҳои марбут

ҲОМИИ БОЪЪТИМОДИ ВАТАН

миллӣ оғоз ёфт. Моҳи декабри
соли 1992 Вазорати мудофияи
Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис
дода шуд, ки он ба раванди
ташкили Қувваҳои Мусаллаҳи
миллӣ замина фароҳам овард.
Боиси тазаккур аст, ки наху-
стин қисм ва гурӯҳҳои ҳарбӣ
– мудофиявӣ аз ҳисоби раз-
мандагонӣ Фронти ҳалқӣ та-
шақкул ёфта буданд. Дар он
солҳои вазнину нофаҳмии
чанги шаҳрвандӣ бори аввал
23-юми февралӣ соли 1993
дар рӯзи ҷашни таъсиси арти-
ши собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ
дар пойтахти Тоҷикистони
тозаистиклол паради ҳарбии
Қувваҳои Мусаллаҳ – неруе, ки
барои пойдории Истиқлолияти
давлатӣ, якпорчагии Ватан,
барқарории сулҳу ваҳдати
миллӣ ва гирифтани пеши роҳи
хунрезӣ дар ҳимояи Ҳукумати
конститутсионӣ фидокорона
ва содиқона хизмат мекарданд,
баргузор гардид.

Маҳз аз ҳамин рӯз ва мин-
баъд дар таърихи навини
тоҷикон ҳамчун Рӯзи таъси-
сёбии Артиши миллӣ нақши
ҷавидонӣ гузошт. Ба та-
ври расмӣ ва воқеӣ Қувваҳои
Мусаллаҳи Ҷумҳурии
Тоҷикистон дар ҳайати 2 сох-
тор: кӯшунҳои пиёдагард,
қувваҳои ҳарбӣ-ҳавоӣ ва му-
дофияи зидди-ҳавоӣ таркиб
ёфта, қувваҳои пиёдагард дар
навбати худ аз бригадаҳои
артиллерӣ ва ҳучумҳои десантӣ
– ҳавоӣ таркиб ёфтаанд.

Имрӯз Артиши мил-
лии Қувваҳои Мусаллаҳи
Тоҷикистон дорои мутахасси-
сони самтҳои гуногуни ҳарбӣ,
техникаву технология ва
таҷҳизоти муосири замонавӣ

мекунанд, ки дар тайёр кар-
дани мутахассисони соҳа саҳм
доранд.

Дар Паёми имсолаи Асос-
гузори сулҳу ваҳдати миллӣ
– Пешвои миллат, Президен-
ти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба
Маҷлиси Олии мамлакат «Дар
бораи самтҳои асосии сиёсати
дохилию хориҷии Ҷумҳурии
Тоҷикистон» махсус таъ-
кид гардид, ки «Дар даврони
истиқлоли давлатӣ дар дохил
ва хориҷи кишвар зиёда аз даҳ
ҳазор нафар ҷавонони мо дар
муассисаҳои таълими низомӣ
таҳсил намуда, ҳамчун афсар
дар ҷузъу томҳои гуногуни
Қувваҳои Мусаллаҳ ба Ватан –
Модар содиқона хизмат карда
истодаанд. Имрӯз низ ҳазорҳо
нафар ҷавонони мо дар ҷунин
муассисаҳо таҳсил доранд».

Ҳамзамон, дар Паём масъ-
улин вазифадор карда шу-
данд, ки дар шаҳру ноҳияҳо ба
захираҳои сафарбарии ҳайати
эҳтиётӣ ва омӯзонидани онҳо
аз рӯи ихтисосҳои қайди ҳарбӣ
ҷиҳати баланд бардоштани
омодагии ҳарбии захираҳои
сафарбарӣ ҷамъомадҳои ҳарбӣ
гузаронида, ба таълими саҳроӣ
ва машқҳои низомӣ бо исти-
фода аз тарзу усулҳои муосир
аҳамият диҳанд. «Бо дарна-
зардошти шароити имрӯза
Қувваҳои Мусаллаҳи худро
азнавсозӣ кунем ва онҳоро бо
техникаву лавозимоти пеш-
рафтаи ҳарбӣ таъмин намоем».

Вобаста ба муқаррароти
моддаи 43-и Конститутсияи
Ҷумҳурии Тоҷикистон «Ҳифзи
Ватан, ҳимояи манфиати дав-
лат, таҳкими истиқлолият,
амният ва иқтисоди мудофи-

ба хизмати ҳарбӣ ба таври му-
шаххас баён гардидааст.

Боиси тазаккур аст, ки аз
ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии
Тоҷикистон, махсусан
Пешвои муаззами миллат,
Сарфармондеҳи олии Қувва-
ҳои Мусаллаҳи Тоҷикистон,
мухтарам Эмомалӣ Раҳмон
ба масъалаи ҳимояи марзу
буми Ватан, оромии киш-
вар, пойдории сулҳу ваҳдати
миллӣ, ҳалалдор нагардидани
осоиштагӣ ва зисту зиндаго-
нии аҳоли, эмин будан аз ҳав-
фу хатарҳои ҷаҳонӣ, гирифтани
пеши роҳи терроризму
ифротгароӣ, амалҳои таҳриб-
коронаи террористӣ ва дар ин
росто хушёрӣ бедории миллӣ
ва зиракии сиёсиро пешорӯи
афқору андеша ва амалҳои худ
донистани ҳар як шаҳрванд-
махсусан ҷавононро ҳамеша
ва дар ҳар суҳанронихояшон
махсус таъкид менамоянд.
Бо дастуру ҳидоятӣ Пешвои
миллат имрӯз он ҷавононе, ки
хизмати Модар-Ватанро дар
сафи Қувваҳои Мусаллаҳи
Ҷумҳурии Тоҷикистон пура
адо кардаанд, имтиёзҳо
муқаррар шудаанд.

Таъйини Рӯзи таъсис-
бии Қувваҳои Мусаллаҳи
Ҷумҳурии Тоҷикистон агар, аз
як ҷиҳат, эҳтиром ва арҷгузори
ба фидоёнӯ муҳофизони Ва-
тан бошад, аз ҷониби дигар,
талкину тарғиби моҳияти ин
санаи муҳими таърихӣ ва ҷалби
шаҳрвандон, махсусан ҷавонон
ба ҳимояи Ватан, муқаддасоти
миллӣ ва арзишҳои давлатӣ
мебошад.

Рачабалӣ САНГОВ,
Аълоҷии маориф
ва илми Тоҷикистон

МУЛОҲИЗА ВА ПЕШНИҲОД

Тарбияи ватанпарастӣ тақвият меҷӯрад

**Бояд имрӯз савияи дониш ва
малакаву маҳорати низомии
роҳбарони ҳарбии муассисаҳои
таҳсилоти умумии ҷумҳурӣ ба-
ланд бардошта шавад.**

Курсҳои тақмили ихтисос
дар баланд бардошта-
ни маҳорати касбии роҳбарони
ҳарбии муассисаҳои таҳсилоти
умумӣ мақоми хос дошта, бо да-
рёфти роҳу усулҳои нави онҳо
метавонад мушкилоти соҳа ҳалли
худо ёбад. Дар ҳамин раванд,
ташкили курсҳои тақмили их-
тисоси роҳбарони ҳарбиро дар
мувофиқа бо Вазорати мудофия
ташкил намуда, ба машғулиятҳои
«Омодагии тактикӣ», «Омода-
гии тирандозӣ», «Машқи саф»
афсарони ботачрибаи касбии
Қувваҳои Мусаллаҳро даъват
намоем. Ногуфта намонад, ки
тақмили маҳорати педагогиро ра-
вонии роҳбарони ҳарбӣ бояд дар
сатҳи зарурӣ қарор дошта бо-
шад, чунки ин фан дар синну соли

онҳо маълумоти педагогӣ на-
доранд. Танҳо малакаи педагогии
онҳоро метавон тариқи таҳсилоти
ғоибона дар тахассусҳои педагогӣ
ва курсҳои тақмили ихтисос ба-
ланд бардошт. Баҳри баланд
бардоштани маҳорати касбии
роҳбарони ҳарбии муассисаҳои
таҳсилоти умумӣ ва муҳайё на-
мудани заминаи таълими фанни
омодагии ибтидоии ҳарбӣ мусо-
дат ва дастгирии Вазорати му-
дофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон шарт
ва зарур аст.

Давоми 30 соли истиқлолият
оид ба илми низомии тоҷик
таҳқиқу пажӯҳиш кам ба ҷашм
мерасад ва ҷиҳати тарбияи ҳарбӣ
– ватанпарастии хонандагон
синфҳои болоӣ эътибори ҷиддӣ
дода намешавад. Танҳо пажӯҳиши
фанни омодагии ибтидоии ҳарбӣ
дар Пажӯҳишгоҳи рушди маориф
ба номи Абдурахмони Ҷомии
Академияи таҳсилоти Тоҷикистон
каме ба роҳ монда шудааст. Вале
маводи таълимие, ки ба кумаки
роҳбарони ҳарбии муассисаҳои

ниҳоят нозук барои ҷавонон таъ-
лим дода мешавад ва донишҳои
назариву амалии педагогӣ ва
равоншиносӣ баҳри тарбияи
ватанпарастии хонандагон, ин-
чунин, тайёр намудани онҳо ба
хизмати Модар-Ватан хеле зару-
ранд. То имрӯз курсҳои тақмили
ихтисоси роҳбарони ҳарбӣ бо му-
аллимони тарбияи ҷисмонӣ дар
якҷоягӣ ниҳоят дар сатҳи паст
мегузаранд. Ин ду фан ба яқдигар
алоқамандӣ дошта бошанд
ҳам, таълими онҳо аз якдигар
фарқи зиёд доранд. Тавре таҳқиқу
мушоҳидаҳо нишон медиҳанд,
яке аз масъалаҳои асосии соҳа ин
нарасидани роҳбарони касбии
ҳарбӣ дар муассисаҳои таҳсилоти
умумии ҷумҳурӣ ва паст буда-
ни маҳорати касбии онҳо ба шу-
мор меравад. Барои роҳбари
ҳарбӣ, дар баробари дониши
назариявӣ сиёсӣ, маҳорати ба-
ланди касбӣ зарур аст, то ӯ та-
вонад машғулиятҳои амалиро дар
сатҳи баландӣ низомӣ гузаро-
над ва барои ҷавонон намунаи
ибрат шавад. Ҷалб намудани
нафақахӯрони соҳаи мудофия ва
ҳифзи ҳуқуқ ба таълими фанни
омодагии ибтидоии ҳарбӣ яке аз
роҳҳои ҳалли мушкилоти масъ-
ала ба шумор меравад. Чунонки
мушоҳидаҳо нишон медиҳанд,
онҳо нисбатан ҷавон ба нафақа
баромада, маҳорати хуби қорӣ
ва касбӣ доранд, вале аксарияти

таҳсилоти умумӣ аз тарафи му-
тахассисон омода карда меша-
ванд, дар ҷопи онҳо каме монеаҳо
вучуд доранд. Ҷиҳати самаранок
сурат гирифтани тарбияи ҳарбӣ-
ватандӯстии ҷавонон ва баланд
бардоштани маърифати сиёсии
онҳо, тақвият бахшидан ба қорӣ
роҳбарони ҳарбии муассисаҳои
таҳсилоти умумӣ, дар асоси қонун
ва меъёрҳои мавҷуда сурат ги-
рифтани муоинаи тиббии даъ-
ватшавандагон ва ҳалли мушки-
лоти даъвати ҷавонон ба сафҳои
Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии
Тоҷикистон низомнома ё дасту-
рамале оид ба ҳамкорӣ байни
вазиратҳои мудофия, маориф,
тандурустӣ, Кумитаи қор бо
ҷавонон, варзиш ва саёҳии назди
Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон,
сохторҳои ҳарбии мудофияи
гражданин ва Ташкилоти мадад-
гори мудофия, бо амри Ҳукумати
Ҷумҳурӣ аз тарафи Вазорати му-
дофия интишор намудан талаби
замон аст. Чунки бе ҳамкории
ин сохторҳо тарбияи ҳарбӣ-
ватандӯстии ҷавонон дар сатҳи
зарурӣ қарор дошта наметавонад
ва мушкилоти соҳа ҳалли худро
намеёбад.

Қурбоналӣ ЗИЁЕВ,
мудири Осорхонаи маорифи
Академияи таҳсилоти
Тоҷикистон, мутахассиси
омодагии ибтидоии ҳарбӣ

► ОМӢЗИШ

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба омӯзиши забонҳои хориҷӣ таваҷҷуҳи махсус зоҳир карда мешавад ва дар ин замина имконоти зиёди мусоид фароҳам оварда шудааст. Дар ин самт «Барномаи давлатии тақмили таълим ва омӯзиши

соидат мекунад. Аввалан, нутки онҳо зуд инкишоф меёбад. Дуюм, омӯзиши лугатҳои нав ва вобаста ба синну соли хонандагон тавсия намудани китобҳои бадеие, ки тавонанд бештар мутолиа намоянд. Ҷамчунин, бо истифода аз технологияи муо-

ба азхудкунии забон мусоидат намуда, зехну шуур ва тафаккури хонандагонро сайқал мебахшад. Ҳар калимаи навро, ки онҳо азхуд мекунанд, дар раванди тарҷума чун «нақш дар санг» дар ёди онҳо мемонад. Хулоса, омӯзгор дар омӯзиши

Забони русиро амиқтар омӯзем

забонҳои русӣ ва англисӣ» дар Ҷумҳурии Тоҷикистон низ қабул гардидааст. Забони русӣ вазифаи забони муоширати байни миллатҳоро дар қаламрави ҷумҳурии мо иҷро мекунад ва дар муассисаҳои таълимӣ ба омӯзиши ин забон диққати махсус дода мешавад. Дар замони ҷаҳонишавӣ доништани забони русӣ барои насли наврас аҳамияти махсусро касб кардааст ва ин забон роҳро ба омӯзиши ганҷинаи илму адаби ҷаҳон ҳамвор месозад. Дар баробари ин, он нафаре дар ҷомеа мавқеи шоиста пайдо мекунад, ки забонҳои хориҷиро ба таври аҳсан медонад.

Аз ин рӯ, дар зинаҳои аввали таҳсил ба омӯзиши забони русӣ диққати ҷиддӣ бояд дод ва аз методу усулҳои гуногун истифода бояд кард. Дар ин замина, нақши омӯзгор бузург буда, пеш аз ҳама, зарур аст, ки дар раванди тадрис пурра бо забони русӣ тақаллум намояд. Омилҳои мазкур аз ҷанд ҷиҳат ба таълими фарогири забон ба насли наврас му-

сир пешниҳоди дарсҳои аудио-видеӣ ва слайдҳои манфиатовар аст.

Ман дар дарсҳоям мунтазам кӯшиш мекунам, ки ҳама хонандагонро ба баён намудани андешаҳои худ водор намоям. Хонанда нодуруст сухан бигӯяд ҳам, бояд омӯзгор бо суханҳои хуб ва маслиҳатҳои судманд ўро шавқманд намояд.

Инчунин, тарҷумаи матнҳо

забони русӣ ва бо ин забон овозона сухан кардани хонандагон саҳми бузург дорад ва зарур аст, ки дар ин ҷода талошу заҳмат намуда, методу усулҳои фаъоли таълимиро самаранок истифода бикунанд.

*Сурайё ЭЛЧИБЕКОВА,
омӯзгори синфҳои ибтидоии
литсейи №3 барои кӯдакони
болаёқати шаҳри Душанбе*

► НИЗОМ

Назорати дохилимактабӣ ва методҳои тарбиявӣ

Хонандагони муассисаҳои таълимӣ ба назорати калонсолон ва ба худназоратии худбаҳодихӣ эҳтиёҷ доранд. Методҳои тарбия дар ҷараёни яқлухти идоракунии педагогӣ ба муаллим кумаки зиёд мерасонад. Барои он ки ба ҷараёни судбахши тарбиявӣ дуруст баҳо дода шавад, фаъолият ва рафтори тарбиятгирандагонро бояд омӯхт.

Самарабахши тарбияи мактабӣ ба ҳамаи ноилшавии корҳои бамиянгузошта тавассути ин методҳо муайян карда мешавад. Нишондихандаи дурусти тарбияи кӯдакон ҳамаи намудҳои асосии фаъолият: бозӣ, таълим, меҳнат, корҳои тарбиявии беруназсинфӣ (мувофиқи синну солашон) мебошад.

Ба методҳои асосии назорат инҳо тааллуқдоранд: мушоҳидаи педагогӣ, суҳбат, самти ошкоркунии бомаърифатӣ, пурсиш (ба тариқи саволномаи хаттӣ, шифохӣ), натиҷаҳои фаъолияти ғойданоки ҷамъиятӣ, иҷрои супоришҳои созмонҳои худидоракунии хонандагон, муҳайё кардани шароит барои омӯхтани рафтори тарбиятгирандагон ва ғайра.

Мушоҳидаи педагогӣ бе-восита фаҳмидани фаъолият, алоқа, рафтори шахсият ва динамикаи дигаргунишавии онҳоро таъмин мекунад. Мушоҳида

намудҳои гуногун дорад: бе-восита ва мустақим, ошкоро ва ниҳонӣ ва ғайра. Пурсишҳои психологӣ бештар дар коллективӣ синфӣ ҷорӣ карда мешавад, ки тавассути онҳо хусусияти муносибати байни аъзои иттиҳод, дилбастагии рафқона, ё баръакс, муносибатҳои манфидошта ба ин ё он аъзо ошкор мегардад. Чунин пурсишҳо (хаттӣ, шифохӣ) барои сари вақт муайян кардани муҳолифат ва зуд ҳаллу фасл намудани онҳо имконият медиҳанд. Истифода бурдани пурсишҳо, албатта, қори осон нест. Дар мавриди тартиб додани саволнома ва пурсишҳо ба қоидаҳои муайян ғоя кардан лозим аст. Масалан, гузоштани савол ба шакли мустақим. Мазмуни ҷавобҳо бояд санҷиши мутақобила дошта бошанд. Талабот ба ҷунин саволномаҳоро омӯзгор аз китобҳои дарсии психологӣ педагогӣ ё аз тавсияномаҳо барои муассисаҳои таълимӣ метавонад пайдо кунад.

Дар фаъолияти амалии муаллим, интиҳоб намудани методҳои тарбия аҳамияти калон дорад. Методҳои интиҳобнамудаи ӯ бояд бо мақсад ва ба мазмуни тарбия мувофиқат кунад. Вазифаҳои мушаххаси педагогии тарбияро ба ҳисоб гирифта, муаллим методи заруриро, вобаста аз шароити кунунӣ,

мустақилона ҳадаш интиҳоб мекунад.

Методҳо хуб ё бад шуда наметавонанд. Ҳол он ки асоси ҷараёни тарбияро на худ методҳо, балки системаи онҳо ташкил медиҳад.

Хулоса, методҳои тарбия, ки бо ёрии онҳо натиҷаҳои судбахши тарбиявӣ ба даст оварда мешаванд, моҳияти яқхела дошта, онҳо наметавонанд мутобиқи шароит ва вазъи ҷараёни маҳорати баланди педагогӣ тағйир ёбанд. Дар ин маврид аз омӯзгор маҳорати калони педагогӣ талаб карда мешавад, то ин ки методҳои мувофиқи синну сол ва сатҳи инкишофи фардӣ шогирдонашро дуруст интиҳоб намояд. Ин ба тарбиятгар имконият медиҳад, ки дар муҳлати зарурӣ ба натиҷаи дилхоҳ соҳиб шавад. Интиҳоби методҳои тарбия овозона сурат мегирад. Он ба яқ қатор қонуният ва вобастагӣҳо итоат мекунад, ки дар байни онҳо мақсад, мазмун ва принципҳои тарбия, вазифаҳои мушаххаси педагогӣ ва шароити ҳалли онҳо, баҳисобгирии хусусиятҳои синну соли дастпарварон моҳияти асосиро ташкил медиҳад.

*С.НЕЪМОНОВ,
А.ҲАФИЗОВ,
омӯзгорони муассисаи
таҳсилоти умумии №66,
шаҳри Ваҳдат*

► ТАҲСИЛОТИ ТОМАКТАБӢ

Озмунҳо ва дарёфти мураббияҳои лаёқатманд

Ҷунонки маълум аст, ҷумҳурий дар хусуси методу ҳадафмандона истифода мекунам, таҷрибаи педагогии онҳоро меомӯзам ва сармашки қори худ қарор медиҳам. Баргузори намудани машғулиятҳо аз мураббӣ тақозо мекунад, ки зимни таълим ба кӯдакон донишҳои нав дода, дарсро тибқи талаботи барномаи таълимию тарбиявӣ, бо истифода аз усулҳои нав дар сатҳи баланд ташкил намояд. Яке аз пахлуҳои фаъолият дарёфт ва ошкор сохтани мураббӣ боистеъдод, навоар ва эҷодкор, дастгирӣ ва ҳавасмандгардонии онҳо, тақмили донишу маҳорати касбӣ ва паҳн кардани таҷрибаи пешқадами педагогии онҳо мусоидат мекунад. Озмун аз панҷ шарт иборат буда, қобилият ва маҳорату малакаи мураббӣ санҷидаву баҳогузори мешавад. Мураббия ғайр аз баргузори машғулиятҳо бояд нақшаи қорӣ, фишурдаи муҳтавои машғулияти худ (конспект), маводи методӣ, мақола таҳия ва таълиф намуда, дар дарс аз васоити аъний, хусусан, технологияи муосир ба таври эҷодқорона истифода намояд. Ба ҷуз барномаю санадҳои меъёрӣ-қонунӣ, ман аз мақолаю матолиби методие, ки дар нашриҳои «Омӯзгор», маҷаллаҳои «Маорифи Тоҷикистон», «Маърифати Омӯзгор» ва «Субҳи дониш»-и Вазорати маориф ва илми

ҷумҳурий дар хусуси методу ҳадафмандона истифода мекунам, таҷрибаи педагогии онҳоро меомӯзам ва сармашки қори худ қарор медиҳам.

Баргузори намудани машғулиятҳо аз мураббӣ тақозо мекунад, ки зимни таълим ба кӯдакон донишҳои нав дода, дарсро тибқи талаботи барномаи таълимию тарбиявӣ, бо истифода аз усулҳои нав дар сатҳи баланд ташкил намояд. Яке аз пахлуҳои фаъолият дарёфт ва ошкор сохтани мураббӣ боистеъдод, навоар ва эҷодкор, дастгирӣ ва ҳавасмандгардонии онҳо, тақмили донишу маҳорати касбӣ ва паҳн кардани таҷрибаи пешқадами педагогии онҳо мусоидат мекунад. Озмун аз панҷ шарт иборат буда, қобилият ва маҳорату малакаи мураббӣ санҷидаву баҳогузори мешавад. Мураббия ғайр аз баргузори машғулиятҳо бояд нақшаи қорӣ, фишурдаи муҳтавои машғулияти худ (конспект), маводи методӣ, мақола таҳия ва таълиф намуда, дар дарс аз васоити аъний, хусусан, технологияи муосир ба таври эҷодқорона истифода намояд. Ба ҷуз барномаю санадҳои меъёрӣ-қонунӣ, ман аз мақолаю матолиби методие, ки дар нашриҳои «Омӯзгор», маҷаллаҳои «Маорифи Тоҷикистон», «Маърифати Омӯзгор» ва «Субҳи дониш»-и Вазорати маориф ва илми

*Гулнора МАҶИДОВА,
мураббияи кӯдакони
№130-и ноҳияи Фирдавӣ*

► МУЛОҶИЗА

Барқро сарфа бояд кард

Ҷумҳурии Тоҷикистон кишваи аз нигоҳи дороии сарчашмаҳои энергияи барқӣ муваффақ аст. Аз ин имконот истифода намуда, Ҳукумати кишвар барои бунёди нерӯгоҳҳои барқӣ обӣ дар минтақаҳои имконпазир кӯшишу талош менамояд. Махсусан, идомаи НБО-и «Роғун», ки ҷандин сол мавқуф гузошта шуда буд, намунаи барҷастаи вусъати қорҳо дар ин самт маҳсуб меёбад.

Тули ҷанд сол аст, ки дар кишвари мо ноҳияву деҳаҳои дурдасти кишвар, ки дар фасли сармо то ҳафтаҳо аз барқ маҳрум мемонданд, доимӣ ба барқ таъминанд. Аммо сардиҳои имсола ва баъзе дигар омилҳои муваққатӣ боиси он гардиданд, ки ҳукумат роҳи сарфакориро пеша кунад. Агар ҳамаи сарфакорӣ аз ҷониби худӣ шаҳрвандон дар ҳаёти қаррӯза амалӣ гардад, ҳоҷат ба маҳдудияти муваққатӣ наметавонад. Мутаассифона, баъзе аз шаҳрвандон ба қувваи барқ безътиборӣ зоҳир карда, дар хонаву қоргоҳҳои худ лозиму нолозим таҷҳизоти барқиро насб менамоянд.

Гарчанде тавассути воситаҳои ақбори омма пайваста аз сарфакорӣ барқ сухан меравад, қисме аз шаҳрвандон баръакс он рафтор карда, гӯё барқасд нияти қомӯш кардани таҷҳизоти барқиро надоранд. Бояд қайд кунем, ки ин амал бар зарари бучету оилаи худ аст. Агар мо аз қувваи барқ сарфакорона истифода барем, аввалан, бучети оила сарфа мегардад, яъне супоридани маблағи ҳаққи истифодаи нерӯи барқ кам мешавад ва ҳам боиси пурра аз миён бардоштани лимити барқ мешавад.

Таҳсилоти имрӯзаро бидуни қувваи барқ тасаввур кардан ғайриимкон аст. Дар баробари он ки барқ сарчашмаи равшанӣ аст, ҷамчунин, бидуни он аз воситаҳои муосири таълим, компютеру дигар васоити тахники истифода бурдан номумкин мебошад.

*Рухшона ГУЛБОВЕВА,
омӯзгори таърих*

► **ФАЪОЛИЯТ**

Дар комёбиҳои Маркази дарёфт ва рушди истеъдодҳои назди раёсати маорифи шаҳри Исфара кормандони марказ бо роҳбарии Қаноатхон Абророва ҳиссаи арзанда доранд.

Натиҷаи панҷ соли фаъолияти марказ нишон дод, ки дар самти мустаҳкам намудани базаи моддӣ-таълимӣ, кадрӣ ва иштирок дар олимпиадаҳои байналмилалӣю ҷумҳуриявӣ натиҷаҳои назаррас ба даст оварда шудааст. Танҳо соли 2020 ба марказ 21 адад ноутбук, 2 принтер, 1 тахтаи электронӣ, 65 адад мизу курсӣ харидорӣ шуда, ҳамчунин, синфхонаи компютерӣ бо хати интернет пайваст гардидааст. Хонандагони болаёқат ва боистеъдод ба маҳфилҳои марказ тибқи озмун, тариқи суҳбат, санҷишҳои тестӣ ва корҳои хаттӣ қабул карда мешаванд. Ғолибони олимпиадаҳои вилоятӣ, ҷумҳуриявӣ, байналмилалӣ ба маҳфилҳо ба таври ройгон, бидуни санҷиш қабул ва ҷалб мешаванд. Дар

Истеъдодҳои ҷавон неруи умедбахшанд

марказ мунтазам озмунҳои гуногуни фаннӣ, викторинаҳо, мизи мудаввар ва конфронсҳои илмӣ-амалӣ гузаронида мешавад. Ҳоло дар марказ шаш гурӯҳи маҳфили химия (бо забонҳои тоҷикӣ ва русӣ), маҳфилҳои физика, биология, забон ва адабиёти тоҷик, забони давлатӣ, забонҳои русӣ ва англисӣ, се гурӯҳ аз фанни математика, ҷамъ 25 гурӯҳ бо фарогирии 242 нафар хонанда ташкил карда шудааст. Дар ду моҳ як маротиба аз тарафи кормандони марказ сатҳи сифату дониши аъзои маҳфилҳои санҷида мешавад. Яке аз самтҳои муҳими фаъолияти марказ ташкил ва гузаронидани озмуну олимпиадаҳои мактабӣю шаҳрӣ ва тайёр намудани хонандагон ба озмунҳои вилоятӣю ҷумҳуриявӣ ва байналхалқӣ мебошад. Гайр аз ин, бо истифодаи технологияи муосир, хусусан, интернет, барои иштирок дар олимпиадаҳои байналхалқӣ ба тариқи фосилавӣ ба хонандагон шароит муҳайё

карда мешавад. Соли гузашта дар шаҳри Исфара даври дуоми олимпиадаи байналмиллалӣ IMAS аз фанни математика барои хонандагони синфҳои 5-8 баргузор гардид. Дар он 68 нафар хонанда ғолибони даври якуми олимпиада аз тамоми вилоят иштирок намуданд. Аз шумораи умумии иштирокчиён 30 нафар хонандаи шаҳри Исфара ҷойҳои аввалро ишғол намуда, соҳиби медал шуданд. Дар олимпиадаи вилоятӣ 142 нафар хонандаи муассисаҳои таълимии шаҳр иштирок намуданд. Аз онҳо 36 нафар сазовори ҷойҳои аввал гардиданд. Дар олимпиадаи ҷумҳуриявӣ анъанавӣ ва номӣ, ки моҳи апрел дар шаҳри Бӯстони вилояти Сугд баргузор гардид, аз 32 нафар хатмкунандаи муассисаҳои таълимии шаҳри Исфара 21 нафар сазовори ҷойҳои аввал гардиданд. Дар ҷамъбасти умумӣ иштирокчиёни олимпиада аз шаҳри Исфара дар байни шаҳру ноҳияҳои вилоят сазовори мақоми аввал гарди-

данд. Соли 2020 хонандаи литсейи №1 Шокирҷон Шокиров бо дастгирии марказ дар олимпиадаи байналхалқӣ, ки дар Ҳиндустон барпо гардид, бевосита иштирок карда, аз фанни химия медали тилло гирифт. Шокирҷон Шокиров ҳамроҳи Эшонов дар олимпиада дар кишвари Туркия иштирок карда, аз фанҳои химия ва математика 2 медали тилло ва 2 медали нуқра ба даст оварданд. Моҳи ноябр 12 –умин олимпиадаи фосилавӣ байналмиллалӣ тахти унвони “Дониш ин қувва аст” аз фанҳои математика, физика, химия, география, биология ва муҳити зист дар шаҳри Антали-яи Туркия баргузор гардид. Дар он 198 нафар довталаб аз мамо-лики Осиёву Аврупо иштирок доштанд. Дар ин олимпиада бо мусоидати марказ 30 нафар хонандаи литсейҳои шаҳри Исфара иштирок намуда, сазовори 7 медали тилло, 3 медали нуқра

ва 6 медали биринҷӣ гардиданд. Дар равшанаи амриқойи олимпиадаи байналмиллалӣи HIPPO аз забони англисӣ баргузор гардид. Дар он 20 нафар хонанда аз муассисаҳои таълимӣ иштирок карданд ва 5 нафар ғолибият ба даст оварданд. Хонандагони синфҳои 11 дар олимпиадаи байналмиллалӣи CLOBUS аз фанни биология тариқи фосилавӣ иштирок карданд. Дар натиҷа хонандаи синфи 11 Бехрӯзҷон Байзоқов ғолибият ба даст овард. Фаъолияти марказ дар ташкил ва гузаронидани озмунӣ “Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст” назаррас аст. Хонандаи синфи 4-и мактаби №10 Муродҷон Бойсаризода дар даври ҷумҳуриявӣ озмун сазовори ҷойи сеюм гардид.

Бобоҳон ҚАЮМОВ,
омӯзгори математикаи
литсейи №1-и шаҳри Исфара,
Аълочи маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон

► **БИОЛОГИЯ**

Витаминҳо дар ҳаёти инсон

Витамин пайвастагиҳои Вхурдмолекулаи органи- кие мебошад, ки чараёни муъта- дили равандҳои биохимиявӣ ва физиологии организмро таъмин менамояд. Танҳо як қисми ночиз- и витаминҳо дар организм син- тез мешавад. Барои организми одам дар як шабонарӯз ҳамагӣ 200-250 мг витамин зарур аст, ки ин миқдор витамин ба воситаи гизои гуногун вориди организм мешавад. Витаминҳо дар организм бояд ба миқдори муайян мавҷуд бошанд, ки организм ба онҳо ниёз дорад, на кам ва на зиёд. Дар ҳолати аз меъёр кам будани витаминҳо организми одам ба бемориҳои гиповитаминоз муб- тало мегардад. Ду гурӯҳи витаминҳо ҳастанд, ки вобаста ба ҳалшавиашон ба организм зарурианд. Ин витаминҳои дар равшан ҳалшаванда ва витаминҳои дар об ҳалшаванда ба шумор мера- ванд. Ба витаминҳои дар об ҳалшаванда дохил мешаванд - витамини РР (кислотаи нико- тинат, никотинамид). Вита- мин номбаршуда дар таркиби биринҷ, нон, сабзӣ, гӯшт, кар- тошка, чигар, гурда мавҷуд аст. Дар ҳолати норасоии витами- ни РР инсон ба бемориҳои пӯст (“пеллагра”) дучор мегардад. Ҳангоми норасоии витамини В1 (тиамин) фаъолияти системаи асаб ва дилу рағҳо, узвҳои ҳозима ҳалалдор мешаванд. Масолеҳе ки вит-В1 дорад: лубӣё, қарам, нахӯд, хамиртуруш ба ҳисоб ме-

равад Вит-В2 (рибофлавин) дар табиат хеле фаровон аст. Ғалладонагиҳо, тухм, шир, саб- завоти тару тоза, гӯшт, нони ган- думи аз Вит – В2 бой аст. Вит-В6 (придоксин). Ҳангоми норасоии витамин фаъолият ва функсияи хунҳосилкунӣ ва системаи асаб ҳалалдор шуда, дараҷаи кислотанокии шираи меъда бисёр паст мешавад. Вит С (кислотаи аскорби- нат). Ҳангоми норасоии ВИТ-С харобшавӣ, камқувватӣ, нафасгирӣ, дарди дил ба на- зар мерасад. Инчунин, бемории кариес (пӯсидани дандонҳо) ба амал меоянд. Вит-С дар таркиби тамоми сабзавот ва меваҳо мебо- шад. Витаминҳои дар равшан ҳалшаванда Вит D (калсифелор) – дар тар- киби равшани моҳӣ, зарди тухм, чигар, маска, равшани растанӣ мавҷуд аст. Ҳангоми норасоии ин витамин кӯдакон ба бемо- рии рахит гирифтдор мешаванд. Яъне, ин витамин ба афзоиши устухонҳо хеле фоида дорад. Вит А дар таркиби чигар, чигари моҳӣ, шир, занҷабил сабзӣ ва ғайра бештар ба назар мерасад. Вит К дар таркиби қарам, каду ва дигар растаниҳо бештар дида мешавад. Ҳангоми норасо- ии Вит К дар организм лахтабан- дии хун ба вучуд меояд.

Дилафрӯз ИСОЕВА,
омӯзгори биологияи
мактаби №92-и ноҳияи Сино

► **РИСОЛАТ**

Бо мақсади пурзӯр на- мудани масъулияти па- дару модар дар тарбияи фар- занд, рӯҳияи инсондӯстӣ, иф- тихори ватандорӣ, эҳтироми арзишҳои миллӣ, умумибашарӣ ва фарҳангӣ, инчунин, ҳифзи ҳуқуқи манфиатҳои фарзанд соли 2011 Қонуни Ҷумҳурии

Фарзанд дар оила бояд тавре тарбия ёбад, ки ба ҷомеа ман- фиатовар бошад. Ӯ нахуст до- рои алоки ҳамида ва фаросати баланди инсонӣ бошад. Вале, афсӯс, ки имрӯзҳо омилҳои зиё- ди иқтисодию моддӣ ва маънавӣ то андозае нақши оиларо дар таълиму тарбияи фарзанд коста

мандро бар қамол расонанд. Ба андешаи мутахассисон, пеш аз тарбия ва ахлоқ омӯхтан ба кӯдакон бояд, нахуст ба тар- бияи ҷисмониву фикрии онҳо диққат дода, онҳоро ба корҳои нек одат қунонид. Аз ин рӯ, падару модарон- ро мебояд ҳамкориро бо мак-

Дар таълиму тарбия саҳмгузор бошем

Тоҷикистон «Дар бораи масъу- лияти падару модар дар таъли- му тарбияи фарзанд» қабул гар- дид, ки ин як қатъи қатъӣ дар тарбияи дурусти насли наврас мебошад. Қонуни мазкур масъ- улияти падару модар ва шахсо- не, ки онҳоро иваз мекунанд, вазифадор менамояд, ки нисбат ба тарбияи фарзанд беаҳмият набоянд. Зеро тарбияи фар- занд вазифаи асосии ҷомеа ва оила буда, аз волидайн ҷиддият ва масъулияти бузургеро талаб менамояд.

Ҳардонидааст. Ҳоло дар ҷомеаи мо оилаҳое ба назар мерасанд, ки дар тарбияи фарзанди ҳеш саҳлангорӣ намуда, бо равон кардани кӯдак ба мактаб масъ- улияти бузурги ҳешро бар сари омӯзгор бор мекунанд. Ҳол он ки вақти зиёди кӯдак дар наз- ди волидайн сипарӣ мешаваду омӯзгор ба танҳои наметавонад ба фарзанди онҳо ҳам таълим диҳад ва ҳам тарбия. Аз ин рӯ, падару модар ва омӯзгорро за- рур аст, ки дар ҳамкорӣ бо ҳам фарзанди ҳушахлоқ ва дониш-

таб мустаҳкам намуда, ҷиҳати азхудкунии дарс ва фаҳмишу дониши фарзандашон бо омӯзгорон машварат кунанд. Зеро танҳо дар ҳамбастагию иртибот бо муассисаи таълимӣ падару модар рисолати ҳеш- ро дар тарбияи ҳамаҷонибаи фарзанд сарбаландона иҷро намуда, наслеро ба воя мерасо- нанд, ки ба ҷомеа манфиатовар бошад.

Мавлуда МИРБОЕВА,
омӯзгор

► **АДАБИЁТ**

Зарофати нотақро

Убайди Зоконӣ яке аз адибони соҳибмақтабу суҳаншинос ба шумор рафта, бо осори ҳаҷвии худ ганҷинаи ада- биёти тоҷику форсро ғанӣ гардондааст. Ӯ шоиру нависандаи ҷирадаст буда, хусусан, дар асарҳои ҳаҷвии худ, амсоли рисолаи «Дилқушо», рисолаи «Даҳ фасл», рисолаи «Сад панд», «Ришнома», достони «Мушу гурба» ва ғайра бо ҳаҷви намакину зарофа- ти нозук намояндагони табақаҳои ашроф- ро ба зерӣ танқиди саҳт мегирад ва тамоми хилсатҳои ношоистаи онҳоро мазаммат ме- кунад. Рисолаи «Дилқушо» муҳимтарин аса- ри Убайди Зоконист. Ин асар аз ҳикояҳои хурди ахлоқию танқидӣ фароҳам омада, баъзе ҳикояҳои он ба латифаҳои халқӣ монанд аст. Рисолаи «Даҳ фасл» ба тарзи луғат тартиб ёфта, мувофиқи мундариҷаи ҳар фасл калимаҳои махсус интиҳоб гар- дида, онҳо ба тарзе ки нависанда меҳодад, шарҳ ёфтаанд. Баёни адиб гоҳе ба тарзи ки- ноия меояд ва мақсадаш, пеш аз ҳама, тавзеҳи нобаробарии иҷтимоӣ, танқиди золимию фосиқии табақаи болонишин, нишон дода-

ни аҳволи вазнини мардуми аҳли илм ва ғайра мебошад. Аз ҷумла, дар рисолаи маз- кур ба таври хеле муҷаз ва мушаххас оварда шудааст: Ал-дунё-он ҷӣ, ки ҳеҷ офарида дар вай наёсо- яд. Ал-ҷохил-давлатёр. Ал-олим- бедавлат. Дар рисолаи «Сад панд», ки аз сад андешаи мутоибаомез иборат аст, низ сухани киноявӣ мавқеи асосӣ дорад. Гуфтаҳои нависанда возеҳ, барҷаста ва хитобӣ буда, мазмуни балан- ди танқидию ҳаҷвиро доро мебошад. Ноқидони суҳан ва муҳаққикон ба асари дигари Убайди Зоконӣ - рисолаи «Ахлоқ-ул- ашроф» баҳои баланд дода, онро ҳақимонау пандомӯз номидаанд. Дар умум, бояд зикр кард, ки Убайди Зоконӣ бо осори ҳаҷвию мутоибаомези худ дар адабиёти классикии форсу тоҷик ҷойгоҳи бузургро ишғол карда- сту, таъсири эҷодиёти ӯ ба адибони муосири тоҷик хеле назаррас мебошад.

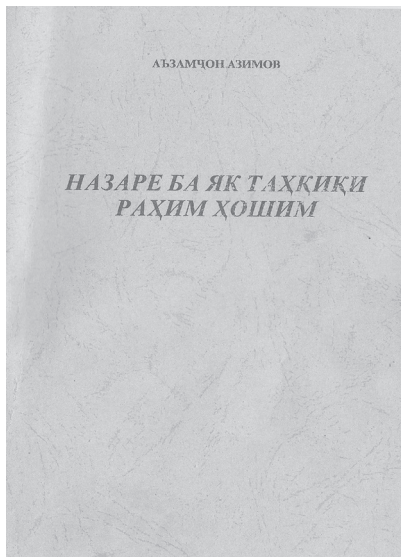
Малоҳат ВАЛИЕВА,
омӯзгор

► КИТОБИ НАВ

Нақши матбуоти тоҷик дар рушди маориф ва саводнок намудани ҷомеа муҳиму бориш мебошад ва инро ме-тавон аз саҳифаҳои таърихи матбуот бармало эҳсос намуд. Воқеан, пажӯҳиш ва таҳқиқи таърихи матбуот кори сангину мушкил аст.

Доктори илмҳои филологӣ, профессор кафедраи телевизион ва радиотелевизионии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Аъзамҷон Азимов муҳаққиқи пурқорест, ки доир ба таърихи матбуот қорҳои зиёди пажӯҳишӣ анҷом додаасту муаллифи китобҳои «Воқеияти зиндагӣ ва матбуоти тоҷик» (2000), «Матбуот ва маҳви бесаводӣ» (2013), «Таджикская журналистика в период культурной революции» (1929-1940) ва ғайра мебошад. Китоби нави ӯ дар бораи нахустин муҳаққиқи таърихи матбуоти тоҷик Раҳим Ҳошим бо номи «Назаре ба як таҳқиқи Раҳим Ҳошим» (Душанбе: Шарқи озод, 2021) ба нашр расид. Муаллиф дар оғоз як

буда, вобаста ба таъсиси аввалин газетаи тоҷикӣ ва мақсаду мароми он суҳан ронда, раванди таъсиси он мушаххас барои хонанда пешниҳод мегардад. Дар ин замина нақши онро дар ташаккули матбуоти тоҷик муҳим арзёбӣ намудааст. Ҳамчунин, мақсаду мароми аввалин нашрияҳои тоҷикиро, ки босавод намудани ҷомеа ба ҳисоб меравад, бо овардани намунаҳо собит кардааст. Дар ин замина Р. Ҳошим ба вучуд омадани нашрияҳои «Самарқанд», «Оина», «Шуълаи инқилоб» ва нақши таърихӣ онҳоро дар фазои матбуоти ҳамондавраи тоҷик муҳим

Раҳим ҲОШИМ –

нахустмуҳаққиқи таърихи матбуоти тоҷик

назари иҷмолӣ ба таърихи пайдоиши аввалини рӯзномаи тоҷикии «Бухорои шариф» намудааст. Шои таъкид аст, ки дар сарғаи матбуоти тоҷик устод С. Айни, С. Ализода, А. Курбӣ, А. Исмоилзода, С. Мановзода, Ҳочӣ Муъмин, Ш. Садрулин, Ф. Рочӣ, Ғ. Козимзода, Б. Азизӣ, Ҳ. Бақозода, М. Ҳ. Хучандӣ, Қ. Дайлаи, О. Исмаи, Қ. Баҳлуллозода, С. Чавҳаризода, Р. Абдуллозода, А. Одилзода, Н. Муҳаммад ва чанде дигар меистанд ва дар ин ҷода адабиётшинос, забоншинос, мутарҷим, нависанда ва публицист Раҳим Ҳошим низ нақши муҳиму барҷаста дорад.

Дар китоби мазкур бо пажӯҳиши амиқ профессор А. Азимов собит намудааст, ки аввалин мақолаи таҳқиқиро дар бораи таърихи матбуоти тоҷик Р. Ҳошим бо номи «Ба газетачии мо як назар» ба муносибати 20-солагии баромадани якумин газетаи тоҷикӣ «Бухорои Шариф» ва чашни 8-солагии «Ҳақиқати Ўзбекистон» дар соли 1932 таълиф намудааст ва мақолаи мазкурро тавзеҳ бахшидааст. Ба таъкиди А. Азимов, «Раҳим Ҳошим на танҳо аз хотираҳои устод Айни истифода мекунад, балки факту андешаҳои навро низ пешорӯи таҳқиқ мегузорад, ки диди нави ӯ доир ба ташаккули матбуоти Шӯравии тоҷик аст. Ӯ дар мақолаи хеш дар бораи забони рӯзномаҳо, услуби баён, калимаҳои душворфаҳм, содабаёнӣ, мақсаду мароми рӯзномаҳо, нақши онҳо дар бедории мардум, имзоҳои мустаор, мазмуну мундариҷаи мақолаҳо, шеърҳо, порчаҳои насрӣ, таҳлили сармақолаҳо ва ғайра суҳан рондааст».

Дар идомаи китоб А. Азимов шакли пурраи мақолаи «Ба газетачии мо як назар» -ро овардааст. Воқеан ҳам, мақолаи мазкур афкори баланди баланди илмиро доро

меҳисобад. Ҳамчунин, хангоми таҳлил муҳтавои маҷаллаи «Оина» муҳаққиқ аз навиштаи М. Бехбудӣ, ки бо номи «Мулоҳиза» дар шумораи аввали он ҷоп шудааст, нақши мактабро дар рушди пешрафти ҷомеа барҷаста арзёбӣ мекунад:

«Агар аз онҳо пурсида шавад, ки ислоҳ аз қучо сар мезанад? Ҷавоб ҳоҳанд гуфт, ки аз мактаб ва мадраса, чунки ҳаёти миллат вобаста ба мактаб ва мадраса аст. Мактаб ва мадраси кадом миллат, ки обод аст, он миллат худро мудофия мекунад, ҳам соҳиб ва ҳокими дигар миллат мегардад»

Дар идомаи мақола перомунӣ нашрияи «Овози тоҷики камбағал» («Овози тоҷик»), ки 25 августи соли 1924 бо қарори Кумитаи фирқаи вилояти Самарқанд ба нашр расид, суҳан меравад. Ба таъкиди Р. Ҳошим, «Овози тоҷик» якбора газетаи мукамал шуда натавонист. Вай барои як газетаи ҳақиқатан оммавӣ, ҳақиқатан ташкилотҷӣ шудани худ, барои «Ҳақиқати Ўзбекистон»-и имрӯза шудани худ давраи 8-соларо аз сари худ гузаронидааст.

Бартариин навиштаи Р. Ҳошим дар он аст, ки нашрияҳоро даврабандӣ менамояд ва нақши онҳоро дар рушду такомул ва бедории мардуми тоҷик арзишдovarӣ мекунад. Навиштаи мазкур яке аз аввалин таҳқиқотест, ки дар он оид ба таърихи матбуоти тоҷик суҳан меравад ва барои муҳаққиқону омӯзгорон ва рӯзноманигор муфиду судманд махсуб меёбад. Ин амали хайрро профессор Аъзамҷон Азимов бо заҳмату талошҳои пайгирона шарҳу тавзеҳ бахшидааст, ки дар дарку фаҳми он ба хонанда мушкили эҷод нахоҳад кард.

Н. ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»

► СИМОИ ПОЙТАХТ

Шаҳри сулҳ

Ман омӯзгори синфҳои ибтидоии муассисаи таълимии №32 –и ноҳияи Фирдавсии шаҳри Душанбем. Мактаби мо солҳои сол ба ҳайати ноҳияи Рӯдакӣ дохил мешуд ва инак чандест, ки мо ба таркиби шаҳри зебои Душанбе дохилем. Ман ҳамчун омӯзгор хушбахтам, ки дар ин шаҳри гулҳо ба шогирдонам сабақ меомӯзаму бо онҳо ба сайри шаҳри азизамон мебароем. Ман бо шогирдонам фаҳр мекунем, ки шаҳрванди шаҳри Душанбем ва дар ин шаҳри сулҳу ваҳдат умр ба сар мебарем, аз ҳавои меҳрбораш нафас мекашем, аз зебоии гулҳояш чашмҳоямон саршори нур мегарданд.

Имрӯз аз кӯчаву хиёбонҳои шаҳри ишқу орзуҳо Душанбе чун мегузарам, ман аз хиёбонҳои гулгардонаш садои хандаи ҷавонони хушбахтеро мешунавам, ки бо нигоҳҳои пурбор ба шаҳрамон боз зинату зебоии дигар зам мекунам. Фаввораҳояш дар радиои булбулонаш суруду таронаҳои меҳру вафо меҳонанд. Биноҳои баландаш рамзи сарбаландии мардуми хушбахташ мебошанд.

Ҳастии ҳар инсон саршори таманноҳост ва дар дили ҳамаи мо низ ишқу муҳаббат ва самимият зиндагии отифӣ дорад ва ҳамаи самимияту муҳаббат моро водор мекунад, ки шаҳри азизи худро дӯст дорему тозаву озода нигоҳ дорему ба самти такомул бубарем.

Душанбе шахрест, ки дар баробари зебоӣ, дар он амну амонӣ ҳузур дорад.

Маънии лугавии тамаддун шахрнишин аст, яъне макону мавзеи мардумест, ки соҳиби тамаддуну китобу фарҳанг буда, дар тӯли асрҳо дар ҷодаи маърифат рисолати худро ба ҷой овардаанд. Ва ҳамагон медонанд, ки мардуми мо тӯли асрҳо шахрнишин буданд, аммо ба иллати воқеаҳои таърихӣ кӯҳдоманнишину деҳу рустонишин гаштаанд.

Дар тӯли 2-3 соли охир Душанбеи азизи мо

куллан дигар шудааст; биноҳои боҳашамат, гулгаштҳои зебову орошта дили ҳар яки моро шоду мамнун мегардонанд. Душанбе матлаи фарҳангу зебоӣ ва ҳунар аст ва ин гулбоғу гулгаштҳое, ки имрӯз бо шарофати шаҳрдорӣ дуруст қарданд, ҷавобгӯии фарҳанги куҳанбунёди мост.

Ман ҳамчун омӯзгор ин ҳама зебоиҳои шаҳрро дида, ба ёд меорам, ки чанд сол қабл фарзандони мо ҷойи бозӣ надоштанд ва маҷбур буданд, ки дар пушти айвонҳо ҷангро ба ҳаво бардошта, роҳати сокинони хонаҳоро барҳам зананд, аммо имрӯз дар ҳар маҳалла майдончаҳо барои онон сохтаанд, ки вақташонро хуш мегузаронанд. Ин боиси шодии кӯдакон ва волидонашон мебошад ва дар сари ҳар қадам ба шаҳрдорӣ дуои нек мефиристанд.

Ман Душанберо дӯст медорам, зеро дар ҳамаи шаҳр алифҳои зиндагиро омӯхтам, таҳсил кардам, соҳиби илми олий шудаму ба фарзандони мардуми шаҳри Душанбе сабақ медиҳам. Имрӯз хушбахтам, ки ҳамроҳи шогирдонам ба бонҳои пуртаҷалливу гулафшони шаҳр ба тамошо меравем. Шогирдонамро ба гулбоғи Устод Рӯдакӣву устод Айни бурда, дар бораи хизмату эҷодиёти ин ду бузургмард маълумот медиҳам.

Оре, ин саодати бузург аст, ки муҳаббатхонаи мо Душанбе-пойтахти Тоҷикистони азиз моро ба сӯи сулҳу саодат ҳидоят менамояд. Ва мо ҳама бо сарафрозӣ меғӯем:

Дар оғӯи ту, эй шаҳри Душанбе,

Дили мо пок бодо, пок бодо.

Насиби мардумат шодию ваҳдат,

Ғами бегонагӣ дар ҳок бодо!

Муқаддас УМУРЗОҚОВА,

омӯзгори мактаби № 32-и

ноҳияи Фирдавсӣ

► ҶАШНҲОИ МИЛЛӢ

Ҷилобахши оинаи хотир

Мактаби миллии дар баробари саводнок қардани шогирдон, бояд дар шакл гирифтани шахсияти онҳо ҳам ҳиссагузор бошад. Шогирдони мо ҳамаи вақт соҳибирода, ташаббускор ва ватандӯст мешаванд, ки аз мактаби таърихи миллат сабақҳои гирифта бошанд. Як бахши муҳими фарҳанги миллии мо, тоҷикон, ба ҷашнҳо вобаста аст.

Сада яке аз ҷашнҳои бузурги миллии мардумони ориёитабор, аз ҷумла, тоҷикон аст. Таърихшиносон ва бостоншиносон пайдоиши ин ҷашнро ба Ҳушанг вобаста медонанд. Сада ба хотири пайдо шудани оташи ҷашн гирифта мешуд. Шоирӣ маъруфи тоҷику форс Абулқосим Фирдавсӣ дар «Шоҳнома» пайдоиши ҷашни Садаро батафсил баён кардааст. Он сад шабонарӯз пеш аз таҷлили ҷашни Наврӯз қайд карда мешуд. Дар минтақаҳои

ҷануби Эронзамин, ки иқлими гарм дорад, деҳқонон пас аз таҷлили ҷашни Сада ба тоза қардани ҷӯю захбур, шудгори заминҳои киштшаванда ва шинионидани ниҳолҳо сар мекарданд. Ин маъноро шоир Манучехрии Дамғонӣ чунин баён кардааст: «Сада омад, ки турсо мужда диҳад аз Наврӯз!» Дар ҳақиқат, ҳамаи ҷашнҳои миллии мо ба ҳамдигар иртибот доранд, анъана ва урфу одатҳои ба онҳо вобаста буда аз рӯзгори мардум ва оинҳои бостонӣ гирифта шудаанд. Дар онҳо муқаддас будани обу оташ ва ҳавою замин таъкид мешавад. Маҳз пайдоиши оташ буд, ки рӯзгори одами-зод ба кулӣ дигар шуд. Бо мурури замон инсоният дар заминаи оташ неруҳои нави ҳароратбахшро кашф кард. Ва зиндагонии худро ободтар сохт. Инсон бояд ба таҷлил қардани ҳар як ҷашн неруи офаридагии худро тақмил

диҳад. Табиату зиндагониро дӯст дорад. Азбаски ҳама гуна сифати инсон дар кӯдакӣ шакл мегирад, дар мактабҳо ба таври шониста, бо як шукӯҳи хос гузаронидаи ҷорабиниҳо доир ба ҷашнҳои миллии шарт аст. Омӯзгорон бояд аз Садаю Наврӯз, Меҳргону Тиргон пайвасти ёд оваранд ва доир ба аҳамияти таърихӣ онҳо маълумот диҳанд. Чунин тарзи омӯзишро истиқлоли давлатӣ ва замон талаб мекунад. Мо ки дар замони ҷаҳонашавӣ зиндагонӣ мекунем, бояд ифтихори миллии ва эҳсоси баланди ватанпарастӣ дошта бошем. Чунин сифат аз омӯхтани гузаштаи пурифтихори халқ ҳосил мешавад.

Ҷашнҳои миллии ҳамаи саҳифаҳои пурифтихори таъриханд, ки оинаи ёди моро ҷило мебахшанд.

Гулурухсор КАДОНОВА,

омӯзгори коллеҷи омӯзгорӣ

шаҳри Турсунзода

► ПИРӮӢ

Қадрдонии ғолибони озмун

Дар раёсати маорифи вилояти Суғд аз ҷониби ҷамъияти саҳҳои пӯшидаи “Индиго Тоҷикистон” маросими қадршиносии ғолибони озмуни “Муаллими соли Тоҷикистон” ва “Мураббияи соли Тоҷикистон” баргузор гардид. Аз ҷониби намоёнҳои ширкати мобилӣ ба ғолибони озмуни “Муаллими соли 2020” Дилором Ҷалолова, омӯзгори биологияи муассисаи таълимии махсусгардонидашуда барои хонандагонии болаёқат дар ноҳияи Бобочон Ғафуров ва озмуни “Мураббияи соли 2020” - мураббияи муассисаи томактабии №8-и

ноҳияи Бобочон Ғафуров Таҳмина Ҳоҷибоева тухфаҳои таъсиснамудаи маъмурияти ҶСП “Индиго Тоҷикистон” - бастаи интернетии 30-гигабайта бо модем тақдими гардиданд.

Ёдовар мешавем, ки ҳамасола аз ҷониби ҷамъияти саҳҳои пӯшидаи “Индиго Тоҷикистон” ғолибони озмуноҳои “Муаллими соли Тоҷикистон” ва “Мураббияи соли Тоҷикистон” бо бастаи интернетии ройгон қадршиносии мешаванд.

Нуъмон РАҶАБЗОДА,

“Омӯзгор”

► БА ИФТИХОРИ 110– СОЛАГИИ МИРЗО ТУРСУНЗОДА

Шоири маъруфи ўзбек Эркин Воҳидов дар як мақолааш зери унвони «Сухан дар бораи Мирзо Турсунзода» дӯстии Мирзо Турсунзода ва Ғафур Ғуломро ин тавр ба қалам додааст: «Соли 1966 дар рӯзҳои Анҷумани нависандагони Тоҷикистон мо бо устои бузургамон Ғафур Ғулом дар Душанбе будем.

Ҳамон вақт ман ду шоири бузурги Шарқро пахлу ба пахлу дидам, ба якдигар нигоҳи пурмехр карданашонро гувоҳ шудам, ба суҳбатҳои ширини онҳо, ки як олам маъно доштанд, гӯш кардам. Ин ду устод шоирони бо якдигар монанд набошанд ҳам, рӯҳан ба якдигар наздик буданд ва ин наздикӣ агар сухан дар бораи Саъдӣ, Ҳофиз, Хайём барин бузургон равад, равшантар намоён мешуд.

Дар ҳақиқат, устои бузург Мирзо Турсунзода таблиғгари доимии дӯстии ду халқ, пайвандгари робитаҳои адабӣ буданд. Шоири халқии Ўзбекистон Абдулло Орипов ин фазилатҳои устод Мирзо Турсунзодаро бо эҳтиром ба ёд оварда, навиштааст: «Барои ба насихату васиятҳои устод Турсунзода содиқ монданам, сарам дар осмону даст пеши бар истодаам. Дарвоқеъ, устод Турсунзода забони ўзбекиро низ хуб медонист. Дар ёд дорам, дар Москва, дар толори «Колонна» шабинишини хотиравӣ ба ифтихори 70-солагии Ғафур Ғулом бошқуҳ гузашт. Ба меҳмонхона баргаштем, ки шоири дӯстдоштаам, устод Мирзо Турсунзода ба ман гуфт: «Додарам Абдулло, Ғафур Ғулом, ки кӯпури калони пайванди халқҳои тоҷику ўзбек буданд, аз дунё гузаштанд. Ба назарам, мо низ пир шудем. Акнун шумо, адибони ҷавон, бо якдигар бисёртар мулоқот намоед, рафтуомад кунед, меҳр дар чашм аст.» Ин суханҳои падаронаи ӯ то

ҳозир дар гӯшам садо медиҳанд... Гуфтаҳои насихатомези устод мо - адибони ҷавони ўзбеку тоҷикро ба давом додани анъанаҳои дӯстӣ, бародарӣ, робитаҳои адабӣ ҳамеша даъват менамоянд...»

Дар байни назми Мирзо Турсунзода ва Ғафур Ғулом монандӣ ва муштарақӣ дар интиҳоби мавзӯ ва дар муайян кардани қаҳрамонҳои асосӣ... мушоҳида карда мешавад. Ин фикри моро достони «Кӯкан»-и Ғафур Ғулом ва достони «Ҳасани аробакаш»-и Турсунзода, қиссаи «Нетай»-и Ғафур Ғулом ва достони «Ҳазон ва баҳор»-и Мирзо Турсунзода, силсилаи шеърҳои «Аз Шарқ меоям»-и Ғафур Ғулом ва достони «Аз Ганг то Кремл»-и Мирзо Турсунзода низ тасдиқ мекунад.

Ҳоло ин ду шоири забардаст, сӯтунҳои назми Шарқ дар байнамон нестанд. Вале асарҳои ҷовидонаи ҳам Ғафур Ғулом ва ҳам Мирзо Турсунзода аз қаъри солҳо равшан садо медиҳанд. Дар боғи Айни чаноре, ки Ғафур Ғулом ва Мирзо Турсунзода якҷо шинонда буданд, ҳамчун тимсоли дӯстии ду халқ шукуфост. Онҳо ниҳоли ин чанорро баҳори соли 1960 шинонда буданд. Дар мисоли ҳамин чанор дӯстии тоҷику ўзбекро низ ба маънои рамзӣ устувору пойдор гуфтан мумкин аст.

Мирзо Турсунзода ба эҷодиёти Ғафур Ғулом, ба шахсияти ӯ бо ҳурмату эҳтиром муносибат мекард. Ғафур Ғулом низ истеъдоди худододи Мирзо Турсунзодаро беҳад кадр мекарду ба эҷодиёти ӯ баҳои баланд дода буд: «Ўро бо эҳтиром шоири замон, шахси сиёсатмадор ва ҳозирҷавоб мешуморам. Турсунзода доимо дар бораи халқ, тақдирӣ захматкашони ҷаҳон фикр мекард. Дар асарҳои ӯ дили ду Шарқ—Шарқи советӣ ва Шарқи хориҷӣ, имрӯзу фардои он бараъло акси худро ёфтааст. Аз «Қиссаи Ҳиндустон», «Са-

дои Осиё» ном силсилаи шеърҳои дostonҳо, ки хазинаи адабиёти ҷаҳонро ғайи гардонидааст, садон қудрату тавоноии Осиёи бедор-гашта шунда мешавад. Асарҳои ӯ неруи ҷамъбасти доранд. Шеърҳои «Меҳмони мағрибӣ», «Рӯди Ганг», «Боғи муаллақ», «Сайёҳи ҳинд», ки дар силсилаи «Қиссаи Ҳиндустон» омадаанд, аз ҳаёти конкретии халқи Ҳиндустон гирифта шуда бошад ҳам, дар онҳо рӯҳ, орзуи умедҳои ҳамаи халқҳои Шарқи хориҷӣ ифодаи худро ёфтааст», - навишта буд Ғафур Ғулом дар «Шоири бузурги Шарқ» ном мақолаи худ.

Шояд барои тасдиқи ҳамин фикр бошад, ки як силсилаи шеърҳои Мирзо Турсунзодаро аз силсилаи «Қиссаи Ҳиндустон» Ғафур Ғулом бо маҳорати калон ба забони ўзбекӣ тарҷума намунадааст. Ба шарофати ҳунари баланди тарҷумони Ғафур Ғулом «Бозгашт», «Қиссаи Ҳиндустон», «Меҳмони мағрибӣ», «Точмаҳал», «Рӯди Ганг», «Дар ёди кас», «Тара Чандри» ва дигар шеърҳои Мирзо Турсунзода ба забони ўзбекӣ низ равшан, сода ва бадеияти баланд садо медиҳанд.

Мирзо Турсунзода дар «Са-рояндаи Шарқи озода» ном мақолааш дар бораи эҷодиёти Ғафур Ғулом ва таъсири он барояш чунин менависад: «Иншооти бузурги Осиёи Миёна Турксибро бо чашмам надида бошам ҳам, аз шеъри Ғафур Ғулом моҳияти ин сохтмонро фаҳмида, як олам завқ бурдам...»

«Вақте ки дар Даҳаи адабиёт ва санъати тоҷик дар диёри ўзбекон дар хатсайрҳои дӯстӣ ме-гаштем, ҳис мекардем, ки чун сафари пешина дӯсти азизам Ғафур Ғулом ҳамроҳи мо гаштааст. Ман гӯё овози ўро мешунидам. Диёри ўзбекон, ки дӯстам Ғафур Ғулом бо меҳру муҳаббати қалон васф кардааст, дар ман чунин ҳиссиётро пайдо намуд. Ў ин ди-

ёрро аз дилу ҷон дӯст медошт, мо низ ба ҳамин диёр меҳр бастем», - менависад Мирзо Турсунзода.

Адиби шинохтаи ҷаҳон Чингиз Айтматов дар бораи дӯстии Мирзо Турсунзода ва Ғафур Ғулом менависад: «Мирзо Турсунзода аз адабиёт дониши васеъ дошт ва шеърро ғазалҳои классикиро хеле бисёр азёд мекуфт. Ў диққати ҷамъомадагонро ба худ ҷалб намуда, онҳоро дар хайрат мегузошт. Дар ин шабинишиниҳои адабӣ Мирзо Турсунзода дар бораи назми форсу тоҷик гӯё бо Ғафур Ғулом баҳс мекард. Онҳо баъди ҳар як сухан аз адабиёти классикӣ мисолҳо меоварданд, ҳикояҳои тамсилӣ мекуфтанд».

- Мирзо Турсунзода ба хонаи мо ташриф оранд, хона ҷароғон мешуд, нақл мекунад духтари Ғафур Ғулом Олмос Аҳмедова.— Суҳбатҳои ширину гувории ин ду шоири бузургро шундан завқ дигар дошт. Ғазалҳои Бедилро якҷоя муҳокима мекарданд, бо мароқ меҳонданд. Чунин вохӯриҳо ба онҳо ғизои маънавият мебуд. Падарам ба эҷодиёти шоирони классики тоҷик, алаҳхусус, ба Бедил шавқӣ баланд дошт.

«Ман шоири Шарқ ҳастам,— ме-гуфт ӯ,— барои ҳамин «ҳамаи классикони Шарқ ҳешу ақрабоҳои ман» гӯям хайрон нашав, духтарам. Турсунзода низ аллакай ба классик табдил ёфтааст».

Падарам ҳамеша номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, Абулқосим Фирдавӣ, Умари Хайём, Саъдии Шерозӣ, Шамсиддин Мухаммади Ҳофиз, Амир Хусрави Дехлавӣ, Абдурахмони Ҷомиро бо эҳтиром ба забон мегирифт ва мекуфт: «Забони тоҷикӣ дар ҳунари мо ба ширини модар ҷой гирифтааст, ба ҷисму ҷонам сайқал медиҳад. Зеро модарам дар тахвора маро бо асарҳои Ҳофизу Ҷомӣ алла мекуфтааст»...

Мақолаи мо бо сухани Шоири халқии Ўзбекистон Эркин Воҳидов оғоз ёфта буд. Онро боз ҳам бо гуфтаҳои ӯ хотима доданим: « Ҳозиракам мо дар ҳоки Ўзбекистон нависандаю санъаткоронро, ки барои гузарондани Рӯзҳои адабиёт ва санъати тоҷик омада буданд, пешвоз гирифтем. Дар назари мо чунин менамуд, ки гӯё дар қатори онҳо бо табасуми маҳини худ Мирзо Турсунзода аз зинаи тайёра фаромада истодааст ва аз минбари митинг байтҳои дӯстдоштаи худро меҳонад:

*То тавонӣ, дӯстонро гӯм макун,
Дӯстони меҳрубонро гӯм*

макун...

Ҷони ширин, тоҷи сар кун

дӯстро,

Ҷой дар мағзи қизар кун

дӯстро...

Оре, Мирзо Турсунзода дар хонадони ўзбек ҳамеша, то ҷовидон шоири маҳбӯб аст. Мо шеърҳои ӯро ҳам дар нусхаи асл ва ҳам дар забони ўзбекӣ бо завқ меҳонем. Ў на танҳо дар ҷевонҳои китоб, балки дар қалби мо маъво гирифтааст».

*Сулаймон ЭРМАТОВ,
узви Иттифоқи
нависандагони Тоҷикистон*

► ОЛИМОНИ МО

Сухан аз устои сухансанҷ

Ҳар вақте ба хотири анҷом додани рисолате ба Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ё Донишқадаи тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф меравам, тасаввур мекунам, ки чӣ бузургоне дар ин даргоҳҳо фаъолият доштанд.

Ҳоло дар бораи як нафар чанд сухан навишта, сад бор мулоҳиза мекунам, ки оё сазовор аст. Аммо фикр мекунам, ҳар касе дар ҷодаи омӯзгорӣ гоме ниҳода бошад ва ин қадамаш аз меҳру вафо ва сидку сафо дар касбаш бошад, чаро васфаш нагуем? Садҳо фидой дар ҷодаҳои фаромӯш шудаанд, даҳҳо нафари дигар ҳамчунон фидоиянд, ки ниёз ба як сухани меҳрандӯдаи мо доранд.

Як аз чунин инсонҳо, ки замоне аз як гӯшаи Тоҷикистон ба гӯшаи дигари он ба хотири адаб омӯхтани кӯдакон омада, сипас, дар ин ҷода болу пар кушоданд, ба ҳайси як

мунаққид, ба як ҳайси як тарғибгари илму фарҳанг, маориф дар самти тақмили усули таълим, дар риштаи нақди адабӣ фаъолият намудаанд. Шукрбой Чумъаев мебошад. Ин устои адаб ва сухан 20-уми феввали соли 1941 дар деҳаи Ғаззаи шаҳри Панҷакент ба дунё омада, пас аз хатми мактаби миёна роҳ ҷониби адабқадаҳои кишвар гирифт. Аввали омӯзиш аз омӯзишгоҳи шаҳри Панҷакент оғоз шуд, сипас, фаъолияти омӯзгорӣ дар ноҳияи Ленин (ҳоло Рӯдакӣ), баъдан идомаи тахсил дар Донишгоҳи Тоҷикистон.

Солҳои гуногун дар наشريёти «Маориф», «Ирфон», «Энсиклопедияи советии тоҷик», Маҷаллаи «Мактаби советӣ» (ҳоло «Маърифати омӯзгор»), Институти тадқиқоти илмӣ илмҳои педагогӣ (ҳоло Пажӯҳишгоҳи рушди маориф) дар вазифаҳои мӯхталиф фаъолият намуд.

Устод Ш. Чумъаев рисо-

лаи номзади ро дар мавзӯи «Афкори адабии танқидии Мирзо Турсунзода» ҳимоя кард. Пас аз он тахти унвонҳои «Сатрҳои оташин ва душмангудоз», «Назари нав ба таърихи куҳан», «Рисолати маънавияи инсон дар эҷодиёти Фазлиддин Мухаммадиев», «Румон ва тақозои ҷамъият», «Анъана ва навоарӣ аз назари Мирзо Турсунзода», «Мирзо Турсунзода ва робитаҳои адабӣ», «Сездҳ сабаки достони Сиёвуш», «Романи Восеъ» ва ғайра силсилаи мақолаҳои ба таъриф расид.

Имрӯз устод даврии пири меронад. Дар ин шабу рӯзон ба устод тани сихат, фароғат ва неруи тозаи ҷавонӣ таманно до-рем. Бошад, ки аз шумори фарзандон ва набераго-наш ҷойгузине дар риштаи адабиётшиносӣ ба камол расад ва идомадиҳандаи ҷодаи пурэҷозии устод гар-дад.

*Қутбиддин МУХТОРИ,
омӯзгор*

► ПЕДАГОГИКА

Тарбияи ахлоқии хонандагон ра-ванди мураккаб буда, аз омӯзгор, хусусан, роҳбари синф саъю талош ва захираи бардавомро тақозо мекунад. Нахуст, вай бояд машғулиятҳои тарбиявиро дар синфе, ки ба ӯ вогузур карда шудааст, дар сатҳи баланд ва созгор ба талаби замони муосир баргузур на-мояд. Аз ҷумла, дар синфҳои болоӣ роҳбари синф бояд мавзӯҳои мав-риди баррасӣ ва таҳлил қарор диҳад,

Шеваҳои муассири тарбияи ахлоқӣ

ки ба синну соли хонандагон мувофиқ бошанд. Дар ин масъала вай бояд бо донишҳои психологӣ мусаллаҳ бошад, ҳуво ҳислат, амалу рафтор, пиндору гуфтор ва рӯҳияю таъби шогирдонии худро пайваста ба мушоҳидаи гирифта, бо онҳо корҳои инфиродиро ба роҳ монад. Корҳои инфиродӣ асосан дар шакли суҳбат сурат мегиранд. Суҳбат бо ину он хонанда бояд ба таври ошкоро ва дар фазои дӯстона баргузур гардад. Исти-фода аз шеваҳои таъзиру ҷазо, суханҳои хашин, мазаммату таққир (мутаассифо-на, дар таҷриба бо чунин омӯзгорон-роҳбарони синф бисёр вохӯрда мумкин аст) ҳаргиз судманду муассир набада, баръақс, мӯҷиби пайдоиши муносибати бадбинона ва нохуш аз ҷониби хонан-да мегардад. Бигирем, ки аз хонандае кӯтоҳӣ сар задаву дар ҳодисае гунаҳкор

ҳисобида шудааст. Роҳбари синфро ме-бояд, нахуст омилу сабабҳои зуҳури ама-ли ноишоистаи шогирдашро муайяну мушаххас намояд. Чаро, ба чӣ мақсаду сабаб хонандаи мӯҷрим даст ба чунин амале задааст? Ҳангоме ки роҳбари синф дар суҳбати ҷудогона решаҳои амали нохуби шогирдро дарёфт карда натаво-нист, бояд бо падару модари он хонанда вохӯрда, суҳбат анҷом диҳад. Агар зарур ояд, бо рафикони ҳаммаҳаллаи хонанда

ва омӯзгорони фаннӣ суҳбат кунад. Дер ё зуд сабаби амали хонанда ошкор меша-вад. Пахлуҳои тарбияи мактаббачагон хеле зиёд ва дар айни ҳол нозуку мушқил ҳам мебошад. Мухим он аст, ки роҳбари синф ҳеҷ гоҳ бояд аз мушоҳидаву назора-ти хонандагони синфаш фориғ набошад. Барои ба корҳои беҳуда ва саргармиҳои нораво машғул нашудани хонандагон, роҳбари синф муваззаф аст, ки зуд-зуд вохӯрию мулоқоти шогирдонашро бо шахсони барӯманд, шоирону нависан-дагон, олимони шинохта, соҳибони кас-бу кори гуногун ва амсоли инҳо ташкил ва баргузур намояд. Чунин вохӯриҳо ба бедор гардидани шавқу рағбати хонан-дагон ба омӯзишу мутолиа ва интиҳоби касби ояндашон мусоидат мекунад.

*Зебо ҚУРБОНОВА,
омӯзгори гимназияи «Ҳилол»*

►► Соли равшан дар вилояти Суғд озмуни ихтироъкорон ва навоарони ҷавони вилояти Суғд гузаронида мешавад.

СИМО

Ҳаёту фаёлияти доктори илми химия, профессор, Корманди шоистаи Тоҷикистон, узви вобастаи АБМО, Аълоҷии маорифи Тоҷикистон, ихтироъкори ИҶШС, дорандаи Ҷоизаи Академияи улуми Ҷумҳурии Тоҷикистон ба номи С. Умаров, устоди кафедраи химияи органикии ДМТ, яке аз асосгузорони химияи пептидҳо дар кишварамон, олими маъруф ва устоди ҳалиму меҳрубон Ширинбек Холиқов шоистаи ситоишу ибратпазирост.

Устод тамоми зиндагии пурбаракати худро баҳри рушду нумӯи илми химия, таълиму тарбияи мутахассисони варзидаи соҳаи химия бахшидаанд.

Пас аз хатми факултаи химияи Университети давлатии Тоҷикистон ба номи В.И. Ленин соли 1962 бо пешниҳоди садорат ва устодони факулта ба кори пурифтихори омӯзгорӣ оғоз карданд.

Ш.Холиқов бо раҳнамоии устоди номвараш К.Т.Порошин барои жарфтар омӯхтани илми химия соли 1965 озиими ш. Москва гардида, соли 1968 рисолаи номзадии худро дифоъ намуданд.

Бо ташаббуси устод соли 1978 бо фармони Кумитаи давлатӣ оид ба илми назди Шӯрои Вазирони собиқ Иттиҳоди Шуравӣ дар назди

Олими нуктасанҷу устоди меҳрубон

кафедраи химияи органикии УДТ гурӯҳи илмӣ-тадқиқотии «Пептид» кушода шуд, ки роҳбарии илмӣ онро устод то вопасин лаҳзаҳои умрашон ба уҳда доштанд. Ин гурӯҳи илмӣ баъдтар ба озмоишгоҳи илмию тадқиқотӣ табдил дода шуд. Тахти роҳбарии устод кормандони гурӯҳи илмӣ «Пептид» садҳо кори илмӣ, даҳҳо ихтироъ ва пешниҳоди ратсионализаториро таҳия ва иҷро намуданд. Аз 22 ихтирои устод 6-тояш дар истехсолот ва раванди таълим амалӣ гардидааст. Ба сифати мисол: яке аз гексапептидҳои дар лаборатория синтезшуда дар пажӯҳишгоҳи «Яшури Осиев Миёнағӣ» ҳамчун вакцина бар зидди касалии яшур ва дар Пажӯҳишгоҳи эпидемиология ва микробиология ба номи Гамалейи ш.Москва ҳамчун имуностимулятор ба истифода дода шудааст. Таҳқиқоти илмӣ соҳаи охири устод дар соҳаи синтез ва таҳқиқи ҳосилаҳои аминокислотагӣ ва пептиди фуллерен C60 натиҷаҳои дилхоҳ доданд. Ин пайвастаҳо нисбат ба вируси зукоми парранда A/H5N1 ва вируси гепатити С ҳосияти баланди зиддивирӯсӣ зоҳир намуданд.

Ширинбек Холиқов таҳқиқоти пайвастаи худро дар соҳаи химияи пептидҳо ҷамъбаст намуда, моҳи декабри соли 1991 дар Донишгоҳи тех-

нологияи маҳини химиявии ш. Москва рисолаи докториашро бомуваффақият дифоъ намуд.

Соли 1987 аъзои кафедра ӯро ба вазифаи мудири кафедраи кимиёи органикии интиҳоб намуданд, ки дар ин вазифаи пурмасъулият то соли 2009 фаъолият дошт. Устод ба таҳия ва таълифи маводи методӣ, дастурҳои таълимӣ ва китобҳои дарсӣ, омода намудани шоғирдон диққати махсус меод. 8 китоби дарсӣ, 10 воситаи таълимӣ, 4 маводи методӣ, ду монография ва якчанд дастури илмӣ оммавӣ ба ҷоп расонидааст. Мақолаҳои илмӣ устод Ш.Холиқов дар маҷаллаҳои илмӣ ҷумҳурий ва хориҷи кишвар шухрати зиёд пайдо кардаанд.

Тахти роҳбарии бевоситаи ин олими варзида 10 нафар рисолаи номзадӣ ва ду нафар рисолаи докторӣ ҳимоя намуданд.

Профессор Ш.Холиқов дар як қатор конференсияҳо, симпозиумҳо ва конгрессҳои хориҷи дуру наздик (Конгресси 14-уми биохимикони ҷаҳон дар ш. Прага, Конгресси байналхалқии «Аминокислотаҳо дар терапия» дар ш. Вена, Конгресси умумиҷаҳонии химикон дар Япония...) маърузаҳои илмӣ кардааст.

Қорҳои илмӣ - таҳқиқотии устод ба шохаҳои фундаменталӣ ва амалии химия, ба монанди син-

тези ҳосилаҳои аминокислотаҳо, синтези пептидҳои фаъол, таҳқиқоти иммунологии моддаҳои синтезшуда, синтези моделҳои ферментӣ, таҳқиқи физикӣ ва химиявии таркиби мумиё, ҳосилаҳои фуллерен C60 ва растаниҳои фойдабахш бахшида шудаанд. Устод дар соҳаи химияи сафедаҳо ва пептидҳо бо як қатор марказҳои илмӣ Россия, аз ҷумла, пажӯҳишгоҳҳои химияи биоорганикӣ ва биологияи молекулавӣ, пажӯҳишгоҳи микробиология ва вирусология, Донишгоҳи давлатии ш.Москва ба номи М.В.Ломоносов, маркази умумиттифоқии дилшиносии

академияи илмҳои тиббии ИҶШС алоқаи зичи илмӣ доштанд.

Дар баробари омӯзиши пептидҳо устод солҳои тӯлонӣ дар самти омӯзиши маводи табиӣ дар соҳаи тиб арзиши қалон дошта, мӯмиё пажӯҳишҳои зиёдеро ба анҷом расониданд. То имрӯз бо роҳбарии устод моддаҳои аз ҷиҳати биологӣ фаъоли таркиби мумиё муайян карда, омӯхта шудаанд. Тахти роҳбарии бевоситаи устод олимони гурӯҳи илмӣ соли 2002 дар якҷоягӣ бо Вазорати тандурустии ҶТ мумиёро дар шакли хока тайёр намуда, ҳамчун дору дар намуди гилофак (капсула) барои истифода пешниҳод намуданд.

Устод Ширинбек Холиқовро, на танҳо дар ҷумҳурий, балки берун аз он дар хориҷи кишвар низ ҷун олими барҷастаи соҳаи химияи органикӣ хуб мешиносанд ва эътирофу эҳтиром менамоянд.

Профессор Ширинбек Холиқов дар қатори варзида-тарин олимони дар илми химия буданд ва мо шоғирдон аз он ифтихор мекунем, ки аз маҳзани илми ин олими нотакрор дар соҳаи химияи органикӣ баҳра бурдаем.

**Ғ.БОБИЗОДА,
М.ҚОДИРОВ,
М.СОБИРОВ,
шоғирдони устод**

УСТОДИ ВАРЗИШ

Машқу таълим ҳар ду мебояд

Устод С.Айнӣ дар асари машҳураш «Восифӣ ва ҳулосаи «Бадоеъ-ул-вақоеъ» чунин нигоштааст: «Восифӣ дар бораи паҳлавонии Муҳаммад Абӯсаид мегӯяд: бо вучуди ин ки дар ғўштингирӣ касе аз паҳлавонони он замон зонуи ӯро ҳам карда натавонистааст, дар ҷомеаи илмҳо ва қамолот, ки дар он замон ҷорӣ буд, таҳассуси тамои дошт».

Мурад аз овардани ин иқтибос он аст, ки новобаста ба давраи замон, шароити таърихӣ, иқтисодии иҷтимоӣ, варзиш яке аз шугълҳои асосии одамон ба шумор мерафт ва доимо тақмил ва рушд меёфт, зеро «Тани солим - рӯҳи солим» гуфтаанд. Аз ҷониби дигар, иддае аз варзишгарон дар баробари обутоб додани ҷисми худ ва иштирок дар мусобиқаҳои гуногун ба таърих ва адабиёти одамушу мулти тоҷик шавқи беандоза дошта, дар ин самт ба қомебиҳои ноил гаштаанд. Яъне варзишро ба таълиму тарбияи насли наврас ва илм алоқаманд намуда, дар ин ҷода низ маҳорати баланди касбӣ пайдо кардаанд, ки ин на ба ҳар кас муяссар мегардад. Яке аз чунин устодон мудири кафедраи тарбияи ҷисмонӣ ва мудофиаи шаҳрвандии Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ, и.в.профессор Тошқул Намозов мебошад.

Ҳаёт ва фаъолияти ин шахси наҷиб дар самти тарғибу омӯзиш ва рушди варзиш қобили таваҷҷуҳ аст. Ӯ 20 феврал соли 1961 дар деҳаи Қашқараҳаи ноҳияи Ёвон дар оилаи омӯзгор (падараи Намозов Бӯрӣ солҳои

1951-1953 дар деҳаи Парчасой омӯзгори синфҳои ибтидоӣ буд) ҷашм ба ҷаҳони ҳастӣ кушодааст.

Тошқул дар хонадон фарзанди дуҷум будааст (дар оила онҳо шаш фарзанд - панҷ писар ва як духтар тарбия ёфта, ба қамол расидаанд). Ӯ аз давраи наврасӣ бо ҷусту ҷолоқӣ ва меҳнатдӯстиаш боиси шодмонии падару модар гардид. Тошқул ба варзиш майлу рағбати зиёд дошт, ҷунки дар муҳити варзишгарони мумтоз - ғўштингирон ва ҷовандозон (бобояш Намоз, падараш, амакхояш Мустафо, Мизроб ва Эмом паҳлавонони замони худ буданд) ба воя расидааст. Тошқули ҷавон соли 1978 ҳуҷҷатҳои худро ба Донишқадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи М.И.Калинин (ҳоло ДТҶТ ба номи Саидмуъмин Раҳимов) супорида, сазовори номи донишҷӯ гардид. Донишқадаи соли 1982 бомуваффақият хатм кард ва бо роҳхат ба кафедраи тарбияи ҷисмонии Институту педагогии ш. Душанбе ба номи Т.Г. Шевченко (ҳоло ДДОТ ба номи Садриддин Айнӣ) омода, дар вазифаи ассистент ба фаъолият пардохт. Аз соли 1993 то соли 2010 дар ва-

зифаи муаллими қалон, солҳои 2010 то 2020 дар вазифаи дотсент фаъолият дошт ва аз моҳи март соли 2020 и.в.профессори кафедра мебошад.

Азбаски Тошқул ба таърихи ғўштини миллии тоҷик шавқи беандоза дошт, соли 1993 ҳуҷҷатҳои худро ба факултаи таърихи Донишгоҳи омӯзгорӣ, ба шӯъбаи ғойбона супорида, онро бомуваффақият хатм намуд. Акнун ӯ ҳам омӯзгори варзиш ва ҳам омӯзгори таърих мебошад.

Барояш имконият фароҳам омад, ки ба таърихи варзиш бештар машғул шавад. Фаъолияти Т.Намозов дар бахши илм низ назаррас аст. Ӯ соли 2012 дар мавзӯи «Асосҳои педагогӣ-сотсиалии ташаккули тарзи ҳаёти солими талабагонии синфҳои болоии мактабҳои миёнаи умумии Тоҷикистон» рисолаи номзадӣ дифоъ намуд. Муаллифи беш аз 90 мақола, дастури таълимӣ, монография

мебошад. Дар чандин конфронси донишгоҳӣ, ҷумҳуриявӣ, байналхалқӣ ва ҷорабиниҳои варзишӣ бо гузоришҳои илмӣ, илмӣ-методӣ баромад намудааст.

Барои хизматҳои шоистаи фаъолияти пурсамари омӯзгорӣ ва иштирок дар ҷорабиниҳои гуногуни варзишӣ Тошқул Намозов бо унвону нишонҳои «Устоди варзиш оид ба ғўштингирӣ», «Аълоҷии маорифи Тоҷикистон», «Корманди шоистаи варзиши Тоҷикистон» қадршиносӣ шудааст.

Устоди шарафманд дар баробари омӯзгори хуб ва варзишгари ботаҷриба будан, инчунин, инсонии шариф аст. Хоксорию ҳалимӣ, сабурию пурқатъи ва меҳру муҳаббат нисбат ба атрофиёну шоғирдон аз фазилатҳои ҳоси ӯянд.

Дар оилаи устод шаш нафар фарзанд тарбия ёфта, ба қамол расидаанд. Писаронаш Шодмон ва Азиз пайрави падаранд...

Устоди номвар, варзишгари мумтоз, муҳаққиқи амиқназар ва марди шариф Тошқул Намозовро ба ифтихори шастумин солгарди ҳаёти пурбораш табрик гуфта, таманнои онро дорем, ки ҳамеша қомебу тансиҳат бошад.

**Абдуллоқӣ НУРОВ,
Корманди шоистаи
Тоҷикистон, доктори илмҳои
педагогӣ, профессор,
Сухроб ФОЗИЛОВ,
номзади илмҳои
педагогӣ, дотсент**

САБҚАТ

Дар Маҷмааи варзишии Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон Спартакиадаи варзишӣ бахшида ба 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷамъбаст гардид. Спартакиада аз рӯи чор намуди мусобиқаҳои варзишӣ: волейбол, тенниси рӯи миз ва шашкаву шохмот гузаронида шуда, дар он устодону омӯзгори муассисаҳои таҳсилоти олии ва миёнаи касбӣ ишроқ намуданд.

Ҷамъбасти мусобиқаҳои варзишӣ

Дар намуди волейбол дастаи Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон ҷойи аввал, дастаи Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров ҷойи дуюм ва дастаи Донишқадаи қуҳно металлургии Тоҷикистон ҷойи сеюмро ишғол намуданд.

Дар намуди шохмот ҷойи аввалро байни мардон М.Қурбонов намоёнда аз қоллечи омӯзгории ДДХ ба номи академик Б.Ғафуров ва байни занҳо У.Алимова намоёнда аз ДДХ ба номи академик Б.Ғафуров сазовор гаштаанд. Дар намуди шашка ҷойи аввалро байни мардҳо О.Солиев, намоёнда аз Донишқадаи политехникии донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. Осимӣ ва байни занҳо Тутинисо Мирбобоева намоёнда аз Донишқадаи иқтисод ва савдои Донишгоҳи тичорати Тоҷикистон дар шаҳри Хучанд ишғол намуданд.

Дар мусобиқаи тенниси рӯи миз ҷойи аввалро М.Тўйчиев, намоёнда аз Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон ва байни занҳо Ш.Қушмуродова, намоёнда аз ҳамин донишгоҳ соҳиб гардидаанд.

**Нўмон РАҶАБЗОДА,
«Омӯзгор»**

Нашриёти «Адиб» дар шаҳри Ҳисор ярмарка-фурӯши китоб доир намуд.

Тоҷикаму лафзи ман чу шаккар бошад,
Ағдои ман аз азал суҳанвар бошад.

Дорои дигарон агар силму зар аст,
Дорои ман забони модар бошад.

► 21 ФЕВРАЛ – РӯЗИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ ЗАБОНИ МОДАРӢ

Фурӯзонгари ҷаҳони миллат

Дар оғӯши зулмат чодае бар олами нуронӣ биёбам,
агар забони модариам бо ман аст.

Оре, ҳар мардро чил ҳунар мебояд ва нахустхунари ӯ
боядо, нек донишони забони модарӣ бошад.

Дили ман, ҳастию ганҷинаи ман! Туро бипарастам,
бузургат бишмарам, аз он рӯй, ки туй саршору моломо-
ли муҳаббат, муҳаббат ба забони модарӣ.

Ай, чӯяндагони зебой! Вақтро барҳадар надихед; зе-
боиро танҳо аз вожаву ибороти забони модарӣ метавон
дарёфт.

Забон шамъест, ки ҷаҳони миллатро мунаввар бику-
над ва онро ба ҳама оламиён бинамояд. Ва аз ин рӯ, ин
шамъ бояст пайваста фурӯзон бошад.

Одам беш аз ҳар мавҷудоти дигар соҳиби эҳтиром аст.
Ба ӯ танҳо дар як маврид метавон нафрин кард: вақте ки
ба забони модариаш хиёнат бикунад.

Бо забони ширини тоҷикӣ бозори қаннод метавон ка-
сод кард.

Чун шумо, дӯстони гиромӣ, назди ман бо забони
сахеҳу пурназокати порсии тоҷикӣ суҳан бигӯед, аз умқи
дилу чонам чунин садое бархезад: чӣ қадар зебо, чӣ
қадар пурмехру нодиранд дӯстони азизи ман!

Агар ман муъҷизакор мебудам, ба ҳар як маҳфиле, ки
он ҷо забони ноби порсии тоҷикӣ гул кунад, дарзамон
ҳозир мешудам.

Забони модарии мо бонии фарҳанги мо, бонии таъ-
рихии мо, бонии миллати мо, бонии ҳастии мост. Ак-
нун биандешед, ки онро чӣ гуна пос бояд дошт, ай
соҳибзабонон!

Ҳар кучо кӯдаке хушчамол, ҷавоне бочалол, марде
бокамол, мӯйсафед некиҳисол бубинам, ки ҳанӯз пеши
ман такаллум накарда бошад, гумон мекунам, ки инак, ӯ
хатман ба забони тоҷикӣ суҳан хоҳад гуфт.

Ватандӯстӣ аз дӯст доштани забони модарӣ ибтидо
бигирад.

Дур аз Меҳан ягона равзанае, ки ман аз он сӯи Меҳан
бингарам, онро рӯшан ва бо худ бубинам, забони мода-
рии ман аст.

Барафрӯзандаи чароғи маърифат забон аст.

Хаёлам, дар қаъри ҳеч як укёнусе ин қадар ганчу гуҳар
нест, ки дар қаъри укёнуси забони тоҷикист.

Чун бо гул даромехтед, аз шумо бӯи гул ояд. Ба забо-
ни тоҷикӣ ҳарф задан бо гул даромехтанро монад.

Оне, ки нисбат ба забони модарии худ бепарвост, нис-
бат ба фарзандони ҳеш, нисбат ба ояндаи ҳеш бепарвост
ва бепарвой нахлест, ки завол бор оварад.

Ҳар фарди баномус ҳештанро бояд ягона муттақову
посдори забони модариаш бидонад.

Волотарин ганче, ки ман андар сандуқи сина
нухуфтаам, муҳаббат ба забони модарист.

*Забони модарӣ, дорамат дӯст,
Ба ту пайвастаам чун ноҳуну нӯст.
Забони модарӣ, дарё бӯи гар,
Чу моҳӣ ҳастиям бо ҳастии туст.*

*Ҳаёти хурраму оғӯши дилбар,
Шукӯҳу давлати дунё саросар,
Суруду ҳикмату девону дафтар
Надорад маъние бе лафзи модар.*

*Забонам, ай забонам, ай забонам,
Бувад марҳуми ту ному нишонам.
Надонад лафзи худ гар марди тоҷик,
Варо ман ҳамватан ҳаргиз нахонам.*

Абдурауф МУРОДӢ

Дар ташаққули маънавию ҷисмонии кӯдак нақши кӯдакистон хеле бузург аст. Ба ин боргоҳи пурфайзи тифлакон кадам ниҳода, ӯ ба муҳити нисбат ба ҳонадони волидон дигаргунаи дӯстию рафокат, меҳру муҳаббат, маърифату дониш, зебоию нафосат ворид мешавад ва пеш аз ҳама, неруи таваҷҷуҳу кунҷқобиаш меафзояд. Дар урфият меғӯянд, ки «бача лой – оча кулол». Ҳамин нақшро кӯдакистон ҳам дорад. Дар кӯдакистон тифлакон аввал-ин ҳиссаҳои донишро меомӯзанд, малакаҳои ибтидоии ҳунархоро азхуд мекунанд, баъзе асрори одии муҳити худро фаҳм менамоянд. Мо бар он назарем, ки дар кӯдакистон ба ташаққули маъна-вӣ кӯдакон бештар таваҷҷуҳ на-мудан бар манфиати қор аст. Ба қавли маъруф, нахли бенукс меваи шаҳдбор меदिҳад ва низ барои он ки бино устувору пойдор би-шавад, бояд бунёди онро дурусту рост гузошт. Беҳтарин сифатҳое, ки ба кӯдакон бояд талқин ша-ванд, дӯстию рафокат ва эҳтирому садоқат, муҳаббат ба Ватани маҳбуб, иштиёқ ба ҳондани китоб ва андӯхтани дониш мебошанд. Яке аз масоиле, ки мураббияҳо дар кӯдакистон ба он бояд диққат диҳанд, тарбияи муҳаббат ба за-

бони модарист. Ба ин масъала дар қонун «Дар бораи масъулияти па-дару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» низ дахл шудааст. Бар он бояд кӯшид, ки кӯдакон аз хурдӣ барои дурусту равон суҳан гуф-тан бо забони модарӣ ҷидду ҷаҳд намоянд. Барои ин мураббияҳо метавонанд аз василаҳои гуно-гуни муассир истифода намоянд. Дар забони тоҷикӣ китъаҳои на-

ҳам ба забони тоҷикӣ такмил меё-бад. Барои мисол, порчаи зеринро аз «Забони модарӣ» ном шеърӣ Нозирҷон Боҳирӣ иқтибос меова-рем:

*Қадимю ҷавонӣ ту,
Хушоҳангу равонӣ ту,
Чу баҳри бекаронӣ ту,
Ба дурри маънӣ конӣ ту,
Забони модариш мо!
Забони модариш мо!*

Чу баҳри бекаронӣ ту!

срии фаровон, шеърӯ сурудҳо, чистону тезгӯяқҳо, зарбулмасалу мақолҳои фаровоне ҳастанд, ки тавассути онҳо метавон муҳаббати кӯдаконро нисбат ба забони модарӣ неру бахшид. Хурдтара-кон табиятан ба суҳани самимӣ, ба шеърӯ афсона таваҷҷуҳу иштиёқмандии зиёд доранд. Бо истифода аз ин, мураббияҳо ме-тавонанд шеърҳоеро ба онҳо ба-роӣ азёд қардан супориш диҳанд (якҷо азёд кунанд), ки дар ин гуна шеърҳо забони тоҷикӣ ситоиш ме-шавад. Кӯдакон чунин шеърҳоеро бо диққати том мешунаванду ба хотир мегиранд, шавқу завқашон ҳам ба суҳани равону образнок ва

Вақте ки кӯдакон ин шеърро аҳлона (чун хори умумӣ) месаро-янд, ба шавқ меоянд ва дар айни замон, меҳру самимияташон нис-бат ба забони модарӣ дучанд ме-шавад. Дар баробари азёд қардани чунин шеърҳо бар он бояд кӯшид, ки кӯдакон калимаҳою ҳарфҳоро дурусту сахеҳ талаффуз намоянд ва ҳамзамон, калимаҳоеро, ки маънояшонро намефаҳманд, би-пурсанд. Дар гурӯҳҳои болоии кӯдакистонҳо шеърҳои нисбатан мураккабтар (барои тифлон)-ро метавон интиҳоб кард.

*Назакат ҲАЙДАРОВА,
мураббияи кӯдакистони
№132-и ноҳияи Фирдавӣ*

Тавоно, хушлаҳн ва ғановатманд

Барои ҳар шахси бошарафу ватандӯст забони модарӣ дар шумораи волотарин муқаддасот қарор дорад. Нақши забони модарӣ дар ташаққули маъ-навияти ҷамагонӣ хеле барҷаста аст. Муҳаббат ба забони модарӣ заминаи эҳтиром ба забонҳои дига-ри олам мебошад. Аз ин рӯ, ҷамасола дар саро-сари ҷаҳон 21 феврал ҳамчун Рӯзи байналмилалии забони модарӣ таҷлил мешавад.

Ба таъкиди мутахассисон, забони модарӣ аввалин забонест, ки инсон замони кӯдакӣ аз волидон, атрофиёни қалонсол аз тариқи тақлид ва доираи истифода меомӯзад. Мувофиқи тасдиқи фаҳмиши маъмули сотсиолингвистӣ, забони модарӣ бидуни омӯзиши махсус аз даврони кӯдакӣ, асосан, дар муҳити ҳонавода аз худ карда мешавад. Забоншиносон ва равоншиносон меъёрҳоеро номбар бинмудаанд, ки омили муайянсозии махсусиятҳои забони модарӣ мебошанд. Ва ин меъёрҳо чунинанд: 1. Тартиби азхудкунӣ. Мутобиқи ин меъёр забони модарӣ дар оила аз ҳомилони забон-падару модар ба таври табиӣ бидуни тадрис омӯхта мешавад. 2. Сифатан азхуд қардани забон. 3. Доираи истифода. Дар байни забонҳое, ки инсон меомӯзад, забони модарӣ серистеъмолтарин ва фаҳмотарин махсуб меёбад. Ин аст, ки баъзан одамон аз доираи забони адабии меъёр берун рафта, бо ғӯиши маҳаллӣ суҳбат қарданро авлотар медонанд. Бо таваҷҷуҳ ба гуногунмиллатии кишварҳо дар ҳар мамлакате имкони будани чандин забони модарӣ мавҷуд аст ва ин миллатҳо барои истифодаи забони модариашон ҳуқуқи баробар доранд. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон забони тоҷикӣ забони модарии халқи тоҷик ба шумор меравад. Бо вучуди ин, дар ин кишвар дар баробари забони тоҷикӣ забонҳои беҳати эронинажоди бадахшонӣ ва яғнобӣ мавҷуданд, ки бино ба тасдиқи забоншиносон, аз забонҳои шарқирӯнии давраи миёнаи таърихи забонамон ибтидо мегиранд. Забони модарии шахсоне, ки бо ин забонҳо гуфтугӯ мекунанд, забонҳои яғнобӣ, рӯшонӣ, шуғнонӣ,

язғулмӣ, бартангӣ, рошорвӣ, вахонӣ... мебошад. Аз он боис, ки забони тоҷикӣ бо забонҳои мазкур ҳешӣ ва наздикии таърихӣ дорад ва дар мактабҳо ба ҳайси забони асосӣ омӯхта мешавад, онро метавон забони модарии халқҳои дар боло зикршуда низ донист. Дар Тоҷикистон ҳампахлу бо тоҷикон ўзбекҳо, туркманҳо, қирғизҳо, русҳо, қазоқҳо... низ зиндагӣ мекунанд, ки забони модариашон ба гурӯҳи забонҳои эронӣ мансуб нест. Дар чунин муҳити бисёрзабонӣ яке аз забонҳои модарӣ метавонад ба ҳайси забони миёнави байни халқияту миллатҳо хидмат кунад. Дар асоси ташаққули меъёрҳои забони модарии ин ё он қавму миллат метавонад забони миллии он кишвар ба вучуд омада, ба унвони забони давлатӣ қабул

гардад. Ҳамин хусусиятро дар Тоҷикистон забони тоҷикӣ дорад. Ин забон бо мурури замон ҳамчун забони модарии тоҷикон тараққӣ карда, чун забони миллии сабзидааст ва меъёрҳои савтӣ, сарфию нахвӣ ва луғавии он сайқал ёфта, барои таъмини ниёзҳои мардуми кишвар тамоми имконоти сарфию нахви-ро доро мебошад. Забони тоҷикӣ захираи комили луғавӣ дорад ва адабиёти классикии пурмухтавою ғановатмандаш онро машхури олам кардааст, ки мо, тоҷикон, аз ин ифтихормандем.

*Бегим КУЙБЕКОВА,
омӯзгори забон ва адабиёти тоҷик*

ТАВАҶҶУХ

ДИҚҚАТ: ОЗМУН

Хафтанонаи «Омӯзгор» ба ифтихори «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёӣ дар соҳаи илму маориф» барои бехтарин мақолаи илмӣ методӣ ва таҳлилий озмун эълон мекунад.

Дар мақолаҳо бояд умдатарин масоилу мушкилотҳои марбут ба таълиму баррасии фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёӣ дар меҳвар қарор дошта бошанд. Ба мақолаҳо, ки ҳамбаста ба мулоҳизоти андешаҳои судманд ва таҳлилу пешниҳодоти ҷолибанд, афзалият дода мешавад. Ҳамчунин, мақолаҳо бояд инъикосгару собиткунандаи моҳияти омӯзиши фанҳои мазкур бошанд ва нақши онҳоро дар пешрафти ҷомеаи муосир, таъмини фардои дурахшони кишвар ба таври шоиста инъикос намоянд.

Озмун аз рӯзи эълон шуданаш то 10 март соли 2021 идома меёбад.

Мукофотҳо барои ғолибон:

Ҷои 1-1600 сомонӣ

Ҷои 2-1200 сомонӣ

Ҷои 3-800 сомонӣ

Таъкид:

Ҳаҷми мақолаҳо набояд аз 3-4 саҳифаи чопи компютерӣ (ҳарфи Times New Roman Tj, 14 - 2 интервал) зиёд бошанд, дар акси ҳол ба озмун роҳ намеёбанд.

АДАБИЁТИ БАДЕӢ

Тарбиятгари ҳамагон

Афсона марбут ба ҳодисае буда, муҳимтарин ва дилафрӯзтарин ҳодисаҳои ҳаёти маънавии халқҳои гуногунро дар замонҳои мухталиф инъикос менамояд. Он маҳсули тафаккури бадеии халқиятҳои гуногун аст. Дар афсонаҳо нуктаи назари дар давоми асрҳо аз таҷрибаи рӯзгор ҳосилшудаи мардум инъикос ёфта, ахлоки баду неки одаим ва ҷиҳатҳои барои ҷомеа манфиатбахши хулқу атвор ва рафтори инсон таъкид мегардад. Иттиҳод ва ҳамдастӣ қувваи бузург аст. Вале он шартҳои дорад, ки агар аз тарафи яке ғарб карда нашавад, барҳам меҳӯрад. Ин воқеа дар афсонаи «Дӯстии рӯбоху лаклак ҷӣ тавр барҳам хӯрд?» хеле хуб тасвир шудааст. Афсонаҳо гаштаю баргашта таъкид менамоянд, ки агар ҳама меҳнатдӯсту инсонпарвар бошанд, ҷамъияти инсонӣ осуда ва дунё обод мешавад. Вале афсӯс, ки дар асл ин хел нест. Костагӣҳо дар феълӣ атвори одамон, манфиат ва мансабталовчиҳо, худбинчиҳо аз ҳисоби дигарон зиндагӣ кардан... харобиҳо меоварад. Дар афсонаҳо ҳасисӣ, чашмгурӯснагӣ, гарданшаҳӣ, рашқу ҳасад ва дигар ҳислатҳои ба шаъни инсон нораво маломату мазаммат гардида, мавриди нафрат қарор мегиранд. Масалан, дар афсонаҳои «Ғоним ва Салим», «Ғайрат ва Ғафлат» ҳамаи қабил ҳислатҳои баду неки инсонӣ инъикос ёфтаанд. Афсонаҳо маҷозан образҳои воқеӣ дошта, дар шаклҳои гуногун вобаста ба шароити ҳаёти ҷамъияти инсонӣ тасвир ёфтаанд. Барои ҳамаи аксари онҳо дар замонҳои мо ҳам аҳамияти худро гум накардаанд. Онҳо насли наврасро ба наққӯрӣ, инсофу адолат, меҳнатдӯстӣ, бошарафӣ давбат ва нисбат ба ғайриҷамъае, бечорагон дасткушод ва бо меҳру шафқат буданро таъкид менамояд.

Фирӯза ШАРИФОВА,
омӯзгор

Тасҳеҳ

Дар шумораи №6 - и нашрияти «Омӯзгор» (аз 11. 02. 2021, сах.5) хатои техникӣ роҳ ёфтааст. Дар сатри аввали навиштаи «Шонздаҳ нафар дипломи «аъло» гирифтанд» ба ҷойи «Донишгоҳи давлатии тичорати Тоҷикистон» «Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон» хонда шавад.

ЁДБУД

Устод арҷманд аст

Муаллим оинае-ро мемунад, ки мардум акси худро дар он дида, аз камбудии ва норасоӣҳои онҳо огоҳ мешаванд. Омӯзгори соҳибтаҷриба Пулод Давлатов зиёда аз 45 соли ҳаёти пурбарақати худро ба таълиму тарбияи насли наврас бахшидаву бо хизматҳои арзанда ва содиқонааш дар байни ҳамкасбону шогирдон ва мардум соҳибхитром гаштааст. Ӯ хатмкардаи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ буда, фаъолияти кориашро дар ноҳияи Мир Сайид Алии Ҳамадонӣ оғоз намудааст. Аз рӯзҳои аввали кори ба шогирдонаш бо меҳрубонӣ сухан гуфта, ҳамеша талош мекард, ки онҳо дар ҷомеа

мавқеи худро дошта бошанд ва бахри халқу Ватани хеш хизматҳои арзандаеро ба ҷо оранд. Ҳамин аст, ки имрӯз бисёре аз шогирдонаш дар вазифаҳои гуногуни давлатӣ қору фаъолиятдоранд аз устоди меҳрубони худ сипосгуздоранд.

Устод солҳои зиёд дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №3-и ноҳияи Мир Сайид Алии Ҳамадонӣ роҳбарии иттиҳодии методии омӯзгори синфҳои ибтидоиро ба уҳда дошт. Ӯ шахси масъулиятшинос буда, ба омӯзгори ҷавон таҷрибаи педагогии худро меомӯзонд. Гарчанде ҳоло устод дар нафақаи меҳнатӣ қарор дошта бошад ҳам, вайро дар халқии ҷавонон дидан мумкин аст, ки ба онҳо маслиҳатҳои

дӯстона медиҳад. Аз суханони устод, ки панди зиндагиро мемунад, шогирдон як ҷаҳон маънӣ мебардоранд.

Ҳатто дар лаҳзаҳои душвори зиндагӣ, ҳангоме ки кишварро ҷанги шаҳрвандӣ фаро гирифта буди мардум аз пайи дарёфти як луқмаи нон ба ҳар тараф парешон буданд, устод аз омӯзгори даст нақшид, бо пуштибонӣ аз сиёсати Давлати Ҳукумат, ба шогирдон дарси меҳру садоқат меомӯзонд. Онҳоро ба ояндаи неки халқу Ватани хеш дилгарм месохт.

Хизматҳои устод борҳо бо ифтихорномаву сипосномаҳо қадри ӯ гардидааст.

Ин шахси маърифатдӯст пайваста кӯшиш мекунад,

ки вақтҳои холиашро бо мутолиаи китобҳои бадеӣ гузаронад. Дар китобхонаи шахсиаш асарҳои зиёди адабии муосир мавҷуд аст. Устоди дарёдил миёни мардуми деҳа ҳамчун шахси хайрхоҳ ва саховатманди донишманд шинохта шуда, соҳиби обрӯю нуфузи баланд мебошад...

Зарафион ДАВЛАТОВА,
омӯзгори мактаби №78-и
шаҳри Душанбе

ТАҶРИБА

Чистон дар дарси математика

Ман барои шавқовар гузаштани дарси математика дар синфҳои ибтидоӣ аз чистонҳо васеъ истифода мебарам. Чистонҳо барои инкишофи фикрии хонандагонӣ хурдсол ва амиктар аз худ кардани мавзӯҳо ёри мерасонанд.

Дар синфи якум ҳангоми гузаштани ададҳои 5,6,8,12 муаллим метавонад аз чистони зерин истифода барад.

Дар миёни чору шаш,
Менамояд қашмақаш.

Ҷавоб: 5

Вақте ки муаллим бо чистон рақамро ифода мекунад, хонанда

шавқманд шуда, онро ба зудӣ аз худ мекунад.

Масалал:

Як адади аҷоиб,

Аз ду халқа иборат.

Онҳоро ҷудо сози,

Ҳеҷ маъно надорад.

Ҷавоб: 8

Ду адади ҳамсоя

Агар шавад якҷоя,

Якеш яку дигар ду,

Чанд мешавад, қани ғӯ?

Ҷавоб: 12

Дар дарсҳои математика истифодаи чистон -масъалаҳо низ ба маврид буда,

қобилияти зеҳнии хонандаро афзун мекунад.

Ду духтарча

Рафта магазин,

Бо ҳам хариданд,

Чор нони қандин.

Даҳ сомонӣ бидода,

Ду сомонӣ гирифтанд.

Чанд сомонӣ будааст,

Он ноне, ки хариданд.

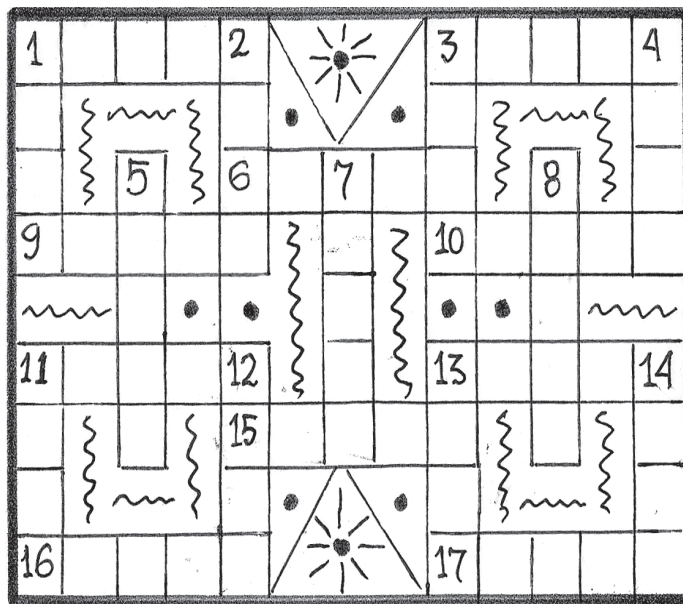
Хал: (10-2):4= 8;4=2

Ҷавоб: 2 сомонӣ

Фарзона СҶФИЕВА

омӯзгори синфҳои ибтидоии
мактаби №21, ноҳияи Варзоб

Муаммои «Шоҳин»

Аз боло ба поён:

1. Он, ки шеър менависад.
2. Муқобили имрӯз. 3. Чинс.
4. Муқобили «мушқил». 5. Синоними нахуст. 7. «***омад, баро, ситораи ман». 8. Исми занона. 11. Ҳайвони ваҳшӣ. 12. Пайванди шартӣ. 13. Шахси якуми шумораи ҷамъ. 14. Пойтахти давлат дар Аврупо.

Аз ҷап ба рост:

1. Ҳаммаънои «гувоҳ»
3. Котиб, хушнавис. 6. ***
Ҳасанов, актёр, Ҳунарпешаи халқии Тоҷикистон. 9. «Падарам ***и ризвон ба ду гандум бифурӯхт» (Сайид). 10. Як қисми либос. 11. Маҳбаси сиёсӣ дар Куба. 13. Хӯроки миллии. 14. Ҳаммаънои кимат. 16. Шакли дигари гавҳар. 17. «Эй, ки берун меравӣ, ин ***ро гум мақун».

Мураббӣ

Ҳотами ҲОМИД,

«Омӯзгор»

Эътибор надорад

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-ШТА №0025351, ки онро соли 2006 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №15-и ноҳияи Шохмансури шаҳри Душанбе ба Маматқулов Атҳамҷон Азамҷонович додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи А №469303, ки онро соли 1973 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №32 -и шаҳри Исфара ба Иброҳимов Исроилҷон Исмоилович додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи Т-ШТУ №0331884, ки онро сол 2010 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №11-и шаҳри Душанбе ба Раҳмонов Хушвахт Тоҳирович додааст, бинабар сабаби иваз шудани номаш ба Раҳимов Темур Раҳимович бе-эътибор доништа шавад.

Шаҳодатномаи гумшудаи А №164067, ки онро соли 1992 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №128-и ноҳияи Рӯдакӣ ба Назарова Санобар Ҳолмуродовна додааст, эътибор надорад.

Сафробахши ғаҳон омӯзгор аст.

ОМӢЗГОР

Муассис: Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон

Почтаи электронӣ: omuzgor@inbox.ru

Сомонаи ҳафтанома: www.omuzgor-gazeta.tj

Сармуҳаррир
Ноилшоҳ НУРАЛИЗОДА

Ҳайати М.ИМОМЗОДА, А.РАҲМОНЗОДА, Н.САИД, М.САЛОМИЁН, Л.НАЗИРӢ, Д.ҚОДИРЗОДА,
таҳрир: Н.СОБИРЗОДА, Ф.РАҲИМӢ, А.МУРОДӢ (ҷонишини сармуҳаррир), Н.ОХУНЗОДА (қотиби масъул)

Суроға: 734025, ш.Душанбе, х. Айинӣ 126, Телефонҳо: қабулгоҳ – 225-81-55, ҷонишини сармуҳаррир – 225-81-58, котибот – 225-81-57, муҳосибот – 225-81-61

«Омӯзгор» тахти рақами 0018/рз, аз 13.07.2015 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав номнавис шуда, тахти рақами 0110005977 дар Қумитан андозаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта шудааст. Нашрия ба хотири ҷандандешӣ маводе низ ба таъби мерасонад, ки идораи ҳафтанома метавонад бо муаллифони ҳамфикр набошад ва барои онҳо масъулият ба уҳда нагирад. Набавтдори шумора

Ҳафтанома дар матбааи нашриёти комплекси «Шарқи озода» ба таъби расид. | Индекси обуна – 68850 | Адади нашр: 39890 | Ҳафта: 1 | Тарроҳ: С. Ниязов | Ҳуруфчинон: М. Диловарова ва Д. Забиров

Навиштаҳо ва суратҳои ба идораи ҳафтанома воридшуда ба ғайриқайд нагирида мешаванд. Идораи ҳафтанома навиштаҳои дар ҳаҷми на бештар аз 4 саҳифаи компютерӣ андозаи 14 (фосилаи 1,5) – и ҳарфи Times New Roman Tj. қабул менамояд.